

**T.C.
YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ANABİLİM DALI**

**SAĞLIK İDARELERİNDE İŞ SAĞLIĞI GÜVENLİĞİ
BİLİNCİ VE RİSK ALGISI**

ALPER YIKILMAZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman: Doç. Dr. Vugar Ali TÜRKSÖY

OCAK – 2025

YOZGAT

T.C.
YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ANABİLİM DALI

SAĞLIK İDARELERİNDE İŞ SAĞLIĞI GÜVENLİĞİ
BİLİNCİ VE RİSK ALGISI

ALPER YIKILMAZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman: Doç. Dr. Vugar Ali TÜRKSÖY

OCAK – 2025

YOZGAT

YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
LİSANSÜSTÜ TEZ ONAY FORMU

T.C.

YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Enstitümüzün İş Sağlığı ve Güvenliği Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı 91123822047 numaralı öğrencisi Alper YIKILMAZ'ın hazırladığı “Sağlık İdarelerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Bilinci ve Risk Algısı” başlıklı tezi ile ilgili tez savunma sınavı, Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri gereğince 22/01/2025 Çarşamba günü saat 11:00'da yapılmış, tezin onayına oy birliği ile karar verilmiştir.

Başkan : Doç. Dr. Bayram YÜKSEL

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Vugar Ali TÜRKSÖY

(Danışman)

Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üyesi İbrahim Yasin ÇOLAK

Jüri Üyesi :

Jüri Üyesi :

ONAY:

Bu tezin kabulü, Enstitü Yönetim Kurulu'nun/...../..... tarih ve sayılı Enstitü Yönetim Kurulu Kararı ile onaylanmıştır.

...../...../ 20.....

İmza

Prof. Dr.

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

TEZ BEYANI

Tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, tezin içerdği yenilik ve sonuçların başka bir yerden alınmadığını, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan eder, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğini beyan ederim.

Alper YIKILMAZ

22/01/2025

ÖN SÖZ

Bu çalışmanın hazırlanmasında bilgi ve deneyimlerini paylaşarak bana rehberlik eden, her aşamada destek ve teşvikleriyle yanımda olan değerli danışmanım Doç. Dr. Vugar Ali TÜRKSÖY'a en içten teşekkürlerimi sunarım.

Araştırmam için gerekli kaynaklara ulaşmamı sağlayarak çalışmamı geliştirmeme olanak tanıyan İl Sağlık Müdürümüz Dr. Fatih ŞAHİN'e ve akademik süreçteki destekleri için Enstitü Müdürümüz Prof. Dr. Ümit BUDAK'a katkılarından dolayı minnettarlığımı ifade etmek isterim.

Bu süreç boyunca manevi destekleriyle yanımda olan sevgili babam Metin YIKILMAZ ve annem Arife YIKILMAZ'a, sabır ve anlayışları için sonsuz teşekkür ederim. Ayrıca, bu yolculukta bana güç veren kardeşime ve dostlarıma da şükranlarımı sunuyorum.

Alper YIKILMAZ

22/01/2025

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SAĞLIK İDARELERİDE İŞ SAĞLIĞI GÜVENLİĞİ BİLİNCİ VE RİSK ALGISI

ALPER YIKILMAZ

YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ANABİLİM DALI

TEZ DANIŞMANI: DOÇ. DR. VUGAR ALİ TÜRKSOY

Bu araştırma kesitsel nitelikte olup 2022-2023 yılları arasında Yozgat İl Sağlık Müdürlüğü çalışanları arasında yapıldı. Veriler çevrimiçi (online) anket uygulanarak toplandı. Çalışma 215 kişi ile tamamlandı. Anket ve ölçekten elde edilen veriler SPSS programı kullanılarak bilgisayar ortamına aktarıldı ve verilerin analizinde bu programdan yararlanıldı.

Araştırmada Yozgat İl Sağlık Müdürlüğünde görev yapan personellerin (İdari, Ebe, Hemşire, VHKİ, Memur, İşçi) İş sağlığı ve güvenliği bilinç ve risk algı düzeyleri araştırılarak aralarındaki ilişkiyi değerlendirmek amaçlanmaktadır.

Çalışmada katılımcı personellerin %61,4'ünün erkek, %78,6'sının evli,%73,5'inin çocuk sahibi olduğu ve çoğunluğun %36,3 oran ile 36-45 yaş aralığında olduğu tespit edildi. Anket uygulanan kişilerin; medeni durumu, cinsiyeti, çocuk sahibi olabilme durumu, yaş düzeyi, çalışılan birimdeki pozisyonu ile bilinç düzeyleri ve risk algıları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilemedi. Katılımcıların eğitim düzeyleri ile, iş sağlığı ve güvenliği biliminin temel felsefesini bilmeleri, İş sağlığı ve güvenliğini önemli bir bilim dalı olarak kabul etmeleri, bu alandaki eğitimlere katılımın ve yaşam boyu tekrarlanması gerektiğini düşünmeleri arasında pozitif bir ilişki görüldü. Katılımcıların iş sağlığı güvenliği bilinci ile risk ve tehlike farkındalıkları arasında anlamlı pozitif ilişkiler saptandı. Çalışmamızda sağlık idaresi çalışanlarının iş sağlığı ve güvenliği konusundaki bilgi ve tutumlarının eksik olması durumunda, sağlık durumlarının olumsuz yönde etkilendiği tespit edildi.

Araştırma pek çok istihdam türünü bünyesinde barındıran ve geniş bir demografik yelpazeye sahip olan sağlık idareleri personeli üzerinde yapıldığından dolayı temsiliyet yönünün güçlü olduğuna dolayısıyla da çıkan sonuçlara çözüm üretilmesi hususunda dikkate alınmaya değer bir çalışma olduğuna inanılmaktadır.

2025, xi + 128 Sayfa

Anahtar Kelimeler: Sağlık idaresi, Bilinç, Risk algısı, Tehlike, Anket

ABSTRACT

MASTER THESIS

HEALTH ADMINISTRATIONS' OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY AWARENESS AND RISK PERCEPTION

ALPER YIKILMAZ

YOZGAT BOZOK UNIVERSITY

SCHOOL OF GRADUATE STUDIES

OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY DEPARTMENT

SUPERVISOR: ASSOC. PROFESSOR VUGAR ALİ TÜRKSOY

This research is a cross-sectional study conducted between 2022 and 2023 among the employees of the Yozgat Provincial Health Directorate. Data were collected through an online survey. The study was completed with 215 participants. The data obtained from the survey and scales were transferred to a computer and analyzed using the SPSS.

The study aimed to investigate the levels of occupational health and safety (OHS) awareness and risk perception among personnel (administrative staff, midwives, nurses, data entry clerks, civil servants, and workers) working at the Yozgat Provincial Health Directorate and to evaluate the relationships between these variables. It was found that 61.4% of the participants were male, 78.6% were married, 73.5% had children, and the majority (36.3%) were in the 36–45 age group. No significant relationship was identified between the participants' marital status, gender, parenthood status, age group, or position in the workplace and their levels of awareness or risk perceptions. However, a positive relationship was identified between participants' education levels and their knowledge of the fundamental philosophy of OHS, acceptance of OHS as an important scientific discipline, and the belief that participation in OHS training and its lifelong repetition are necessary. Significant positive relationships were also identified between participants' OHS awareness and their risk and hazard awareness. The study also revealed that inadequate knowledge and attitudes regarding OHS among health administration employees negatively impact their health. Since the research was conducted among health administration personnel, who encompass a wide range of employment types and demographic diversity, it is considered to have strong representativeness. Therefore, the findings of this study are deemed valuable for developing solutions to the issues identified.

2025, xi + 128 Pages

Keywords: Health Administration, Awareness, Risk Perception, Hazard, Survey

İÇİNDEKİLER

Sayfa

LİSANSÜSTÜ TEZ ONAY FORMU	ii
TEZ BEYANI.....	iii
ÖN SÖZ.....	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ.....	ix
GRAFİKLER LİSTESİ.....	x
SİMGELER ve KISALTMALAR LİSTESİ	xi
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Amacı.....	1
1.2. Araştırmanın Önemi	1
1.3. Araştırmanın Hipotezleri	2
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	2
2. GENEL BİLGİLER	3
2.1. Sağlık İdarelerinin Tanımı ve Rolü	3
2.2. Sağlık İdarelerinde İSG nin Önemi	6
2.3. İSG Sağlık İdarelerinde Uygulanması	11
2.4. Bilinç ve Farkındalık	16
2.4.1. İSG Bilinci ve Tanımı	16
2.4.2. İSG Bilincinin Sağlık İdarelerindeki Önemi	19
2.4.3. İSG Bilincini Etkileyen Faktörler	22
2.5. Risk Algısı.....	27
2.5.1. Risk Algısı Kavramı.....	27

2.5.2. Risk ve Tehlike Kavramları.....	28
2.5.3. Sağlık İdarelerinde İSG Riskleri.....	30
2.5.3.1. Psikososyal Risk Etmenleri.....	31
2.5.3.2. Ergonomik Risk Etmenleri.....	34
2.5.3.3. Fiziksel ve Kimyasal Risk Etmenleri.....	38
2.5.4. Risk Algısının Sağlık İdarelerindeki Önemi.....	41
2.5.5. Risk Algısını Etkileyen Faktörler	42
3. MATERYAL ve YÖNTEM	46
3.1. Araştırmanın Türü	46
3.2. Araştırmanın Yeri ve Zamanı.....	46
3.3. Araştırmanın Evren ve Örneklemi.....	46
3.4. Veri Toplama Araçları	46
3.5. İstatistiksel Analizler	46
3.6. Etik Kurul Onayı	47
3.7. Araştırmanın Sınırlıkları	47
4. BULGULAR.....	48
5.TARTIŞMA.....	98
6. SONUÇ ve ÖNERİLER.....	107
7. KAYNAKLAR	113
EKLER.....	123
Ek-1 Etik Kurul İzni Kurum İzni	123
Ek-2 Risk Algısına İlişkin Sorular	125
Ek-3 Risk Algısına İlişkin Sorular	126
Ek-4 Sosyo-Demografik Sorular.....	127
Ek-5 İSG Bilinç Düzeyi Ölçeği	128

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo

Sayfa

Tablo 4.1. Demografik verilerin tanımlayıcı istatistikleri	48
---	----

GRAFİKLER LİSTESİ

<u>Grafik</u>	<u>Sayfa</u>
Grafik4.1. Cinsiyet durumuna ait istatistikler	49
Grafik 4.2. Medeni duruma ait istatistikler	50
Grafik 4.3. Çocuk sahibi olma durumuna ait istatistikler	50
Grafik 4.4. Yaş dağılımı istatistikleri.....	51
Grafik 4.5. Eğitim durumlarına ait istatistikler	51
Grafik 4.6. İş sağlığı ve güvenliği eğitimi alma durumu istatistikleri	52
Grafik 4.7. Herhangi bir iş kazası veya meslek hastalığı geçirme durumu.....	52
Grafik 4.8. Herhangi bir iş kazası veya meslek hastalığı geçiren bir yakın bulunma durumuna ait istatistik	53
Grafik 4.9. Çalışılan birimdeki pozisyona göre istatistikler.....	53

SİMGELER ve KISALTMALAR LİSTESİ

Bu çalışmada kullanılmış simgeler ve kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Simgeler	Açıklamalar
-----------------	--------------------

°C	: Santigrat
----	-------------

Db	: Desibel
----	-----------

Kısaltmalar	Açıklamalar
--------------------	--------------------

AB	: Avrupa Birliği
----	------------------

ATT	: Acil Tıp Teknisyeni
-----	-----------------------

DSÖ	: Dünya Sağlık Örgütü
-----	-----------------------

GSYH	: Gayri Safi Yurtiçi Hâsıla
------	-----------------------------

ILO	: International Labour Organization - Uluslararası Çalışma Örgütü
-----	---

İSG	: İş Sağlığı ve Güvenliği
-----	---------------------------

İSGK	: İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu
------	----------------------------------

İSM	: İl Sağlık Müdürlüğü
-----	-----------------------

KKD	: Kişisel Koruyucu Donanım
-----	----------------------------

MSD	: Musculoskeletal Disorders
-----	-----------------------------

V.H.K.İ	: Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni
---------	---------------------------------------

1. GİRİŞ

1.1. Araştırmanın Amacı

Araştırmada Yozgat İl Sağlık Müdürlüğünde görev yapan personellerin (İdari, Ebe, Att Hemşire, VHKİ, Memur, İşçi) İş sağlığı ve güvenliği (İSG) bilinç ve risk algı düzeyleri araştırılarak aralarındaki ilişkiyi değerlendirmek amaçlanmaktadır.

Araştırma sonucunda sağlık idareleri çalışanlarının meslek hastalığı ve iş kazalarının engellenerek azaltılmasına karşı ileride yapılacak çalışmalara katkı sağlaması beklenmektedir.

1.2. Araştırmanın Önemi

Türkiye’de ve dünya genelinde iş kazalarını önleme konusu, hem kurumların hem de çalışanların dikkatini çeken önemli bir gündem maddesidir. İş kazalarının azaltılmasında, devlet kurumlarından başlayarak işletme yöneticilerine ve çalışanlara kadar geniş bir kesim sorumluluk taşımaktadır. Özellikle Türkiye’de giderek artan iş kazaları, ciddi ve istenmeyen sonuçlar doğurmuştur. Bu bağlamda, yasal yükümlülüklerle sahip olan kurum yöneticilerinin yanı sıra çalışanlar da belirli sorumluluklar üstlenmek durumundadır. Araştırma pek çok istihdam türünü bünyesinde barındıran ve geniş bir demografik yelpazeye sahip olan sağlık idareleri personeli üzerinde yapıldığından dolayı temsiliyet yönünün güçlü olduğuna dolayısıyla da çıkan sonuçlara çözüm üretilmesi hususunda dikkate alınmaya değer bir çalışma olduğuna inanılmaktadır.

Sağlık çalışanlarının güvenliği ve sağlığı bakımından büyük ölçüde önem taşıyan İSG farkındalığı ile risk algı düzeyleri, bilimsel bir araştırma çerçevesinde incelenecek; bu iki kavram arasındaki ilişki ve etkileşim analiz edilerek, sosyo-demografik özelliklere bağlı değişimler değerlendirilecektir. Hizmet içi eğitimler, oryantasyon programları ve benzeri yöntemlerle bu konuda sağlık yöneticileri ve çalışanlarının bilinçlendirilmesi hedeflenmektedir. Daha önce farklı sektörlerde ele alınan iş güvenliği farkındalığı ve güvenli davranış konularının, Yozgat ili sağlık idareleri kapsamında ilk kez inceleniyor olması, bu araştırmaya özgünlük ve önem kazandırmaktadır.

Yapılacak olan çalışma ile personellerin İSG bilinç düzeyleri tespit edilerek durum analizi yapılabilir ve gerekli görülürse eğitimler ile destek sağlanabilir. Çalışma sonunda ilgili eksiklikler tespit edilerek gerekli önlem ve tedbirler alınabilir. İş kazaları ve meslek

hastalıkları oranının azaltılması veya önlenmesi, iş gücü kayıplarının önüne geçilmesi bireylerin yaşam kalitelerine birçok katkı sağlayacaktır.

1.3. Araştırmanın Hipotezleri

HO: İdari Amir, İdari Memur, Ebe, Hemşire, VHKİ, İşçi ve Tabiplerin İSG bilinç ve risk algı düzeyleri arasında ilişki vardır.

H1: İdari Amir, İdari Memur, Ebe, Hemşire, VHKİ, İşçi ve Tabiplerin İSG bilinç ve risk algı düzeyleri arasında ilişki yoktur.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışma Yozgat İli ve İl Sağlık İdaresi kapsamında sınırlı kalmıştır.

Araştırmada Yozgat İli Sağlık Müdürlüğü çalışanlarının anket sorularına içtenlikle ve objektif olarak yanıt verdikleri varsayılmaktadır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Sağlık İdarelerinin Tanımı ve Rolü

Sağlık Hizmetlerinin Yürütülmesi Hakkında Yönerge'nin 4. Maddesi'nin (b) fıkrasında, sağlık hizmetleri şu şekilde tanımlanmaktadır: "İnsan sağlığına olumsuz etkileri olan çeşitli faktörlerin ortadan kaldırılması ve toplumda bulunan kişilerin bu tür faktörlerin etkilerinden korunması, hasta bireylerin tedavi edilmesi, psikolojik ve bedensel yetenekleri azalmış bireylerin rehabilitasyonu amacıyla sunulan hizmetlerdir" olarak ifade edilir (Sünter, 2022).

Sağlık Bakanlığı'nın organizasyonel yapısı, taşra teşkilat merkezi teşkilatı olmak üzere iki ana bölümde sınıflandırılmaktadır. Merkezi teşkilat, doğrudan Sağlık Bakanlığı tarafından yönetilen birimler ve kurumları kapsarken, taşra teşkilatı ise İl Sağlık Müdürlükleri ve İlçe Sağlık Örgütlerinden oluşur. Sağlık Bakanlığı, merkezi ve taşra teşkilatları aracılığıyla ülke genelinde sağlık hizmetlerinin planlanması, yönetimi, koordinasyonu ve denetiminden sorumludur. Bu yapısal düzenleme, sağlık hizmetlerinin ulusal düzeyde etkin ve verimli bir şekilde sunulmasını ve her bölgeye ulaşılabilir olmasını sağlamayı hedeflemektedir. Merkezi teşkilat, sağlık politikalarının oluşturulması, plan ve programların hazırlanması ve uygulanması, koordinasyon sağlanması, politika hedeflerinin alt birimlere iletilmesi, illerden gelen verilerin toplanması ve analiz edilmesi gibi faaliyetleri yürütür. Bu bağlamda, merkezi teşkilat ülke genelinde sağlık hizmetlerinin yönetimini ve koordinasyonunu sağlar. Taşra teşkilatı da Sağlık Bakanlığı'nın önemli bir parçasıdır ve sağlık hizmetlerinin yerel düzeyde yürütülmesinden sorumludur. İl düzeyinde sağlık hizmetlerinin planlanması, koordinasyonu ve yürütülmesinden sorumludur. İl sınırları içindeki sağlık kurumları ve birimleri arasında işbirliğini sağlama ve sağlık politikalarının il düzeyinde uygulanmasını denetler ve gerekli düzenlemeleri yapar. İl sağlık müdürleri, Sağlık Bakanlığı'nın ildeki temsilcisi ve valinin sağlık danışmanı olarak işlev görürler. Bu görevleri doğrultusunda, il düzeyinde sağlık politikalarının uygulanmasını denetler ve il genelindeki sağlık hizmetlerinin etkin bir şekilde yürütülmesini sağlarlar. Aynı zamanda, valiye sağlık konularında danışmanlık yaparlar ve ildeki sağlık hizmetlerinin koordinasyonunu sağlarlar. Bu rol, yerel düzeyde sağlık politikalarının uygulanmasını desteklerken, merkezi yönetimin il düzeyindeki hedeflerinin yerine getirilmesine katkıda bulunmayı amaçlar(Durmuş ve Durmuş, 2019).

Sağlık hizmetlerinin temel amacı, toplumun genel sağlık düzeyini yükselterek hastalıkların önlenmesi için etkili sağlık politikalarının uygulanması ve mevcut kaynakların verimli bir şekilde kullanılmasıdır. Bu süreçte, maliyetlerin azaltılması, minimum kaynakla maksimum fayda sağlanması ve bireylerin sağlık hizmetlerine erişiminin kolaylaştırılması öncelikli hedefler arasında yer almaktadır. Ayrıca, toplumun her kesiminin sağlık hizmetlerinden eşit bir biçimde yararlanması ve sağlık göstergelerindeki bölgesel dengesizliklerin ortadan kaldırılması, ana hedeflerden biri olarak belirlenmiştir. Sağlık hizmetlerinin temel misyonu, bireylerin sağlıklı bir yaşam sürmesini destekleyerek toplumsal sağlık düzeyini artırmaktır. Hastalıkların oluşması durumunda çözüm üretmek, gerek bireysel gerekse ulusal düzeyde yüksek maliyetlere yol açabilmektedir. Bu nedenle, koruyucu sağlık hizmetleri ve aşılama programları gibi önleyici tedbirlerin uygulanması, yalnızca bireylerin ve çevrelerindeki bulaşıcı hastalıklardan korunmasını sağlamakla kalmaz, aynı zamanda önemli bir toplumsal katkı sunar. Sağlık hizmetlerinin diğer hizmetlerden farklılığını belirleyen en temel unsurlar ise ikame edilemez olması, hata payının tolere edilemezliği ve ertelenemezliği olarak öne çıkmaktadır.

Sağlık sektörü, toplumun sağlıklı bir yapıya kavuşmasını sağlamak ve sağlık hizmetlerinin erişimini mümkün kılmak amacıyla çok yönlü ve geniş kapsamlı bir yapı olarak faaliyet göstermektedir. Bu yapı, sağlıkla ilişkili mal ve hizmetlerin üretilmesi, sunulması ve talep edilmesi süreçlerini düzenleyen çeşitli alt sistemlerden oluşmaktadır. Sağlık hizmetlerinin nihai hedefi, bireylerin yalnızca sakatlık ya da hastalık yaşamamaları değil, bunun yanında ruhsal, sosyal ve bedensel açıdan tam anlamıyla sağlıklı bir duruma gelmelerini hedeflenmektedir. Bu çerçevede, Dünya Sağlık Örgütü'nün sağlığı tanımlarken sadece sakatlık veya hastalık bulunmamasıyla sınırlı olmadığını, aynı zamanda bireyin fiziksel, ruhsal ve sosyal açıdan tam bir iyilik hali içinde olmasını da içerdiğini vurgulamaktadır.

Sağlık hizmetleri, yüksek sorumluluk gerektiren, emek yoğun ve hata kabul etmeyen bir yapıya sahiptir. Bu nedenle, bu hizmeti sunan bireylerin sağlıklı olmaları, hizmet kalitesini doğrudan etkileyen temel bir gereklilik olarak öne çıkmaktadır. Sağlık çalışanlarının fiziksel ve ruhsal sağlıklarının korunması, vatandaşlara nitelikli ve etkin sağlık hizmeti sunmanın vazgeçilmez bir koşuludur (Turhan, 2017).

Sağlık hizmetleri alanı, topluluk ortamlarında en önemli disiplinlerden biri olarak kabul edilmektedir. Sağlık idareleri, sağlık profesyonellerinin bir alt grubunu oluşturmakta ve sağlık sisteminin bir bütün olarak işleyişi ve performansından sorumlu bulunmaktadır. Pozitif değişimlerin desteklenmesi, hasta sağlığının iyileştirilmesi, sağlık

profesyonellerinin refahının korunması, hedef ve amaçlara ulaşılması, etkili kararların alınması ve diğer paydaşlarla ortaklıkların kurulması, sağlık sistemi yönetimi kapsamında ortak personel sorumlulukları arasındadır. Sağlık idarelerinin, klinik ortamlardaki hizmet süreçlerinin düzenlenmesinde büyük bir sorumluluğu bulunmasına rağmen, bu durum çoğunlukla göz ardı edilmektedir(Roland G ve MM., 2016).

Sağlık idarelerinde insan kaynaklarına yönelik uygulamalar, sağlık politikalarının belirlenmesinde ve hayata geçirilmesinde stratejik bir öneme sahiptir. Sağlık hizmetlerinin temel amacı, sağlıklı, mutlu ve uzun ömürlü bireylerden oluşan bir toplumun inşasını sağlamaktır. Bu hedefe ulaşmak için, çağın gereksinimlerine uygun olacak şekilde, toplumun ihtiyaçlarına yanıt verebilecek nitelikte ve yüksek standartlarda hizmetlerin sağlanması zorunludur. Çok fazla emek isteyen bir yapı olan sağlık sistemi, insan kaynağının doğru zamanda, uygun koşullarda ve etkin bir şekilde geliştirilmesi kritik bir önceliktir. Nitelikli insan gücü, sağlık hizmetlerinin verimliliğini artırmak ve sürdürülebilir bir sistem oluşturmak açısından vazgeçilmezdir. Ayrıca, bir ülkenin sağlık sisteminin etkin işleyişi, o ülkenin kalkınmışlık seviyesinin önemli bir göstergesi olarak değerlendirilmektedir.

Sağlığın en temel haklardan biri olması, ikame edilemez olması, sorunların acil şekilde çözülmesi gerekliliği, ertelenemezliği, hata kabul etmemesi ve bireyselliği gibi nedenlerle, sağlık hizmeti sağlama faaliyetlerinin etkin bir şekilde sunulabilmesi için, yetkin ve nitelikli bir personele olduğu kadar, aynı zamanda etkili ve güçlü bir yönetim anlayışına da ihtiyaç duyulmaktadır. Toplumun varlığı için en kritik unsurlardan biri olan sağlık alanında, hem hizmetlerin sunumu hem de yönetimi açısından uzmanlaşmış, bilgili, deneyimli ve eğitilmiş profesyonellere büyük bir gereksinim bulunmaktadır(Kaygusuz, 2022).

Primary Care teriminin ilk kez yaklaşık 1920'lerde, Birleşik Krallık 'ta yayımlanan Dawson Raporu'na dayandığı düşünülmektedir. Bu rapor, resmi bir "beyaz kağıt" olarak kabul edilir ve "birincil sağlık merkezlerinden bahseder, bu merkezlerin ülkenin bölgesel hizmetlerinin merkezi olması amaçlanmıştır. Birleşik Krallık 'ta ve diğer birçok ülkede birincil bakım, sağlık hizmetleri sisteminin temel taşı haline gelmiş olmasına rağmen, Amerika Birleşik Devletleri'nde benzer bir odaklanma gelişmemiştir(Starfield vd., 2005).

Birinci basamakta sunulan sağlık hizmetleri, sağlık hizmetleri açısından önemli bir role sahiptir, çünkü koruyucu, önleyici ve tedavi edici hizmetlerin temelini oluşturur. Bu

basamak, sadece hastalıklara değil, hastalıklara neden olan risk faktörlerine de müdahale etmeyi ve bunları önlemeye yönelik stratejiler geliştirmeyi amaçlar.

Koruyucu ve önleyici sağlık hizmetleri, hastalıkların oluşumunu engellemek için gereken önlemleri almayı, bulaşıcı hastalıklarla mücadeleyi, sağlık bilgisi ve hijyen konularında toplumu eğitmeyi, hastaları ve yakınlarını rehabilitasyon konusunda bilgilendirmeyi içerir. Bu hizmetler, hastalığın oluşmadan önce müdahale edilmesini hedefler.

Koruyucu ve iyileştirici sağlık hizmetleri, biyopsikososyal açıdan bütünsel bir yaklaşımı gerektirir. Ancak koruyucu sağlık hizmetleri genellikle toplum düzeyinde uygulanır. Sağlık idareleri, birinci basamak sağlık hizmetlerinin etkin bir şekilde sunulması ve yönetilmesi için gerekli politikaları ve stratejileri belirlemekten sorumludur(Gençer vd., 2021).

2.2. Sağlık İdarelerinde İSG nin Önemi

Sağlık sektörü, sağlık hizmetlerinin sunulduğu yerler olmasının yanı sıra birer işyeridirler. Dünya genelinde, sağlık kuruluşlarında çalışan 59 milyonu aşkın sağlık personeli, güvenlik ve sağlık tehlikeleriyle risk altındadır. Dünya Sağlık Örgütü (WHO), sağlık personellerini şu şekilde sınıflandırmaktadır: Sağlık hizmetlerinde görev yapan sağlık memurları, ebeler, hemşireler, doktorlar ve diğer uzmanlık alanlarına sahip profesyoneller (eczacılar, biyologlar vb.), sağlık personeli (teknisyenler) ve destek hizmetleri sunan personel (sekreterler, temizlik görevlileri). Bu çeşitlilik, sağlık alanındaki hizmetlerin verilmesi ve sağlık çalışanlarının güvenliğinin sağlanması açısından çok önemlidir. Bu meslek gruplarının her biri, sağlık idarelerinde İSG konusunda etkin bir uygulama önlemlerinin alınmasına katkıda bulunmaktadır (Solmaz ve Solmaz, 2017).

Sağlık çalışanlarının güvenliği ve sağlığı, sağlık hizmetlerinin kalitesi ve sürdürülebilirliği açısından kritik öneme sahiptir. Dünya Sağlık Örgütü'nün çalışan güvenliği tanımı, sağlık çalışanlarının fiziksel, ruhsal ve toplumsal iyi oluşlarını koruyarak sağlık hizmetlerinin verimliliğini artırmayı amaçlar. Bu nedenle, sağlık kurumlarının sağlık çalışanlarının güvenliğini tehdit eden riskleri analiz etmeleri ve önleyici tedbirler almaları hayati önem taşır(Erbaş, 2023).

Sağlık alanındaki hizmetlerin etkin, verimli, kaliteli ve güvenli bir biçimde sunulabilmesi, sağlık çalışanlarının fiziksel ve psikolojik sağlıkları, iş gücü kapasiteleri ve çalışma performanslarıyla doğrudan ilişkilidir. Bu sebeple, sağlık alanında hizmet sunan personelin güvenlik ve sağlığı, büyük bir önem taşır ve bu konuya titizlikle yaklaşılmalıdır. Bu konuya ilişkin farkındalık oluşturmak, dikkat çekmek ve alınması gereken önlemlerle ilgili

önerilerde bulunmak amacıyla çeşitli araştırmalar yapılmış ve hâlen devam etmektedir. İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) eğitimlerinin, çalışanların İSG seviyelerinin yükseltilmesine yönelik katkısı ve etkileri detaylı bir şekilde araştırılmalıdır. Sağlık kurumlarında çalışan personelin, yoğun özverinin ve yüksek beklentilerin gerektiği bir grup olarak tanımlanabilir. Sağlık alanında çalışanların sunmuş olduğu sağlık hizmetlerinin kalitesinin iyileştirilmesi amacıyla oluşturulan kalite belgelendirme ve akreditasyon süreçlerinde, çalışanların İSG gereksinimlerinin de dikkate alınarak gerekli düzenlemelerin yapılması, genel kalite düzeyinin artırılmasında oldukça önemli bir faktördür. Sağlık hizmeti sağlayan çalışanların güvenlik ve sağlığının korunması, yalnızca hizmetin güvenli, verimli ve etkin bir biçimde sunulabilmesi için değil, aynı zamanda bu sürecin sürdürülebilirliği için de temel bir gerekliliktir (Gürer, 2018).

Toplumun sağlıklı bir şekilde kurulabilmesi için ilk olarak çalışan kişilerin sağlıklarının güvence altına alınmasına bağlıdır. Teknolojik gelişmeler ve sanayileşmenin etkisiyle, iş çeşitliliği ve makinelerin kullanımının artmasıyla birlikte değişen çalışma koşulları gibi etmenler, çalışanları çeşitli risk ve tehlikelere yüzleşmeye zorlamaktadır. Bu etmenler, fiziksel ve psikolojik sorunların gelişmesine, meslek hastalıkları ve iş kazalarının artışı, işin verimli olmasını azaltabilir ve bunun sonucunda hem can hem de mal kayıplarına neden olabilir.

İş sağlığı ve güvenliği, bütün bu negatif durumların en aza indirilerek ortadan kaldırılmasını hedefleyen kritik bir önem taşımaktadır ve şu anki dönemde giderek daha fazla vurgulanmaktadır. Çalışanların sağlığının, güvenliğinin ve verimliliğinin korunması ve artırılması, işyeri ortamlarının güvenli ve sağlıklı duruma getirilmesi, iş kazaları ve meslek hastalıklarının en aza indirilmesi veya ortadan kaldırılması için yapılan faaliyetlerin tamamı İSG kapsamı içerisine girer.

Sağlık kuruluşları, iş ortamlarının doğası gereği en riskli çalışma alanlarından birini oluşturur. Sağlık çalışanları, hastalara hizmet sunarken birden fazla tehdit ve tehlikeye maruz kalmaktadır. Bu sebeple, ilk olarak sağlıklarını korumaları gerekmektedir ve iş sağlığı ile güvenliği, diğer personele oranla daha fazla öncelik taşımaktadır.

İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili insan odaklı yaklaşımların değerlendirilmesi ve analiz edilmesi, meslek hastalıkları ve iş kazalarının yaşamsal, ekonomik ve üretim kayıplarına neden olduğu göz önüne alındığında büyük önem taşır. Bu önem, özellikle sağlık çalışanları gibi hastalık ve insanlarla doğrudan temas halinde olan gruplar için daha da

artmaktadır. sağlık yönetimlerinin İSG ile ilgili politikalarını pekiştirmesi ve bu alanda etkili tedbirler alması büyük bir önem taşıtmaktadır (Bayılmış ve Taş, 2015).

Meslek hastalığı ve iş kazaları, hem işverenler hem de çalışanlar açısından ciddi boyutlarda maddi ve manevi hasarlara sebep olabilir. Bu hasarlar, yaşamı, kazancı, iş gücünü, üretimi, verimliliği ve daha çoğunu içerebilir. Bu nedenle, İSG önlemlerinin ve faaliyetlerinin önemi dünya genelinde ve ülkemizde giderek artmaktadır.

İş sağlığı ve güvenliğine ilişkin çalışanların tutumların değerlendirilmesi ve analiz edilmesi önemlidir. Bu değerlendirme, meslek hastalıkları ve iş kazalarının önlenmesi veya en aza indirgenmesi için etkili stratejiler geliştirmek için kullanılabilir. Özellikle sağlık çalışanları gibi doğrudan hastalıklarla ve risklerle temas eden meslek grupları için bu önem daha da büyüktür.

Meslek hastalıkları ve iş kazaları, iş verimliliğinde azalmaya, toplumsal, mali kayıplara, ekonomik ile sosyal problemlere yol açabilir. Bu nedenle, İSG tedbirlerinin tam olarak hayata geçirilmesi ve meslek hastalıklarıyla iş kazalarının en aza indirilmesi veya engellenmesi büyük bir önem taşıtmaktadır. Bu aynı zamanda işverenler için önemli bir maliyet tasarrufu sağlayabilir çünkü önlemek, zararları telafi etmekten daha ekonomiktir.

İş sağlığı ve güvenliği kapsamında yapılan etkinliklerin ya da alınan tedbirlerin eksik ya da yetersiz bir şekilde uygulanması, meslek hastalıkları ve iş kazaları arasında birebir bağ kurmaktadır. Bu nedenle, meslek hastalıkları ve iş kazalarının engellenmesi amacıyla etkili bir İSG politikası ve uygulamaları önemli bir yer tutar.

Ayrıca, İSG önlemlerinin ihmal edilmesi durumunda, bu durumun devlete olan olası maliyetleri ve ülke ekonomisi de göz önüne alınmalıdır. Örneğin, denemeyen sosyal güvenlik primleri, ölüm durumunun meydana gelmesi halinde geride kalanlara ödenmesi gereken aylıklar, hastalık ya da sakatlık hallerinde tedavi masrafları gibi maliyetler ortaya çıkabilir.

Tüm bu faktörler, İSG tedbirlerinin öneminin vurgulanması ve meslek hastalıkları ile iş kazalarının önlenmesi veya en aza indirgenmesi için etkili politikaların geliştirilmesi gerekliliğini ortaya koyar. Bu konuda yapılacak akademik çalışmalar, mevcut durumu analiz etmek, önemli noktaları vurgulamak ve daha güvenli çalışma ortamlarının oluşturulması için öneriler sunmak açısından büyük öneme sahiptir(Bayılmış ve Taş, 2015).

ILO ve DSÖ, meslek hastalıkları ve iş kazalarının ekonomik ve sosyal kayıplarını uzun yıllardır gündeme getirmekte ve bu kayıpların toplumlar üzerindeki etkilerine dikkat çekmektedir. Günümüzde, sağlık alanındaki hizmetlerde sağlığı koruma ve hastalıkları önleme faaliyetlerinin, hastalıkları tedavi etmekten hem daha düşük maliyetli hem de daha etkili olduğu geniş çapta kabul görmektedir. Bu yaklaşım, sağlık yönetim sistemlerinde ve kalite yönetim sistemlerinde de karşılık bulmuş olup, düzeltici faaliyetler yerine önleyici faaliyetlerin önemini vurgulayan bir anlayışa yönelmiştir.

Günümüz İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) yaklaşımı da benzer bir şekilde proaktif önlemler üzerine odaklanmaktadır. Riskin incelenmesi, iş güvenliği kültürünün oluşturulmasında önemli bir rol oynarken; çalışanların aktif katılımı, uzmanların görüşlerinin entegrasyonu, iş gücünün düzenli olarak bilgilendirilmesi ve eğitilmesi gibi unsurlar, etkili bir İSG (İSG) uygulamasının temel taşlarını oluşturmaktadır. Bu çerçevede, sağlık işletmelerinde etkili bir İSG uygulaması gerçekleştirmek için devletin, çalışanların ve işletmelerin yetki, yükümlülük ve görevlerinin net bir şekilde değerlendirilmesi büyük önem taşır.

Sağlık sektöründe yapılacak İSG iyileştirme faaliyetleri, risk değerlendirmesi süreçlerinin iyileştirilmesini, çalışanların eğitilmesini ve koruyucu önlemlerin geliştirilmesini içermelidir. Bu tür iyileştirmeler, güvenli ve sağlıklı bir çalışma alanı sağlayarak yalnızca çalışan bireylerin değil, aynı zamanda sağlık kuruluşlarının verimliliğine ve dolaylı olarak ülke kalkınmasına önemli katkılarda bulunacaktır.

Sağlık kuruluşlarında İSG bilincinin yerleştirilmesi ve geliştirilmesi, iş güvenliği ihlalleri sonucu oluşan kazalar ve çeşitli meslek türlerinden oluşabilecek hastalıklara karşı daha etkin bir koruma sağlamak açısından hayati önemdedir. Sağlık sektörü, karlılığın ve sürdürülebilirliğin önemli olduğu bir alan olmakla birlikte, sağlık hizmetlerinin aynı zamanda bir insan hakkı olduğu ve bu nedenle kâr amacının her zaman öncelikli olmayabileceği de unutulmamalıdır. Bu bağlamda, sağlık hizmetlerinde sosyal sorumlulukların yerine getirilmesi ve İSG politikalarının etkin bir şekilde uygulanması, toplumsal ve ekonomik sürdürülebilirlik açısından kritik rol oynamaktadır (Öcal, 2010).

Güvenlik önlemlerinin eksiksiz bir şekilde uygulandığı iş ortamlarında gerçekleştirilen görevler, çalışanlara daha tatmin edici bir deneyim sunar ve bu durum, çalışanların motivasyonunu artırır. Bu durum, üretim sürecinin daha uyumlu ve verimli bir şekilde ilerlemesine katkı sağlar. Ayrıca, çalışanların ruh ve psikolojik sağlığına olumlu yönde katkıda bulunur.

Meslek türlerinden oluşabilecek hastalıklar ve kazalar, ekonomiye verilen en yüksek mali zararı sürekli veya geçici iş kayıpları ve ölümlerle neden olur. Türkiye'de iş kazalarının yüksek olması, işçileri, işverenleri ve ulusal ekonomiyi önemli ölçüde etkiler. Bu durumdan ötürü, İSG ile ilgili harcamalara gereken özenin gösterilmesi büyük bir önem taşımaktadır.

Sağlık alanı çalışanlarında meslekten oluşabilecek tehditlerin ortaya çıkma ihtimali, kişinin mesleki unvanına, yürüttüğü görevlere ve görev yaptığı birime bağlı olarak farklılık göstermektedir. Bu nedenle, sağlık sektöründe çalışanlar için özel olarak tasarlanmış güvenlik önlemleri ve eğitim programları önemlidir. Bu önlemler, sağlık çalışanlarının güvenliğini ve sağlığını korurken, aynı zamanda iş verimliliğini ve hizmet kalitesini artırabilir (Osaretin Owie ve Apanga, 2016; Ocak, 2019).

İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) uygulamasının sağlık sektörü içerisinde etkin şekilde sağlanabilmesi için tehlikelerin ve risklerin önceden tespit edilmesi hayati önem taşır. Bu, sağlık çalışanlarının iyilik hallerinin sağlanmasına ve işe devamlılıklarının sağlanmasına katkıda bulunur. Tehlike kaynaklarının belirlenmesi ve ortadan kaldırılması veya kabul edilebilir risk seviyelerine indirgenmesi, sağlık çalışanlarının güvenliğini ve sağlığını korurken, aynı zamanda iş sürekliliğini sağlar.

Bu süreçte, tehlikelerin ve risklerin belirlenmesi için kapsamlı bir risk değerlendirmesi yapılmalıdır. Potansiyel tehlikelerin ve risklerin tanımlanması, sağlık çalışanlarının maruz kaldığı potansiyel tehlikelerin ve risklerin anlaşılmasına yardımcı olur. Ardından, bu tehlikelerin kaynağının kabul edilebilir risk düzeylerine düşürülmesi ya da tamamen ortadan kaldırılması amacıyla uygun önlemler alınmalıdır.

İSG uygulamalarının etkinliği, sağlık çalışanlarının güvenliğini ve sağlığını korumada kritik öneme sahiptir. Bu, sağlık çalışanlarının işlerini güvenli bir şekilde yapmalarını sağlarken, aynı zamanda iş verimliliğini ve hizmet kalitesini artırabilir. Bu nedenle, tehlikelerin önceden tespit edilmesi ve uygun önlemlerin alınması, sağlık sektöründe etkin bir İSG uygulamasının temelini oluşturur (Oral ve Bekman, 2021).

2.3. İSG Sağlık İdarelerinde Uygulanması

İş sağlığı ve güvenliği (İSG) ve sağlık kavramları, hem bireylerin refahı hem de işletmelerin sürdürülebilirliği bakımından kritik bir öneme sahiptir. Sağlık, bireylerin sağlıklı bir yaşam tarzı sürdürebilmesi ve sağlıklı yaşam koşullarının sağlanması için belirlenen kuralları kapsarken; İSG, çalışma alanlarında çalışanların güvenliğini sağlamak ve olası tehlikeleri önlemek amacıyla geliştirilen teknik ve idari düzenlemeleri içerir.

İş sağlığı ve güvenliği uygulamaları, iş yerlerinde var olabilecek potansiyel tehlikelerin tanımlanmasını, bu tehlikelerin önlenmesini ve kontrol altına alınmasını hedefler. Bu süreç, yalnızca çalışanların fiziksel sağlığını ve güvenliğini korumakla kalmaz, aynı zamanda işletmenin operasyonel devamlılığını ve üretim süreçlerinin güvenliğini sağlamada da kritik rol oynar. Dolayısıyla, İSG yalnızca çalışanların korunmasına yönelik değil, aynı zamanda işletmenin genel güvenliğini ve sürdürülebilirliğini de kapsayan bir yaklaşım sunar.

Sağlık, İSG alanlarının birbirleriyle uyum içinde olması, çalışanların güvenliğinin tam anlamıyla sağlanabilmesi için gereklidir. Örneğin, sağlıkla ilgili düzenlemelerin iş güvenliği tedbirleriyle uyumlu olması ve bu tedbirlerin sağlık açısından olumsuz etkiler yaratmaması büyük önem taşır. Ayrıca, bu alanlar arasında etkin bir koordinasyon ve işbirliği sağlanarak, uygulamaların birbiriyle bütünleşmesi gereklidir.

İşyerinde sağlık ve güvenlik önlemlerinin etkili bir şekilde uygulanması, çalışanların güvenliğini artırırken aynı zamanda işletmenin uzun vadeli sürdürülebilirliğini de garanti eder. Bu nedenle, işletmelerin sağlık, İSG alanlarında bütüncül bir yaklaşım benimsemesi kritik bir gerekliliktir. Bu yaklaşım; çalışanların sürekli olarak eğitilmesi, düzenli denetimlerin yapılması, uygun ve güvenli ekipmanların temin edilmesi ve sürekli iyileştirme süreçlerinin uygulanmasını içerir. Böylece, işletmeler hem çalışanlarının sağlık ve güvenliğini sağlayabilir hem de üretim süreçlerinde meydana gelebilecek riskleri en aza indirebilirler.(Tozkoparan ve Taşoğlu, 2008).

İş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili temel düzenleme Türk İş Hukuku'nda 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Yasası'dır (İSGK). Bahsi geçen bu kanun, çalışan bireylerin güvenliğini ve sağlığını korumak için çalışma alanlarında farklı sorumlulukları beraberinde getirmektedir.

6331 sayılı Yasa'nın 4. maddesinde, işletme sahibinin İSG önlemlerini yerine getirip getirmediğini izleyip denetlemesini ve herhangi bir uygunsuzluğu ortadan kaldırmasını sağlamasını öngörmektedir. Bu madde, işletme sahibinin çalışma ortamında ortaya

ıkabilecek hastalık ve kazalarla ilgili olarak çalışanlarını gözetme ve koruma yükümlülüğünü tanımlar.

Bu düzenlemeye göre, işletme sahibinin sorumluluğ yalnızca tedbir almakla sınırlı değildir; aynı zamanda çalışanlarının hem mevzuata hem de işyerinde belirlenen İSG şartlarına uygunluklarını sürekli olarak izleyip denetlemesi ve kontrol etmesi gerekmektedir. İşverenin bu yükümlülüğü, işyerindeki risklerin belirlenmesi, önlemlerin alınması, çalışanların eğitilmesi ve bilinçlendirilmesi gibi çeşitli faaliyetleri kapsar (ngren ve Koç, 2015).

İSGK'nın işverenlere ve kamu kurum ve kuruluşlarda bulunan idari birimin başında bulunan en yüksek yetkili kişilere yklediğ sorumluluklar, çeşitli işlerden oluşabilecek kazaların önlenmesi ve İSGnin sağlanması amacıyla oldukça önemlidir. İSGK'ya göre, işverenlerin kendi işletmelerinde çeşitli İSG çalışmalarını yürütmesi gerekmektedir. Bu görevler arasında acil durum eylem planları oluşturmak, işe giriş ve sonrasında sağlık izlemelerini yapmak, çalışanlara mevzuatla belirlenen asgari süre içinde İSG eğitimleri sağlamak ve risk analizi gerçekleştirmek gibi kritik sorumluluklar yer almaktadır.

Kamu kurumlarında ise, İSG çalışmalarının yönetimi ve koordinasyonu idari birimin en st amiri tarafından sağlanmalıdır. Bu kişi, İSG çalışmalarının etkin bir şekilde yürütülmesinden ve İSGnin sağlanmasından sorumludur.

Risk analizi çalışmaları, iş yerindeki potansiyel tehlikelerin belirlenmesi ve oluşabilecek tehditlere karşı alınması gereken tedbirlerin tespit edilmesi açısından önemlidir. Bunun gibi analizler, İSG önlemlerinin etkin bir şekilde planlanarak uygulanmasına yardımcı olur.

İSG eğitimleri de İSG çalışmalarının önemli bir parçasıdır. Hem işverenlerin hem de çalışan bireylerin, İSG hakkında bilgili olması ve bu konuda bilinçlenmeleri için düzenli olarak eğitim almaları gerekmektedir.

Özellikle kamu kurumlarında, İSG konusunda deneyimsizlik ve tecrübesizlik gibi sorunlarla karşılaşılabilir. Bu nedenle, kamu kurumlarının İSG birimlerinin kurulması ve etkin bir şekilde yönetilmesi büyük önem taşır. Bu birimlerin tecrübeli ve uzman personellerden oluşturulması ve sürekli olarak eğitim almaları, İş güvenliğı bilincinin geliştirilmesi açısından önemlidir.

İş sağlığı ve güvenliğı alanında Türkiye'deki yaklaşımlarda alğının, genellikle sürekli tehlike ve çok tehlikeli işletmelerde uygulanması gerektiğ yönünde olduğu belirtilmiştir.

Ancak, az tehlikeli işletmelerde de İSG'nin öneminin gerektiği gibi anlaşılmaması, meslek hastalıkları ve iş kazalarının önlenmesinde yetersiz kalınmasına neden olabilir. Bu sebeple, her sektörde İSG tedbirlerinin alınması ve İSG bilincinin yaygınlaştırılması büyük önem taşımaktadır (Canoğlu vd., 2023).

Çalışma alanları, hem gözle görülebilen hem de görünmeyen pek çok tehlikeyle karşı karşıyadır. Bu risklerden kaynaklanan tehditlerin öngörülmesi ve kabul edilemeyecek durumların giderilmesi ve ortadan kaldırılması amacıyla uygulanacak en etkin bilimsel yaklaşım, risk analizidir.

İSGK, 2012 yılında yürürlüğe girmiş olup, risk değerlendirmesinin kanun kapsamına giren her işyerinde zorunlu olduğunu ve bu sorumluluğun işverene ait olduğunu vurgulamaktadır. İşverenler, işyerlerinde var olan veya dışarıdan gelebilecek tehlikeleri belirlemek ve bertaraf etmek için risk değerlendirmesi yapmakla yükümlüdür.

Risk değerlendirmesi, işyerindeki potansiyel tehlikelerin belirlenmesi, bu tehlikelerin olası sonuçlarının analiz edilmesi ve bu risk faktörlerinin azaltılarak ortadan kaldırılması amacıyla alınması gereken önlemlerin tespit edilmesi sürecini içerir. Bu süreç, bilimsel yöntemlerle gerçekleştirilir ve işyerindeki her bir potansiyel tehlikenin önemi ve etkisi değerlendirilerek öncelik verilir.

Risk değerlendirmesi, işverenlere işyerindeki güvenlik ve sağlık risklerini belirlemeleri ve etkili önlemler alarak çalışanların güvenliğini sağlamaları konusunda rehberlik eder. Bu süreç, işyerindeki kazaların ve çeşitli mesleklerden oluşabilecek hastalıkların engellenmesine yardımcı olur ve çalışanların güvenliği ve sağlığı için önemli bir koruyucu mekanizma oluşturur.

Sağlık İdarelerindeki tehlikelerin belirlenmesi ve kontrol altına alınması için risk değerlendirmesi, İSG yönetimi açısından önemli bir aşamadır. İdari yöneticiler, yasal yükümlülüklerini yerine getirmek ve çalışanların güvenliğini sağlamak için bu süreci etkin bir şekilde uygulamalı ve sürekli olarak güncellemelidir(Dinçer ve Utlu, 2017).

Bu şekilde, İSG konusunda işverenin aktif rol alması sağlanarak iş kazaları ve meslek hastalığının engellenmesi, çalışan bireylerin sağlığının korunması ve işyerinde güvenilir bir ortamın oluşabilmesini hedefler. Bu düzenlemeler, işyerlerinde güvenlik ve sağlık bilincinin geliştirilmesine ve İSG standartlarının yükseltilmesine katkıda bulunur.

Türkiye'deki İSG uygulamaları açısından, İSGK önemli bir düzenleyici kaynaktır. Bu kanun, işyerlerinde güvenli bir çalışma ortamı oluşturulabilmesi için çeşitli önlemler ve yenilikler getirmektedir. Özetle:

- İş Yerlerinde İş Güvenliği Uzmanları ve İş Yeri Hekimleri: Kanun, bütün iş yerlerinde iş güvenliği uzmanları ve iş yeri hekimi gibi uzman personellerin görev almasını zorunlu kılmıştır. Bu uzmanlar, iş yerlerindeki riskleri değerlendirerek güvenli çalışma koşullarının sağlanmasına yardımcı olurlar.
- İş Yerlerinin Tehlike Sınıflarına Ayırılması: Kanun, iş yerlerini tehlike sınıflarına ayırılmasını ve buna göre önlemler alınmasını öngörmektedir. Bu sayede iş yerlerindeki riskler daha iyi belirlenerek önlem alınması sağlanır.
- Risk Değerlendirmesi: İş yerlerinde risk değerlendirmesi yapılması ve buna göre önlemlerin alınması kanunun önemli bir gereğidir. Bu sayede potansiyel tehlikeler önceden belirlenerek önlem alınması sağlanır.
- Sağlık Gözetimi: İş yerlerinde çalışanların sağlık durumunun düzenli olarak gözetilmesi ve gerekli sağlık taramalarının yapılması kanunun önemli bir maddesidir.
- İş Kazası ve Meslek Hastalıklarının Kayıtları: İş yerlerinde meydana gelen iş kazaları ve meslek hastalıklarının kayıt edilmesi ve bu verilerin düzenli olarak raporlanması kanunun gereğidir.
- Acil Durumlara Karşı Hazırlık: İş yerlerinde acil durumlara karşı hazırlıklı olunması ve acil durum planlarının oluşturulması kanunun önemli bir maddesidir.
- İSG Eğitimi: Çalışanlara düzenli olarak İSG eğitimi verilmesi, bilinçli bir çalışma ortamının oluşturulmasına yardımcı olur.

Bu yeniliklerin yanı sıra, idari binalarda iş kazası risklerinin azaltılması için düzenli eğitim ve seminerler düzenlenmelidir. Bu şekilde, İSG bilinci artırılarak güvenilir bir çalışma alanı sağlanabilir (Cumhur ve Ahıskalı, 2018).

Çalışma şartlarının iyileştirilmesi ve iş sağlığı güvenliği yeniliklerinin sürdürülebilirliği konularında yapılan araştırmalar ve akademik çalışmalar, işletmeler için kılavuz niteliğinde olabilir. Bu çalışmaların birçoğu, İSG yönetim sistemlerinin organizasyonel yapılarının geliştirilmesi, çalışan bireylerin eğitimi ve katılımı gibi konuları vurgulayarak sürdürülebilirlik için temel adımları belirler.

İSG çerçevesinde sürdürülebilirlik için temel alanlardan biri, iş kazalarının ve meslek hastalıklarının en aza indirilmesidir. Bu amaçla, işyerinde risklerin belirlenmesi ve uygun önlemlerin alınması önemlidir. Ayrıca, çalışanlara düzenli eğitimler verilerek farkındalık oluşturulması ve İSG kültürünün oluşturulması da önem arz eder.

İşletmelerin sürdürülebilirlik açısından İSG konularında yapabileceği diğer iyileştirmeler arasında, tüm çalışanlara sorumluluk verilmesi ve katılımlarının sağlanması yer alır. Bu, İSG politikalarının etkili bir şekilde iletilmesini ve uygulanmasını sağlar. Ayrıca, iletişim akışının düzenlenmesi ve İSG bilincine odaklanmış bir politika izlenmesi de önemlidir.

Sonuç itibarıyla, İSG ile ilgili yeniliklerin sürdürülebilir olması için işletmelerin belirli adımlar atması gerekmektedir. Bu adımlar, iş kazalarının azaltılması, işyerindeki risklerin kontrol altına alınması ve çalışanların eğitimi ve katılımını içermelidir. Bu şekilde, işletmeler sürdürülebilir bir İSG kültürü oluşturabilir ve işletmenin genel sürdürülebilirlik performansını artırabilir (Yalçın, 2020).

Çalışma alanlarının güvenli ve sağlıklı olması, her çalışan bireyin temel hakkıdır ve işletmelerin bu konuda yasalara uymaları gerekmektedir. Güvenilir ve sağlıklı bir iş alanı, çalışanların verimliliğini artırırken motivasyonlarını da yükseltir. Bu bağlamda, işletmelerin İSG bakımından gereken önlemleri alması ve işçileri tehlikelerden koruması hayati önem taşır.

İşletmelerin, çalışanların sağlık durumlarını iyileştirmek için gerekli adımları atmaları da önemlidir. Bu, İSG bilincinin artırılması ve işyerinde sağlık odaklı bir kültürün oluşturulması ile mümkündür. İşletmeler, çalışanların fiziksel ve ruhsal sağlıklarını destekleyen politikalar ve programlar geliştirmeli ve uygulamalıdır.

İş güvenliği kültürünün geliştirilmesi için işletmelerde iş güvenliğini etkili bir şekilde kontrol edebilmek gerekmektedir. Bu, işletme içinde İSG bilincinin artırılması, çalışan bireylerin eğitimi ve katılımıyla sağlanabilir. İş güvenliği kültürü, işletmenin değerlerinden biri haline gelmeli ve tüm çalışanlar tarafından benimsenmelidir.

Akademik yazılar ve araştırmalar, İSG konusunda işletmelere rehber olabilir. Bu kaynaklar, işletmelerin İSG bakımından gerekli adımları atması ve sürdürülebilir İSG bilinci oluşturmaları için bilgiyi sağlayabilir. Bu doğrultuda, işletmelerin bu kaynaklardan yararlanarak İSG alanında daha iyi bir performans sergilemeleri mümkündür (Tüzüner ve Özasan, 2011).

İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) kapsamındaki standart ve ilkeler en temel düzeyde, çalışan bireylerin sağlığını ve güvenliğini koruyacak uygun çalışma koşullarının oluşturulmasını hedeflemektedir. Bu gayeye ulaşmak için birçok yol bulunmaktadır ve bunlardan biri taraflar arasında işbirliği sağlanması ve eğitimin öncelikli bir konu haline getirilmesidir.

Eğitim, sağlıklı ve güvenli çalışma koşullarının sağlanmasında kritik bir rol oynamaktadır. Çalışan kişilerin işyerindeki potansiyel tehlikeleri tanımalarına, bu tehlikelerle nasıl başa çıkacaklarını öğrenmelerine ve güvenlik protokollerine uyum sağlamalarına yardımcı olur. İSG eğitimi, iş kazalarını ve meslek hastalıklarını önleme konusunda çalışanların bilinç düzeyini artırır.

Ayrıca, güvenlik ve sağlık risklerinden korunabilmek için dünya genelinde benimsenmiş olan önleyici tutumların uygulanması da büyük önem taşımaktadır. Bu yaklaşım, potansiyel tehlikelerin önceden tanımlanması ve bunlara karşı önlemler alınması esasına dayanır. Önleyici yaklaşım, işyerlerinde riskleri azaltmak ve çalışanların güvenliğini sağlamak için etkili bir stratejidir(Kılıkış ve Demir, 2012).

2.4. Bilinç ve Farkındalık

2.4.1. İSG Bilinci ve Tanımı

Bilinç ve farkındalık seviyeleri kavramı uzun zamandır var olmuştur. Bir yüzyıldan fazla bir süre önce, psikolojinin iki en etkili kuramcısı bu kavramı incelemişti: Sigmund Freud (1905/1953), bilinçaltı, ön-bilinç ve bilinçli olarak ayırmış ve William James (1890/1950), fiziksel, zihinsel ve ruhsal benlikler ile ego'yu ele almıştır. Bu kavramla ilgili diğer öneriler de zamanla ortaya çıkmıştır. Son birkaç yıl içinde bilimsel literatürde bu konunun büyük bir yeniden canlanması yaşanmıştır. Yeni terimler ve bilinç seviyelerini tanımlayan modeller hızla ortaya çıkmaktadır. “Bilinç” kavramını dikkatli ve net bir şekilde tanımlamak elbette arzu edilendir ancak bu yeni kavramların seli oldukça kafa karıştırıcı olabiliyor. Bazı kuramcılar mevcut görüşlere atıfta bulunmadan modellerini formüle etmekte ve böylece zaten karmaşık olan bir soruna gereksiz bir karmaşıklık eklemektedirler(Morin, 2006).

Bilinç kavramı, felsefede ve psikolojide temel bir öneme sahip olmuştur ve farklı filozoflar tarafından çeşitli şekillerde tanımlanmıştır. John Locke, bilinci, bir kişinin düşünsel süreçlerini çözümlemeye çalışması şeklinde ifade ederken, Gottfried Wilhelm Leibniz'e göre bilinç, en yüksek düşünsel sezgiyi ifade eder. Friedrich Nietzsche, bilinci yorum olarak nitelendirir ve insanın deneyimlerini yorumlama yetisinin bilincin temel ögesi

olduğunu savunur. David Hume, bilinci, kendimizde doğrudan farkına vardığımız net ve belirgin olguların bir toplamı olarak tanımlar. Hume'a göre, bilinç, bireyin iç deneyimlerinin farkında olması ve bu deneyimleri bilincinde toplamasıyla ortaya çıkar. İmmanuel Kant ise bilinci, iç duyum olarak nitelendirir ve insanın kendi iç deneyimlerini fark etmesi ve bu deneyimler üzerinde düşünmesiyle ortaya çıktığını belirtir. Bu filozofların her biri, bilinci farklı yönleriyle ele almış olsa da, genel olarak bilincin insanın içsel deneyimlerini fark etme, anlama ve yorumlama yetisi olduğu konusunda ortak bir anlayış bulunmaktadır(Akpınar, 2011).

Bilinç, insanın kendisini tanıması ve evrende meydana gelen değişimleri, aklın keşif gücü aracılığıyla anlayarak bu değişimlerden evrensel sonuçlar çıkarması olarak tanımlanabilir. Bu tanıma göre, bilinç bireyin kendi varlığını ve evreni anlamasıyla ilişkilidir.

Bireyin bilinci, kendini anlama ve evreni anlama arasında bir köprü görevi görür. Bu bağlamda, bilinç sadece bireyin iç dünyasını değil, aynı zamanda dış dünyayı da anlamasıyla ilgilidir. İnsanın bilinci, iç gözlem ve dış gözlem aracılığıyla gelişir ve genişler.

Bu tanım, bilinci bireyin öz farkındalığı ve evrenin yapısal özelliklerini anlama süreci olarak ele alır. Bireyin bilinci, düşünme, öğrenme, anlama ve karar verme gibi bilişsel süreçlerle ilişkilidir. Bu süreçler, bireyin kendi deneyimlerinden ve çevresindeki dünyayı algılamasından kaynaklanır. Bu tanım, bilinci bireyin içsel ve dışsal dünyayı anlama süreci olarak görür(Eroğlu, 2012).

“Farkında” ve “farkında olmayan” kelimeleri, birçok farklı bağlamda ve birçok farklı anlamda kullanılır. Bazen “farkında” kelimesi, “bilmek” anlamında kullanılır, örneğin “Kırmızı trafik ışığının farkındaydım” cümlesinde olduğu gibi. Diğer zamanlarda ise “farkında” kelimesi, “genel olarak dikkate almak”, “akılda olmak” , “düşünmek” veya “dikkat etmek” anlamında kullanılır(Schipper, 2014).

Farkındalık, genellikle insanın iç dünyasını ve psikolojik gelişimini anlamakla ilişkilendirilen bir kavramdır. Özellikle psikolojik açıdan gelişmiş ve olgunlaşmış bireylerle özdeşleştirilir. Farkındalık, bireyin kendi deneyimleri ve eylemlerinin sebeplerini kavrayabilmesi için davranışlar, duygu ve düşünce arasındaki bağlantıları fark etme yeteneği olarak tanımlanır. Bu yetenek, kişinin kendine yönelik bir iç gözlem yapabilme, kendi davranışlarını analiz edebilme ve kendisi üzerinde düşünebilme kabiliyetini içerir.

Farkındalık, bireyin içsel süreçlerini anlama ve yönetme becerisini ifade eder. Kişi, farkındalık sayesinde duygularını, düşüncelerini ve davranışlarını daha derinlemesine anlayabilir ve bu bilinçli farkındalık sayesinde daha sağlıklı ve uyumlu bir yaşam sürdürebilir. Bu süreç, bireyin kendi iç dünyasını keşfetmesine ve bu keşiflerden öğrenmesine olanak tanır(Şahin ve Yeniçeri, 2015).

İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) uygulamaları, %10'u yazılı kaynaklardan ve %90'ı yazılı olmayan kaynaklardan oluşmaktadır. Yazılı olmayan kaynaklar genellikle İSG uzmanlarının görüş ve önerilerinden meydana gelmektedir. İSG'nin yasal düzenlemelerden ziyade gerçek hayata geçmesi için çalışanlar ve genel olarak toplum üzerinde farkındalık oluşturulması gerekmektedir. Bu amaçla, eğitim, konferanslar ve seminerler düzenlenerek İSG'nin bir yaşam biçimi haline gelmesi hedeflenir. Farkındalık oluşturulduğunda, çalışanların bilinç seviyelerinde artış gözlemlenmektedir.

Farkındalık, doğuştan gelmeyen ve sonradan öğrenilen bir olgudur. Kişilerin fiziksel, zihinsel ve duygusal durumlarında meydana gelen değişimler olarak tanımlanabilir. Farkındalık ile bilinç seviyesinin artışı arasında doğru orantılı bir ilişki bulunmaktadır.

Sağlık idarelerinde farkındalığın oluşumunda en önemli unsurlardan biri, çalışanlara belirli periyotlarda Temel İSG eğitimlerinin verilmesidir. İş kazaları ve meslek hastalıkları istatistiklerine bakıldığında, yeterli bilincin sağlanmasıyla sonuçların olumlu yönde etkilendiği görülmektedir. İSG konusunda zorunlu eğitimlerin yanı sıra farklı uygulamalarla İSG'nin önemini vurgulanması, tüm çalışanların kurallara uyumunun sağlanması ve örnek davranışları sergileyenlerin ödüllendirilmesi gibi teşvik edici yaklaşımlar da önemlidir(Yavuz ve Gür, 2019).

İş güvenliği bilincinin oluşturulması ve iş kazaları ile meslek hastalıklarının azaltılmasında sağlık idarelerine önemli sorumluluklar düşmektedir. Sağlık çalışanları, kurumlarında yeterli düzeyde teorik ve pratik bilgiyle donatılarak İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) farkındalığın inşa edilmesi gerekmektedir.

Sağlık idarelerinin sorumluluğu sağlık çalışanlarına iş yerinde güvenilir bir alan yaratıp sağlıklı bir şekilde çalışabilmelerini sağlamak, İSG konusunda sürekli olarak eğitmek ve bilinçlendirmektir. Bu, İSG politikalarının belirlenmesi, uygulanması ve takip edilmesiyle gerçekleştirilir. Sağlık idareleri, düzenli aralıklarla İSG eğitimleri düzenlemeli, çalışanların İSG uygulamalarını gözlemlemeli ve gerekli iyileştirmeleri yapmalıdır.

İş sağığı ve güvenliğı bilincinin kazandırılması, çalışanların doğıru eğitim ve bilgilendirme ile donatılması, İSG bilincinin oluşturulmasında kritik bir adımdır. Bu yaklaşım, meydana gelebilecek olan iş kazalarının ve meslek hastalıklarının önlenmesine yardımcı olurken, aynı zamanda çalışanların sağığının korunmasına katkı sunar (Aksoy vd., 2013).

2.4.2. İSG Bilincinin Sağık İdarelerindeki Önemi

İnsanlığın tarih boyunca oluşturduğu uygarlıkların temelini, karşılaştıkları problemleri tanıyarak ve bu problemlere uygun çözümler üreterek oluşturdukları söylenebilir. Problemin fark edilmesi, düşünme sürecinin başlaması için hayati öneme sahiptir. Bu süreç, uygarlıkların sürdürülebilirliğı ve gelişimi için kritik bir adımdır. Bireylerin hayatını sürdürülebilmesi, sadece bedensel güçle değil, aynı zamanda bireyler arası etkileşim ve iletişim yetenekleriyle de şekillenir. Bu nedenle, problemin fark edilmesi ve çözülmesi arasındaki ilişkilerin anlaşılması önemlidir(Tataroğlu vd., 2022).

Çalışanların farkındalığını artırmak, bilgi sağılama yoluyla, etkili sağık ve güvenlik yönetiminin temel yapı taşlarından biridir. Tüm çalışanlara, maruz kalabilecekleri mesleki tehlikeler ve işverenlerinin ve kendilerinin alması gereken önlemler hakkında ilgili bilgiler verilmelidir; böylece işyeri tehlikeleriyle ilişkili riskler önlenir veya en aza indirgenir (Loney vd., 2012).

İşçilerin ve işyeri sahiplerinin İSG (İSG) bakımından yeterli bilinç düzeyine sahip olmaları, artan ölümlerin önlenmesinde belirleyici bir faktör olarak öne çıkmakta ve bu bilinç düzeyinin artmasıyla birlikte ölümlerin azalması beklenmektedir. Çalışma koşullarında yapılan iyileştirmelerin sonucunda iş kazalarında belirli oranlarda düşüşler yaşandığı gözlemlenmektedir.

İSG bilincinin geliştirilmesi, işçilerin ve işverenlerin riskleri tanınması, önlemlerin alınması ve iş kazalarını önlemeye yönelik eylemlerde bulunmalarını sağılar. İşçilerin ve işverenlerin bilinç düzeylerinin artmasıyla birlikte, iş yerlerinde daha güvenli çalışma ortamları oluşturulabilir ve bu da iş kazaları ve meslek hastalıklarının azalmasına yardımcı olabilir.

İSG önlemlerinin etkin bir şekilde uygulanması ve işçilerin bu konuda eğitilmesi, iş kazalarının önlenmesinde kritik öneme sahiptir. Bu sebeple, İSG alanında sürekli olarak eğitim ve farkındalık programının işçilere ve işyeri sahiplerine yönelik düzenlenmesi gerekmektedir.

İşçilerin ve işyeri sahiplerinin İSG bilincinin artmasıyla birlikte iş kazalarının azalması beklenir. Bu sebeple, İSG tedbirlerinin hayata geçirilmesi ve İSG bilincinin geliştirilmesi, iş yerlerinde çalışanların sağlığını ve güvenliğini korumak için önemlidir (Karahana, 2014).

İş sağlığı ve güvenliği (İSG) bilinci, yöneticiler ve diğer idari çalışanlar arasında, İSG ile ilgili farkındalık, anlayış ve sorumluluk taşıyan bir tutumu ifade eder. Bu bilinç düzeyi, idarenin çalışma ortamlarında potansiyel tehlikeleri tanıma, bu tehlikelere karşı önleyici tedbirler alma ve acil durumlarla başa çıkma konularında hassasiyeti içerir. İSG bilinci aynı zamanda, İSG standartlarına uymayı, güvenli çalışma alışkanlıklarını benimsemeyi ve bu konuda eğitim almayı içerir.

İSG Bilinci, yöneticiler ve diğer idari personeller arasında ortak bir değer ve anlayış oluşturmayı hedefler. Bu bilinç düzeyi, idarelerde olası riskleri önceden belirleyerek önleyici önlemleri almayı, güvenli bir çalışma ortamı sağlamayı ve acil durum planlarına uyumu içerir. Ayrıca, İSG bilinci, çalışanların güvenliğini ve sağlığını ön planda tutarak iş verimliliğini artırmayı ve iş yerinde motivasyonu artırmayı da amaçlar.

Yöneticiler ve diğer idari personeller, İSG bilincini geliştirmek için eğitim ve bilinçlendirme programları düzenlemeli ve çalışanlarla aktif iletişim kurmalıdır. Bu sayede, iş yerinde İSG kültürü oluşturulabilir ve çalışanların güvenliğini sağlamak için gereken adımlar atılabilir. İSG bilinci, yöneticiler ve diğer idari çalışanlar arasında, İSG ile ilgili farkındalık, anlayış ve sorumluluk taşıyan bir tutumu ifade eder. Bu bilinç düzeyi, iş yerinde güvenli bir çalışma ortamının oluşturulması ve çalışanların sağlığının korunması için hayati öneme sahiptir(Bağcı vd., 2017).

İş kazalarının ve meslek hastalıklarının önlenmesinde insan bilinci kritik bir öneme sahiptir; çevresel faktörleri fark etmek, riskleri tanımlamak ve gerekli önlemleri almak, bu süreçte hayati bir rol oynar.

İş kazaları ve meslek hastalıkları genellikle önceden tahmin edilebilir durumlar olup, işyerindeki çalışanların dikkatli ve bilinçli olmaları, bu tür durumların minimize edilmesine yardımcı olur(İşler, 2013).

İnsan bilinci, çalışanların işyerinde karşılaştıkları potansiyel tehlikeleri tanımalarına ve bunlara uygun önlemler almalarına olanak tanır. İşyerindeki çeşitli tehlikelerin farkında olmak, çalışanların riskleri azaltmak için gerekli adımları atmalarını sağlar. Örneğin, bir işçi işyerinde tehlikeli kimyasallarla çalışıyorsa, bu kimyasalların doğru kullanımı ve güvenlik önlemlerine uyulması, olası kazaların önlenmesine yardımcı olabilir. Ayrıca,

işyerinde güvenlik eğitimi almak da çalışanların bilinç düzeyini artırır ve potansiyel tehlikelerle nasıl başa çıkacaklarını öğrenmelerine yardımcı olur.

İş kazaları ve meslek hastalıklarının engellenmesinde insan bilinci, çalışanların çevresel etkileri fark etmelerini ve işyerindeki riskleri belirlemelerini sağlar. Bilinçli çalışanlar, işyerinde güvenli ve sağlıklı bir ortamın korunması amacıyla gereken tedbirleri alabilirler. Bu nedenle, İSG programları, çalışanların bilinç seviyelerini artırmaya odaklanmalıdır. Bilinçli çalışanlar, işyerindeki riskleri en aza indirerek iş kazalarını ve meslek hastalıklarını önlemede önemli bir rol oynarlar(İşler, 2013; İmanacı, 2022).

Stewart-Taylor (1998), risk farkındalığı, davranış ve maruz kalma arasında nedensel bir ilişki bulmuştur. Araştırmada, işyerinde asbeste aktif olarak maruz kalan işçilere bir anket uygulanmıştır. Daha yüksek hastalık riski algılayan işçilerin, koruyucu ekipman kullanma olasılığının daha yüksek olduğu ve dolayısıyla toksik kimyasala maruz kalmalarının azaldığı keşfedilmiştir. Araştırmacılar ayrıca, risk algısındaki değişikliklerin, koruyucu cihazların kullanımını artırarak maruz kalma seviyelerinin düşmesine yol açabileceğini de ortaya koymuştur. Behrens (1993) de işçi farkındalığı ve maruz kalma konularını incelemiştir. Çalışmanın önermesi, ulusal bir maruz kalma anketinden elde edilen verilerin ulusal bir sağlık anketinden elde edilen verilerle birleştirilmesine dayanıyordu. Araştırmacılar, gözlemlenen ve algılanan maruz kalma arasında bir tutarsızlık keşfetmiştir. Yüksek maruz kalma seviyelerine sahip birçok meslekte (örneğin, hemşirelik), çalışanlar yalnızca küçük riskler algılamaktadır. Cinsiyetler arasındaki farklar da belgelenmiştir ve erkeklerin, kadınlara kıyasla tehlikeli maddelere ve çalışma koşullarına maruz kalmaktan daha büyük riskler algıladığı bildirilmiştir. Literatürden çıkan sonuçlar, çalışanların mesleki sağlık ve güvenlik riskleri hakkındaki algılarının araştırılması ve bu algıların ya doğrulanması ya da düzeltilmesi gerektiğini, böylece yaralanma veya hastalık riskinin azaltılabileceğini önermektedir(Sofie, 2000).

Bilinç ve duyarlılığın arttırılması, İSG'nin hedeflerinin hayata geçirilmesini sağlamakta önemli bir rol oynar. Çalışanların, yöneticilerin ve diğer tarafların İSG konularında bilinçli olmaları, kuruluş içinde güvenlik kültürünün oluşturulmasına ve sürdürülmesine yardımcı olur. Bilinçli ve duyarlı bir yaklaşım, işyerlerinde güvenliği ve sağlığı ön planda tutarak kazaların ve meslek hastalıklarının önlenmesine katkı sağlar.

İSG kapsamındaki standart ve ilkeler, en temel düzeyde, çalışanların sağlığını ve güvenliğini koruyacak uygun çalışma koşullarının oluşturulmasını amaçlamaktadır. Bu

amaca ulaşmak için işbirliği, eğitim, önleyici yaklaşım ve bilinçlendirme gibi faktörler önemlidir ve İSG performansını iyileştirmeye yönelik adımların temelini oluşturur(Kalkış ve Demir, 2012).

2.4.3. İSG Bilincini Etkileyen Faktörler

Sağlık alanında çalışan bireyler, meslekleri nedeniyle çeşitli önemli mesleki tehlikelerle karşılaşır. Meslek hastalıkları ve iş kazalarının engellenmesinde İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) bilinci büyük bir rol oynamaktadır. İSG alanına daha fazla önem verilmesi, İSG yönetim modellerinin işyerlerinde etkin bir şekilde uygulanması, güvenlik uzmanları ve işyeri hekimlerinin çalıştırılması ve sürekli İSG eğitimlerinin düzenlenmesi, İSG bilincinin güçlenmesine olumlu yönde etki eder.

İş güvenliği uzmanı ve işyeri hekiminin istihdamının sağlanması da işyerinde İSG bilincinin artmasına katkı sağlar. Bu uzmanlar, iş yerindeki riskleri değerlendirir, önleyici önlemler önerir ve çalışanlara İSG konularında rehberlik ederler.

Sürekli hizmet içi İSG eğitimleri, çalışanların İSG bilincini artırmak için önemli bir araçtır. Bu eğitimler, çalışanların işyerindeki riskleri tanımalarına, güvenlik prosedürlerini anlamalarına ve tehlikelere karşı nasıl önlem alacaklarını öğrenmelerine yardımcı olur. Ayrıca, bu eğitimler, İSG konularındaki mevzuat ve güncellemeler hakkında da bilgi sağlar.

Ancak, İSG alanındaki en büyük sorun, toplumda güvenlik bilincinin beklenen seviyeye ulaşmaması ve yeterli farkındalığın sağlanamamasıdır. İş kazaları ve meslek hastalıklarının önlenmesinde İSG bilincinin artırılması için sadece işyerlerinde değil, toplum genelinde de farkındalık oluşturulması gerekmektedir. Bu, kamuoyunu İSG konularına duyarlı hale getirmek ve İSG kültürünü iyileştirmek adına kritik bir rol oynar (Kocaay ve Biçer, 2022).

Modern dönemde, İSG ile ilgili uygulanan yasal ve politika düzenlemelerinin, çalışanların güvenlik ve sağlıklarının koruma noktasında yeterince verimli olmadığı görülmektedir. Bu eksikliğin altında, bireylerin tehlikelerden uzak durma konusunda bilinçli hareket etmemeleri ya da riskli tutumlar sergilemeleri yatmaktadır. Bu nedenle, yalnızca yasal düzenlemeler ve politikalarla bu sorunun çözülemeyeceği anlaşılmaktadır.

İş sağlığı ve güvenliği bilincinin inşa edilmesi ve güçlendirilmesi sürecinde birçok etken rol oynamaktadır. Bu süreçte, eğitim programları, etkili iletişim ve işveren farkındalığı gibi unsurlar ön planda yer almaktadır. İşyerinde İSG' nin temini açısından işverenin temel

yükümlülüğü göz önünde bulundurulduğunda, İSG bilincinin oluşturulmasında öncelikle işveren farkındalığına odaklanılmalıdır. Ayrıca, işverenin İSG konularında duyarlı olması ve çalışanları bu konuda bilinçlendirmesi gerekmektedir. Eğitim uygulamaları da İSG bilincinin artırılmasında önemli bir rol oynar. Çalışanlara düzenli olarak İSG eğitimleri verilmesi, potansiyel tehlikeler hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlar ve güvenli davranışların geliştirilmesine katkıda bulunur. Ayrıca, açık bir iletişim ortamının sağlanması da İSG kültürünün oluşturulmasında önemlidir. İşyerindeki sorunların ve önerilerin paylaşılması, İSG konularının sürekli olarak geliştirilmesini sağlar. İş sağlığı ve güvenliği kültürünün oluşturulup geliştirilmesi amacıyla politika ve yasal düzenlemelerin yanı sıra işveren bilinci, eğitim uygulamaları ve iletişim gibi faktörlerin de etkili bir şekilde kullanılması gerekmektedir. Bu faktörlerin bir araya getirilmesi, sağlıklı ve güvenli bir işyeri kültürünün oluşturulmasına ve iş kazaları ile meslek hastalıklarının azaltılmasına katkı sağlayabilir(Güler vd., 2018).

İş kazalarının büyük bir bölümü, çalışanların bilgi ve eğitim eksiklikleri nedeniyle ortaya çıkmaktadır. İş sağlığı ve güvenliği (İSG) hakkında bilinç sahibi olan çalışanlar, iş sahasındaki tehlike yaratabilecek bölgeleri tespit edebilmekte ve potansiyel tehlikelerin bilincinde olarak hareket etmektedirler. İlk olarak, iş yerinde aktif ya da pasif olarak bulunan çalışanların iş güvenliği becerilerinden yoksun olmaları, önemli bir tehlike yaratmaktadır. Çalışanların İSG konusundaki bilgi ve becerilerinin eksikliği, iş kazalarının meydana gelmesine neden olmaktadır. İşe ya da işin belirli bir bölümüne yeni katılan bireylerin, iş güvenliği konusunda yeterli bilgiye sahip olmamaları, bu kişilerin kazalara karşı daha savunmasız hale gelmelerine sebep olmaktadır (Keskin ve Çavuş, 2020).

İş kazalarının ve meslek hastalıklarının önlenmesinde en etkili yöntemlerden biri, kesinlikle eğitimidir. Kaza nedenlerini analiz ederken, insan faktörünün kazaların başlıca sebeplerinden biri olduğu açıkça ortaya çıkmaktadır. Çalışan kişilerin İSG (İSG) hakkında farkındalık kazanmaları ve duyarlılıklarının artırılması, meydana gelebilecek kazaların önlenmesinde kritik bir rol oynamaktadır. Bu nedenle, çalışanların eğitimi, iş güvenliği stratejilerinin temel bir unsuru olarak önceliklidir. İş güvenliği eğitimleri, çalışanların iş yerindeki potansiyel tehlikeleri tanımalarını, riskleri değerlendirmelerini ve uygun önlemleri almalarını sağlar. Eğitim yoluyla sağlanan bilgiler ve beceriler, çalışanların güvenli davranışlarını pekiştirir ve iş ortamında daha güvenli bir çalışma kültürünün oluşmasına katkıda bulunur. Kaza sebeplendirme yaklaşımları, kazaların nedenlerini analiz ederek önleyici tedbirler geliştirmeyi amaçlar. Bu yaklaşımlar arasında insan faktörü,

genellikle en önemli etken olarak kabul edilir. İnsan faktörü, çalışanların bilgi, beceri ve tutumlarından kaynaklanan hataları içerir. Bu bağlamda, çalışanların eğitim yoluyla bu hataları minimize etmeleri sağlanabilir. Eğitimler, çalışanların kişisel bilinç düzeylerini artırarak, iş yerindeki tehlikelere karşı daha dikkatli ve duyarlı olmalarını sağlar. Tehlikelerin farkında olan ve risklerin bilincinde olan çalışanlar, kazalardan kaçınmak için daha bilinçli davranışlar sergiler. Eğitim programları, çalışanlara iş yerinde uygulamaları gereken güvenlik prosedürlerini ve politikalarını öğretir. Bu bilgiler, acil durumlarda nasıl davranacaklarından, tehlikeli maddelerle nasıl çalışacaklarına kadar geniş bir yelpazeyi kapsar. Eğitimler, çalışanların iş güvenliğine yönelik motivasyonlarını artırır ve iş tatminini sağlar. İş güvenliği bilincine sahip ve eğitilmiş çalışanlar, işlerine daha bağlı ve üretken olurlar, bu da genel iş güvenliği seviyesini yükseltir. İş güvenliği eğitimlerinin sürekli olarak güncellenmesi ve tekrarlanması, çalışanların bilgilerini taze tutar ve yeni ortaya çıkan riskler hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlar. Sürekli eğitim, değişen iş koşullarına ve teknolojik yeniliklere uyum sağlamada da önemlidir. Sonuç olarak, meslek hastalıkları ve iş kazalarının azaltılmasında eğitim, temel ve vazgeçilmez bir araçtır. İş güvenliği konusunda çalışanların bilinçlendirilmesi ve duyarlılıklarının artırılması, kazaların önlenmesinde en etkili yoldur. İşletmelerin, çalışanlarına düzenli ve kapsamlı İSG eğitimleri sunması, iş yerindeki güvenliğin artırılmasına ve kazaların minimize edilmesine önemli ölçüde katkıda bulunacaktır(Hasanhanoğlu, 2018).

Erkekler ve kadınlar işyerinde farklı türde yaralanmalara ve hastalık izinlerine sahip olabilirler. Erkekler, daha büyük işyeri tehlikelerine ve travmatik yaralanmalara maruz kalabilirken, kadınlar daha çok kronik kas-iskelet sistemindeki koşullara, anksiyete ve depresyona maruz kalabilirler. Cinsiyetin (erkeklerin ve kadınların cinsiyetlerine göre kendilerine atanan tutum ve davranışları öğrendiği, uyum sağladığı, müzakere ettiği ve ifade ettiği sosyal ve kültürel süreç olarak tanımlanır) ve cinsiyet kimliklerinin (bireylerin kendilerini erkeklik ve dişilik spektrumunda nasıl algıladıkları ile tanımlanır) sağlık ve yardım arama davranışlarını etkileyebileceğine dair kanıtlar bulunmaktadır. Genel olarak, erkekler kadınlardan daha fazla riskli aktivitelerde bulunma eğilimindedir, örneğin sigara içme ve aşırı alkol kullanımı gibi. Buna karşılık, erkekler sağlık arama ve sağlık teşvik davranışlarına kadınlardan daha az eğilimlidir. Sağlık konusundaki söylemlerde erkeklerin kadınlara göre sağlıklarını tartışmada daha isteksiz davranmaktadır. Benzer şekilde, erkeklerin erkeklik ile ilişkili yardım arama davranışları üzerine yapılan çalışmalarda bulunmaktadır(Stergiou-Kita vd., 2015).

İş sağığı ve güvenliğı (İSG) bilincini etkileyen faktörler, bireysel, içsel ve dışsal olmak üzere üç ana kategoriye ayrılabilir. Bireysel faktörler, çalışanların kişisel özelliklerini kapsar ve yaş, cinsiyet, zekâ, kişilik, tecrübe, eğitim ve medeni durum gibi unsurları içerir. Bu faktörler, her çalışanın risk algısını ve iş güvenliğine yönelik davranışlarını doğrudan etkiler. Örneğin, tecrübeli çalışanlar iş yerindeki tehlikeleri daha hızlı fark edebilirken, eğitilmiş çalışanlar güvenlik prosedürlerine daha fazla uyum gösterebilirler.

İçsel faktörler, işin özüne bağılı olan ve temelinde yer alan karakteristik özelliklerdir. Bu faktörler arasında işin türü, iş yükü, çalışma saatleri, ergonomi ve işin monotonluğu gibi unsurlar bulunmaktadır. İşin doğası gereğı tehlikeli olan sektörlerde çalışanların, İSG bilincine sahip olmaları ve güvenlik önlemlerine titizlikle uymaları hayati önem taşır. Aynı zamanda, işin monotonluğu ve tekrarlayıcı olması gibi durumlar, çalışanların dikkatini azaltabilir ve iş kazalarına yol açabilir.

Dışsal faktörler ise işletme politikası, kültürü ve toplumsal şartlara bağılı olarak belirlenen durumsal etkenleri kapsar. İşletmenin İSG politikaları, güvenlik kültürünün oluşturulmasında önemli bir rol oynar. Güçlü bir güvenlik kültürüne sahip işletmeler, çalışanların güvenlik bilincini artırmakta ve iş kazalarının azaltılmasında etkili olmaktadır. Ayrıca, işletmenin güvenlik ekipmanlarına yaptığı yatırımlar ve çalışanlara sağladığı eğitim imkanları da dışsal faktörler arasında yer alır. Toplumsal şartlar ve yasal düzenlemeler ise işletmelerin İSG politikalarını şekillendiren diğer önemli etkenlerdir.

Sonuç olarak, İSG bilincinin artırılmasında bireysel, içsel ve dışsal faktörlerin tümü dikkate alınmalıdır. Çalışanların kişisel özellikleri, işin yapısal özellikleri ve işletme politikaları, İSG bilincinin oluşturulmasında ve sürdürülmesinde önemli bir rol oynar(Yazıcı, 2021).

İş sağığı ve güvenliğı (İSG) alanında, insan davranışlarını ve bilincini etkileyen çeşitli faktörler bulunmaktadır. Bu faktörler genel olarak kişisel nitelikler, fizyolojik nitelikler ve psiko-sosyal nitelikler olarak sınıflandırılabilir. Bu kategoriler, iş kazalarının önlenmesi ve iş güvenliğı uygulamalarının etkinliğı açısından büyük önem taşımaktadır.

Kişisel Nitelikler:

Kişisel nitelikler, bireylerin demografik ve kişisel özelliklerini içermektedir. Bu özellikler, iş güvenliğı bilincini ve risk algısını doğrudan etkileyebilir.

- Yaş: Genç çalışanlar genellikle daha az deneyime sahip oldukları için iş kazalarına karşı daha savunmasız olabilirler. Yaşlı çalışanlar ise fiziksel yeteneklerinde azalma ve kronik sağlık sorunları nedeniyle risk altında olabilirler.
- Cinsiyet: Cinsiyet, iş kazalarının türü ve sıklığı üzerinde etkili olabilir. Erkek çalışanlar genellikle daha fazla fiziksel işlerde çalıştıkları için farklı risklerle karşı karşıya kalabilirler.
- Eğitim: Eğitim seviyesi, iş güvenliği bilincinin ve bilgi düzeyinin belirlenmesinde kritik bir faktördür. Daha yüksek eğitim seviyesine sahip çalışanlar, riskleri daha iyi anlayabilir ve güvenlik prosedürlerine daha fazla uyum gösterebilirler.
- Tecrübe: İş tecrübesi, çalışanların riskleri tanıma ve önleme becerilerini geliştirir. Tecrübeli çalışanlar, tehlikeleri daha hızlı fark edebilir ve uygun önlemleri alabilirler.
- Medeni Durum: Evli çalışanlar, genellikle ailelerine karşı sorumlulukları nedeniyle iş güvenliğine daha fazla önem verebilirler.

Fizyolojik Nitelikler:

Fizyolojik nitelikler, bireylerin fiziksel sağlık durumları ve biyolojik ihtiyaçları ile ilgilidir.

- Sağlık Durumu: Kronik hastalıklar veya geçici sağlık sorunları, çalışanların dikkat ve fiziksel performanslarını etkileyerek kaza riskini artırabilir.
- Alışkanlıklar: Sigara içme, alkol tüketimi ve uyuşturucu madde kullanımı gibi alışkanlıklar, çalışanların iş yerindeki performansını ve güvenliğini olumsuz yönde etkileyebilir.
- Yorgunluk: Fiziksel ve zihinsel yorgunluk, dikkat dağınıklığına ve tepkime sürelerinin uzamasına neden olarak kaza riskini artırabilir.
- Monotonluk: Tekdüze ve tekrarlayan işler, çalışanlarda dikkat kaybına ve motivasyon düşüklüğüne yol açarak kaza eğilimini artırabilir.
- Uykusuzluk: Yetersiz uyku, bilişsel işlevlerde azalma ve dikkat dağınıklığına neden olarak iş kazalarına zemin hazırlayabilir.
- Psiko-Sosyal Nitelikler:

Psiko-sosyal nitelikler, bireylerin psikolojik durumları ve sosyal etkileşimleri ile ilgilidir.

- Zeka: Bilişsel yetenekler, çalışanların iş güvenliği bilgilerini kavrama ve uygulama yeteneğini etkiler.
- Duygusal: Duygusal dalgalanmalar, stres ve anksiyete, çalışanların dikkatini ve iş performansını olumsuz etkileyebilir.

- Kaza Eğitimi: Bazı bireyler, genetik veya kişisel özellikler nedeniyle kaza yapmaya daha yatkın olabilirler.
- İş Tatmini ve Motivasyon: İşine karşı tatmin duyan ve motive olan çalışanlar, güvenlik kurallarına daha fazla uyum gösterebilirler.
- Stres Faktörleri: İş yerindeki veya kişisel hayattaki stres faktörleri, çalışanların dikkatini ve genel iyilik halini etkileyerek kaza riskini artırabilir.

Sonuç olarak, iş kazalarının önlenmesinde insan faktörlerinin anlaşılması büyük önem taşımaktadır. İşletmelerin, çalışanlarının kişisel, fizyolojik ve psiko-sosyal niteliklerini göz önünde bulundurarak uygun İSG stratejileri geliştirmesi, iş güvenliğinin artırılmasına ve iş kazalarının azaltılmasına katkı sağlayacaktır(Canbaş vd., 2018).

2.5. Risk Algısı

2.5.1. Risk Algısı Kavramı

Risk algısı, bireylerin karşılaştıkları tehlikeleri belirleyerek bu tehlikelerin potansiyel zararlarını değerlendirme sürecidir. Bu algı, bireylerin tehlike ve risklere yönelik subjektif değerlendirmelerini kapsar ve genellikle kişisel deneyimler, bilgi düzeyi, kültürel faktörler ve psikolojik durumlar tarafından şekillendirilir. Risk algısı, tehlikenin ciddiyetini ve olasılığını değerlendirerek, bireylerin bu tehlikelere karşı nasıl tepki vereceklerini ve hangi önlemleri alacaklarını belirlemelerine yardımcı olur. Dolayısıyla, risk algısının doğru ve bilinçli bir şekilde geliştirilmesi, özellikle sağlık çalışanları gibi riskli ortamlarda çalışan bireyler için büyük önem taşımaktadır(Kara, 2020).

Risk algısı, insanların günlük yaşam ve iş üzerindeki etkilerini psikolojik olarak deneyimleme ve anlama şeklidir. Riskin nasıl ele alındığı ve tehlikeyi doğru bir şekilde değerlendirip değerlendiremeyeceği, insanların risk iletişimindeki rolünü belirler. Risk algısını etkileyen faktörlerin analizi ve olumsuz faktörlerin büyütülmesi iki önemli konudur. Bir dereceye kadar, risk bilgilerini topluca açıklamak kamu risk farkındalığını artırırken, felaket söylentilerine de yol açabilir(Cui vd., 2016).

Risk algısı, bireylerin riskin niteliği ve ciddiyeti konusunda oluşturdukları kişisel değerlendirmeyi temsil eder. Bu kavram, bireylerin karşılaştıkları tehlikeleri nasıl algıladıklarını ve bu tehlikelerin potansiyel etkilerini nasıl değerlendirdiklerini kapsar. Risk algısı, kişisel deneyimler, bilgi düzeyi, kültürel ve sosyal faktörler ile psikolojik durumlar gibi çeşitli etkenler tarafından şekillenir. Bu nedenle, risk algısı genellikle objektif risk değerlendirmelerinden farklı olabilir ve bireylerin risklere karşı verdikleri tepkileri ve

aldıkları önlemleri önemli ölçüde etkileyebilir. Sağlık çalışanları gibi riskli ortamlarda çalışan bireyler için risk algısının doğru ve bilinçli bir şekilde geliştirilmesi, tehlikelerle başa çıkmada kritik bir rol oynamaktadır(Çokluk vd., 2016).

Risk algısı, bir tehlikenin meydana gelme olasılığı ve etkilerinin şiddeti hakkında kişilerin yaptığı değerlendirmeyi ifade eder. İnsanların belirli bir olay ya da eylemin potansiyel sonuçlarına ve bu sonuçların gerçekleşme olasılığına yönelik algıları, risk algısının temelini oluşturur. Başka bir deyişle, risk algısı, bireylerin risk durumlarını nasıl yorumladıklarıyla ilgilidir ve bu algı, tehlikenin niteliği, coğrafi faktörler ve kültürel unsurlar gibi çeşitli değişkenlere bağlı olarak farklılık gösterebilir. Risk algısının subjektif doğası, bireylerin riskleri değerlendirme ve bu risklere karşı tepki verme biçimlerini önemli ölçüde etkiler(Mızrak, 2021).

2.5.2. Risk ve Tehlike Kavramları

Risk kavramı insanlık kadar eskidir, ancak riskin rolü, geç modernitede önemli ölçüde daha belirgin hale gelmiştir. Risk ustalığının modern zamanlarla geçmiş arasındaki sınırı tanımladığını ileri sürer. Bu, geriye doğru baktıkça, (pre)modern toplumların tehlikelere maruz kalmasının artmasıyla çelişen bir argümandır. Görülen çelişki, risk ve tehlike kavramları arasındaki ayrımla çözülür: geleneksel toplumlar genellikle tehlikelerle karşı karşıya idiler, bunlar çoğunlukla öngörülemeyen Kader, İlahi Plan veya Tanrı'nın İradesi ile açıklanıyordu; risk ise bu dönemlerde çoğunlukla kumar ve macera alanlarıyla sınırlıydı. Modernleşmenin temellerini oluşturan bilimsel ve teknolojik gelişmeler, doğanın sunduğu tehlikeleri ve riskleri ortadan kaldırmış, ancak yeni riskler ortaya çıkarmıştır. Açıkça, bu konuda gelişim seviyesi toplumun yapısına ve kültürüne göre değişir. Bir toplum içerisinde modernleşme seviyesi ne kadar düşükse, doğanın sunduğu riskler ve tehlikeler de o kadar fazladır(Vasvári, 2015).

Geleneksel olarak, risk olasılık ve etkinin bir bileşimi olarak ifade edilir. Ancak, bu tanım uzun zamandan beri giderek artan çeşitli yorumlamalara maruz kalmıştır ve riski tanımlamak üzere yeni yaklaşımlar geliştirilmiştir. Bu eleştiriler genellikle riskin sadece olasılık ve etkiyle sınırlı bir kavram olarak görülmesine odaklanmaktadır. Günümüzde, risk, sadece belirli bir olayın olasılığı ve etkisi değil, aynı zamanda olayın nedenleri, bağlamsal faktörler ve insan algısı gibi daha geniş bir bağlamda ele alınmaktadır. Bu nedenle, risk kavramının daha kapsamlı bir şekilde anlaşılması için çeşitli disiplinlerde ve alanlarda yeni yaklaşımlar ve tanımlamalar geliştirilmektedir. Bu yeni yaklaşımlar, riski

daha dinamik, çok boyutlu ve bağlamsal bir olgu olarak görmekte ve risk yönetimi stratejilerinin geliştirilmesine katkı sağlamaktadır(Ercan Kalkan ve Deniz, 2013).

Bazı tanımlar, olasılık, şans veya beklenen değerler üzerine kuruludur; bazıları istenmeyen olaylar veya tehlike üzerinde durur; diğerleri ise belirsizliklere odaklanır. Bazı tanımlar riski subjektif ve epistemik olarak değerlendirir, mevcut bilgiye bağlı olarak tanımlar; diğerleri ise riskin, değerlendiricilerden bağımsız, ontolojik bir statüye sahip olduğunu kabul eder (Aven, 2012).

Risk, felsefî olarak insanın varoluşsal belirsizlikler ve ahlaki sorumlulukları ile ilgili düşüncelerini içerirken, sosyolojik olarak toplumsal yapı ve bireylerin toplumsal ilişkilerindeki belirsizlikler ve potansiyel tehditler olarak değerlendirilir. Toplumun risk algısı ve yönetimi sosyal normları ve kültürel değerleri yansıtır(Shattell, 2004).

"Risk" kelimesi, kökeni Fransızca olan "riziko" sözcüğünden türemiştir. Sözlükte "riziko"nun anlamı, zarar görme veya olumsuz bir durumla karşılaşma tehlikesi olarak ifade edilir. Genel anlamda risk, "istenmeyen sonuçlarla karşılaşma ihtimali" şeklinde tanımlanır. Bu tanım, riskin olasılık ve sonuçların ciddiyeti bağlamında değerlendirilmesini içermekte olup, belirli bir olay veya durumun potansiyel olumsuz etkilerine yönelik bir ölçüt sunar. Risk kavramı, çeşitli disiplinlerde ve bağlamlarda farklı şekillerde ele alınmakla birlikte, genel olarak belirsizlik ve potansiyel zarar unsurlarını barındırır (Özbilgin, 2012).

Risk, belirli bir durumun tüm olasılıklarının değerlendirilmesiyle ortaya çıkabilecek sonuçların hesaplanması olarak tanımlanabilir. Bu bağlamda, risk, neyin olabileceği bilinse de hangi sonucun gerçekleşeceğinin belirsiz olduğu bir durumu ifade eder. Bu belirsizlik, çeşitli faktörlerin etkileşimiyle ortaya çıkar ve genellikle belirli bir olayın veya durumun sonucunun tam olarak tahmin edilememesiyle ilişkilidir. Risk yönetimi, bu belirsizlikleri tanımlamayı, analiz etmeyi ve yönetmeyi amaçlar, böylece olası olumsuz sonuçların etkileri en aza indirilir ve hedeflenen amaçlar güvence altına alınır(İğdeli ve Sever, 2018).

Risk bir olayın veya eylemin organizasyonu olumsuz şekilde etkileyebilme olasılığıdır. Risk, her kararın içsel bir özelliğidir ve çeşitli faktörlerin (ciddiyet, oluşum, maruz kalma vb.) kombinasyonu ile ölçülür. Ancak genellikle iki faktörle sınırlıdır: potansiyel olarak zararlı kazaların ciddiyeti ve sıklığı, bazı maruz kalma faktörlerini içerir(Ennouri W., 2013).

Risk, tehlikenin yol açabileceği kayıp, yaralanma veya diğer olumsuz sonuçların gerçekleşme olasılığı olarak tanımlanır. Bu tanım, belirli bir durumun veya etkinliğin potansiyel olarak zararlı sonuçlar doğurabilecek olması ve bu sonuçların gerçekleşme olasılığının değerlendirilmesini içerir. Bu değerlendirme, olası zararların ciddiyeti ve olasılığına dayanarak yapılır ve risk yönetimi süreçlerinde önemli bir rol oynar(Sayın vd., 2014).

Tehlike, ciddi zarar ya da yok oluşa neden olabilecek, gerçekleşme olasılığı olan istenmeyen bir olaydır. Bir başka şekilde ifade etmek gerekirse, tehlike arz eden bir faktör, bir bireyin varlığını ya da koşullarını tehlikeye atan veya ona kaygı veren bir unsur olarak nitelendirilebilir. Tehlike kavramı, belirli bir durumun veya koşulun, potansiyel olarak zararlı sonuçlara yol açabilecek olmasıyla ilişkilidir. Bu zararlı sonuçlar, kayıp, yaralanma veya diğer olumsuz etkiler olabilir. Tehlike, genellikle bir risk durumu öncesinde tanımlanır ve risk yönetimi sürecinde değerlendirilir ve ele alınır(Özkılıç, 2008).

Tehlike, belirli bir durumun potansiyel olarak zararlı sonuçlar doğurma ihtimalini ifade eder. Bu zararlı sonuçlar genellikle kayıp, yaralanma veya diğer zararlı etkiler olabilir. Risk ise, belirli bir alandaki tehlikenin olasılığına dayanarak, bu tehlike nedeniyle kaybedilebilecek değerlerin ölçüsünü ifade eder.

Örneğin, yüzme bilmeyen bir kişinin suya girmesi bir tehlikedir çünkü bu durum potansiyel olarak zararlı sonuçlar doğurabilir. Ancak, suya girmesi, yani risk alması, yüzme bilmediği için olası bir boğulma riskiyle karşılaşma olasılığına dayanır. Suya girmeyi düşünen kişi, suya girmemeye karar verirse, muhtemel tehlikeyi ortadan kaldırmış olur. Ancak, eğer suya girerse, boğulma riskiyle karşılaşabilir.

Bu şekilde, tehlike ve risk kavramları arasındaki fark, belirli bir durumun potansiyel zararlı sonuçlarına karşı duyarlılık ile bu sonuçların gerçekleşme olasılığı arasındaki ilişkide yatar. Tehlike, olası zararlı sonuçları ifade ederken, risk, bu tehlikenin gerçekleşme olasılığına dayalı olarak kaybedilebilecek değerleri ölçer(Akpınar ve Çakmakkaya, 2014).

2.5.3. Sağlık İdarelerinde İSG Riskleri

Dünyanın herhangi bir bölgesinde sunulan sağlık hizmetinin kalitesi, sağlık işgücünün güvenliği ile doğrudan ilişkilidir. Dünya çalışan nüfusunun önemli bir kısmını oluşturan sağlık çalışanları, psikolojik, ergonomik, fiziksel ve biyolojik risk faktörlerine maruz kalabilecekleri bir ortamda görev yapmaktadır. Sağlık çalışanlarının bu çeşitli risklere açık olması, hem onların çalışma koşullarını hem de verilen sağlık hizmetlerinin kalitesini

doğrudan etkilemektedir. Sağlık hizmetlerinin güvenli ve etkin bir şekilde sunulabilmesi için, sağlık alanında çalışan kişilerin İSGnin temin edilmesi, ayrıca bu tehditlerin etkili bir biçimde uygulanabilmesi son derece kritik bir öneme sahiptir (Yöndem ve Çakmak, 2022).

2.5.3.1. Psikososyal Risk Etmenleri

İş yerinde psikososyal tehditlerle karşılaşmak, İSG açısından en önemli engellerden biri şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Bu, işin organizasyonunun ve doğasının sürekli olarak evrimi ve değişmesiyle birlikte, insanların, organizasyonların, toplumların ve politikaların üzerindeki etkilerinden kaynaklanmaktadır. İşin doğası ve çalışma koşulları, bireylerin genel sağlık durumu ve yaşam standardı üzerinde belirleyici bir rol oynar. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), psikososyal tehdidi, işin yapısı, organizasyonu, çevresel koşulları ve yönetiminin yanı sıra işçinin gereksinimi ve becerileri arasındaki ilişkiyle açıklamaktadır. Bu etkileşimler, işçilerin sağlıklarına yönelik risklerin ve bunları nasıl deneyimlediklerinin farklılıklarını ortaya koymuştur. Literatür, psikososyal risklerin doğası ve tanımlanması konusunda iş talepleri, sosyal liderlik ve ilişkiler, iş organizasyonu ve içeriği, birey-iş ara yüzü, saygı ve adalet, işyeri değerleri, refah ve sağlık ile agresif tutumlar gibi faktörler üzerinde bir uzlaşmayla oluşturmuştur (Fernandes ve Pereira, 2016).

Psikososyal risk kavramı, 2000'li yılların başlarından itibaren özellikle iş sağlığı alanında yaygın olarak kullanılan bir terim halini almıştır. Günlük dilde psikososyal risk terimi çoğunlukla taciz ve stresle bağlantılı olarak kullanılsa da, bu riski yalnızca bu iki kavramla sınırlamak doğru bir yaklaşım değildir. Stres, psikososyal bir tehlike olarak kabul edilse de, psikososyal risklerin yalnızca bir yansımasıdır. Psikososyal riskler, bir kişinin psikolojik durumu ile çalışma ortamındaki faktörlerin etkileşimi sonucu ortaya çıkan ve ruhsal sağlığı üzerinde olumsuz etkiler yaratabilen durumlar olarak ifade edilir.

Ulusal anketler, çeşitli psikososyal risk faktörleri ve çalışma koşullarındaki değişiklikleri göstermektedir. Psikososyal stresörler veya risk faktörleri, işin organizasyonu, yönetimi ve tasarımı ile bunların çevresel ve sosyal bağlamlarının, fiziksel, sosyal ya da psikolojik, zarara yol açma potansiyeline sahip olduğunu ifade eder. Avrupa Çalışma Koşulları Anketi ayrıca 1996'dan 2000'e kadar şiddet, zorbalık ve taciz raporlarında bir artış gösteriyor. Psikolojik sağlıkla ilgili meseleler giderek daha önemli hale geliyor. Örneğin, Avrupa Komisyonu'nun 2002-2006 İş Sağlığı ve Güvenliği Stratejisi'nde psikososyal sorunlar, ortaya çıkan öncelikli iş sağlığı güvenliği risk alanı olarak tanımlandı (Avrupa Komisyonu, 2002). Psikososyal risklere yönelik bu odak değişikliği, bir dizi istatistikle

desteklenmektedir. Avrupa Birliği'nden elde edilen verilere göre, 2000 yılında psikososyal hastalıklar (stres, depresyon ve anksiyete), muskuloskeletal bozuklukların arkasından, iş ile ilgili sağlık sorunlarının ikinci en yaygın nedeni olarak belirlenmiştir ve bu sorunlar, iş ile ilgili sağlık problemlerinin %28'ini oluşturmaktadır. İşyerinde psikososyal stresörlerin (örneğin, şiddet, stres ve zorbalık) ekonomik maliyeti oldukça büyüktür. Çeşitli ülkelerde, işyerindeki stres ve şiddetin, Gayri Safi Yurt İçi Hasıla'nın (GSYİH) %1 ila %3.5'ini oluşturabileceği tahmin edilmektedir (Dollard vd., 2007).

İşle ilgili stres risk faktörü, yeni Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ) sağlık tanımına (1986) dayanmakta olup, yalnızca "sakatlık ya da hastalık bulunmaması" değil, aynı zamanda "tam zihinsel, fiziksel ve sosyal iyilik hali" olarak da vurgulanmaktadır. Bu risk faktörü, hastalık yükünün çok yüksek olması nedeniyle de öne çıkarılmıştır. Nitekim, 2014 Avrupa Risk Gözlemevi raporu, literatür taramasına dayalı olarak, devamsızlık ve işe gelme, üretkenlik kaybı, sağlık bakım maliyetleri ve dünya genelinde, Avrupa'dan Avrupa dışı ülkelere kadar uzanan sosyal refah maliyetleri şeklinde engellilik yardımı ödemeleri nedeniyle işle ilgili stresin ve psikososyal risklerin büyük ekonomik maliyetlerini hesaplamıştır. ILO, psikososyal faktörleri (tehlikeler) 1984 yılında, "çalışma koşulları, görev içeriği, organizasyonel faktörler ve çalışanların yetenekleri, gereksinimleri, kültürel özellikleri ile iş dışı kişisel değerlendirmeleri arasındaki etkileşimlerin, algılar ve deneyimler yoluyla sağlığı, iş verimliliğini ve iş doyumunu etkileyebileceği" şeklinde ifade edilmiştir. Bugün, bilim camiasında psikososyal tehlikelerin doğası hakkında makul bir fikir birliği vardır; ancak, yeni iş biçimleri ve değişen çalışma ortamı yeni tehlikelerin ortaya çıkmasına neden olduğundan, psikososyal tehlikelerin tanımı hala evrilebilir (Chirico, 2017).

Temel teori açısından, işyeri ortamındaki psikososyal faktörlere yönelik araştırmalar genellikle işyerinin psikososyal ortamına dair iki iyi bilinen teorik model (yani, 'çaba-ödül dengesizliği modeli' ve 'talep kontrol destek modeli') etrafında çerçevelenir (Egan vd., 2008).

Çalışma ortamında, çalışanların psikolojik sağlığını olumsuz yönde etkileyen pek çok psikososyal faktör bulunmaktadır. İş güvencesizliği, aşırı yüklenen iş temposu, işin türü, fiziksel çalışma koşulları, çalışma süresi, güvenlik önlemlerindeki eksiklikler, kişilerarası çatışmalar, belirsiz görev tanımları, düşük maaş, vardiya uygulamaları, esnek çalışma şartları ve mobbing gibi etmenler, bu risk faktörleri arasında yer alır. Bu unsurlar, bireylerin iş yerindeki huzurunu ve genel sağlık durumunu olumsuz etkileyebilir. Bu

yüzden, İSG politikalarının oluşturulmasında bu psikososyal risklerin göz önünde bulundurulması son derece önemlidir (Kocabaş vd., 2018).

Psikososyal risklerin, yalnızca bireyler üzerinde değil, bunun yanında ekonomik ve toplumsal düzeyde de önemli maliyetleri bulunmaktadır. Bu maliyetler arasında, kötü çalışma koşulları, artan engellilik başvuruları ve çalışanların iş gücünden daha erken ayrılmaları yer almaktadır. Bunların yanı sıra, fazla iş yükü, çelişen talepler, rol belirsizlikleri, çalışanların karar verme süreçlerine dahil edilmemeleri, yetersiz iletişim, işin yapılma şeklindeki verimsizlik, iş güvencesizliği, kötü yönetilen organizasyonel değişiklikler, yönetim veya iş arkadaşlarından destek eksiklikleri, psikolojik ve cinsel taciz ile üçüncü şahıs şiddeti gibi etkenler, başlıca psikososyal risk unsurları arasında sayılabilir.

Bu riskler, hem bireylerin sağlığını hem de organizasyonların verimliliğini olumsuz şekilde etkileyebilir.

Bu bağlamda, psikososyal risk etmenlerinin çalışanlar üzerindeki olumsuz etkilerinden korunabilmesi için alınacak önlemler, yalnızca çalışanların sağlığını korumakla kalmayıp, aynı zamanda organizasyonların verimliliğini artırmayı hedeflemektedir. Diğer İSG (İSG) risklerine benzer şekilde, psikososyal risklerin azaltılması için toplu koruyucu tedbirlere, bireysel koruma önlemlerine oranla daha fazla önem verilmelidir. Bu yaklaşım, çalışanların karşılaştıkları riskleri minimize ederek, İSG standartlarının genel olarak iyileştirilmesine katkı sağlar (Taşdemir ve Paksoy, 2022).

Psikososyal riskler, kimyasal, biyolojik ve fiziksel risklerden farklı olarak, tespiti ve anlaşılması daha zor olan riskler arasında yer almaktadır. Bu risklerin gözle görülmemesi, onların belirlenmesini ve etkilerinin ortaya konmasını güçleştirmektedir. Dolayısıyla, öncelikle risk kavramının doğru bir şekilde tanımlanması ve kapsamının anlaşılması, psikososyal risklerin daha iyi kavranmasını sağlayacaktır. Psikososyal riskler tam olarak anlaşıldığında, hem bu risklerin önlenmesi amacıyla etkin önleyici tedbirler alınabilir, hem de ortaya çıkan risklerin en az zararla yönetilmesi mümkün hale gelir. Bu süreç, İSG uygulamalarının etkinliğini artırarak, çalışanların psikolojik ve fiziksel sağlığını koruma açısından önemli bir adım olacaktır.

Psikososyal risk kaynaklı sorunlar, verimsizlik, devamsızlık, işe geç kalma ve çatışma gibi problemlere neden olmaktadır. Bu sorunlar, çalışanların iş yerindeki performansını ve genel refahını olumsuz yönde etkiler. Dolayısıyla, psikososyal risklerin yönetimi, iş yerinde sağlıklı bir çalışma ortamı oluşturmak ve organizasyonel verimliliği artırmak için

kritik öneme sahiptir. Bu bağlamda, psikososyal risklerin tanımlanması ve yönetilmesine yönelik stratejiler geliştirilerek, İSGnin iyileştirilmesi sağlanabilir(Söyler, 2019).

Sağlık hizmetlerindeki eksiklikler ve personel ile hizmet dağılımındaki eşitsizlikler, çalışanların motivasyonunun düşmesine ve stres düzeylerinin yükselmesine neden olmaktadır. İşle ilgili tükenmişlik ve gerginlik bireylerde depresyon, endişe ve umutsuzluk gibi psikolojik etkiler oluştururken, baş ağrısı, kas gerginlikleri ve uykusuzluk gibi fizyolojik sorunlara da neden olmaktadır. Tükenmişlik, özellikle hizmet sektöründe yaygın bir problem olup, sağlık çalışanları bu açıdan en riskli gruplardan birini oluşturur. Sağlık çalışanlarının karşılaştığı bu olumsuz çalışma koşulları, hem iş performanslarını hem de genel sağlık durumlarını olumsuz yönde etkileyebilir. Bu nedenle, sağlık sektöründe tükenmişlik risklerini azaltmaya yönelik etkili önlemlerin alınması ve uygulanması büyük bir öneme sahiptir (Kirilmaz vd., 2016).

Psikososyal tehditlerle mücadele etmenin birincil nedeni, yasal yükümlülüklerin yerine getirilmesi olmakla birlikte, çalışanların talepleri bu nedenin ardından gelen ikinci bir etken olarak ortaya çıkmaktadır. Psikososyal tehditlerle mücadeleyi güçleştiren başlıca unsurlar arasında, konunun duyarlılığının yüksek olması, farkındalık seviyesinin düşük olması, kaynak eksiklikleri ve eğitim yetersizlikleri yer almaktadır.

Yeni gelişen psikososyal risklerle başarılı bir şekilde mücadele edebilmek için, tüm çalışanların rollerinin ve işlerle ilgili amaçlarının belirgin bir şekilde tanımlanması gerekmektedir. Bununla birlikte, organizasyon içindeki iletişim yolları güçlendirilerek, verimli ve yapıcı bir diyalog ortamı oluşturulmalıdır. Çalışan bireylerin başarılarının ödüllendirilmesi ve takdir edilmesi, sağlıklı ve olumlu bir çalışma ortamı yaratmada önemli bir rol oynayabilir. Bu önlemler, çalışanların psikososyal risklere karşı daha dirençli hale gelmelerini sağlarken, iş yerinde genel verimliliği ve memnuniyeti artıracaktır(Tüfekçi ve Gökçe, 2015).

2.5.3.2. Ergonomik Risk Etmenleri

Ergonomi, işi ve işyeri şartlarını çalışanlara uygun hale getirme bilimi olarak tanımlanır ve başlangıçta çalışanlardan daha fazla verim elde etmeyi amaçlamıştır. Ancak, zamanla bu yaklaşımın çalışanların kapasitelerinin üzerinde çalışmalarına, yorgunluğa, iş kazalarına ve meslek hastalıklarına yol açtığı anlaşılmıştır. Mesleki kas ve iskelet sistemi rahatsızlıklarını hızlandıran iş kaynaklı faktörler ergonomik risk faktörleri olarak tanımlanır. Günümüzde ergonomi çalışmalarının amacı, işyerlerinde güvenilir bir çalışma

alanı oluşturarak iş kazalarını ve meslek hastalıklarını en aza indirip, böylece üretimde kalite ve verimliliği artırmaktır. Ergonomik düzenlemeler ve eğitimler, çalışanların sağlığını koruyup iş tatminini artırırken, iş süreçlerinin ve yöntemlerinin optimizasyonunu da hedefler, böylece sürdürülebilir bir çalışma ortamı yaratılır(Efe ve Efe, 2015).

Teknolojik gelişmeler, ofis çalışanlarının görsel ekran üniteleri kullanarak gerçekleştirdiği faaliyetlerde değişikliklere yol açmıştır. 1989'dan bu yana ekran kullanıcılarının sayısında bir artış yaşanmış ve bu artış, kas-iskelet sistemi bozukluklarına yol açabilmektedir. MSD'lerin işyerinde meydana gelmesi, en yaygın meslek hastalıklarından biri haline gelmiş ve bu durum Kuzey Amerika ve Nordik ülkeler, Tayland, Hindistan ve Japonya gibi bazı hükümetlerin endişe konusu olmuştur(Dinar vd., 2018).

Ergonomik risk faktörleri, sürekli ve tekrarlayan hareketler ile uygunsuz postürlerin sonucunda ortaya çıkan Kas İskelet Sistemi Rahatsızlıkları (Musculoskeletal Disorders, MSD) ile bağlantılı olarak çalışanların maruz kaldığı tehlikeleri ifade etmektedir. Çalışanların vücut duruşlarına ilişkin şikayetler, özellikle sıkça karşılaşılan bir durumdur. Bu sorunun temel kaynağı, çalışanların ergonomik açıdan uygun olmayan bir iş ortamında çalışmaları ve işin olası tehlikeleri hakkında yeterli düzeyde bilgiye sahip olmamalarıdır. Fiziksel ergonomi açısından ele alındığında, ergonomik risk faktörleri arasında dikkat çeken unsurlar; yanlış duruşlar, tekrarlanan hareketler, işyeri düzeni, statik pozisyonlar, kuvvet gerektiren görevler, uzun süre ayakta durma ve uzun süre oturarak çalışma gibi faktörlerdir. Uygunsuz duruşlar ve tekrarlayan hareketler, kas ve iskelet sistemi üzerinde aşırı yüklenmelere ve zorlanmalara yol açarak MSD riskini artırmaktadır. İş yeri düzeni, çalışanların ergonomik olmayan pozisyonlarda çalışmasına neden olabilirken, statik duruş ve uzun süre aynı şekilde durmak, kas ve iskelet sistemi üzerinde zararlı etkiler oluşturabilmektedir. Ayrıca, kuvvet gerektiren işlerde çalışmak, kasların ve eklemlerin aşırı zorlanmasına neden olarak MSD riskini artırmaktadır. Son olarak, uzun süre ayakta kalma ve oturarak çalışma da kas ve iskelet sistemi üzerinde olumsuz etkiler yaratarak ergonomik risk faktörleri arasında yer almaktadır. Bu nedenle, ergonomik düzenlemeler ve eğitimler, çalışanların bu risk faktörlerinden korunması ve sağlıklı bir çalışma ortamının oluşturulması açısından büyük önem taşımaktadır(Aksüt vd., 2020).

Ofis çalışanları için rahatsız edici postürler, boynun aşırı eğilmesi, gövdenin öne doğru bükülmesi, yuvarlanmış omuzlar, bileklerin ve ulnar sapmanın karakterize ettiği postürler olarak tanımlanmıştır. Bilgisayar kullanıcıları arasında kas-iskelet sistemi hastalıkları risk faktörlerinden biri, nötr olmayan bilek postürleridir. Yoğun klavye kullanımı, el, bilek ve

ön kol kas-iskelet sistemi semptomları ve bozuklukları geliştirme riski ile ilişkilendirilmiştir. Kolların ve ellerin tekrar eden hareketleri, eklem veya kas gruplarının aynı hareketleri çok sık, çok hızlı ve uzun süre yapmasıyla ilişkili olarak ergonomik risk taşır(Nasrull Abdol Rahman vd., 2017).

Fazla kilolu olma ve yorgunluk gibi fiziksel veya biyomekanik faktörler, psikolojik, rol ile ilgili ve bireysel faktörlerle birlikte kas-iskelet sistemi şikâyetlerinin olumsuz etkilerine aracılık etmektedir(Muthukrishnan ve Ahmad, 2021).

Kas İskelet Sistemi Rahatsızlıkları (MSD'ler), hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde pek çok sektörde önemli bir iş kazası ve engellilik kaynağıdır. Bu durum, söz konusu endüstrilerde yüksek ekonomik yükler yaratmaktadır. Günümüzde, iş gücündeki kas iskelet sistemi rahatsızlıklarını kontrol altına almak ve azaltmak, ergonomi uzmanları için en önemli küresel sorunlardan biri haline gelmiştir. Bu bozuklukların kontrol edilmesi ve azaltılması, birçok ülkenin iş gücündeki iş ile ilgili MSD'lerin önlenmesini ulusal önceliklerinden biri olarak değerlendirmesi kadar önemlidir. Ofis iş istasyonlarının ergonomik tasarımı, ofis ortamının risk faktörlerini tamamen ortadan kaldırmanın en etkili müdahale yöntemidir. Ancak, bu yöntem maliyetli ve zaman alıcıdır. Bu nedenle, en mantıklı yaklaşım, çalışanlara eğitim vermek ve kendi işyeri ayarları için doğru bağlamı sağlamaktır(Motamedzadeh vd., 2021).

Ergonomik risk değerlendirmelerinin başarısı, etkinliği ve sürekliliği, ergonomi kültürünün oluşturulması ve yaygınlaştırılmasıyla doğrudan bağlantılıdır. Ergonomik risk değerlendirme aşamasına geçilmeden önce, işveren ve tüm personel arasında konuya ilişkin bilinç oluşturmak ve bu bilinci çalışma süreci ve sonrasında devam ettirmek oldukça önemlidir. Bilinçlendirme faaliyetleri çerçevesinde, farklı seviyelerdeki çalışanlar için işitsel, görsel ve kinestetik öğrenme stillerini destekleyecek seminerler, eğitimler ve afişler gibi araçlar kullanılmalıdır. Bu tür etkinliklerin başlangıcı, üst düzey yöneticilerin desteğini kazanmak amacıyla yapılacak girişimler olmalıdır. Konuya yönelik bilincin artırılması, tüm seviyelerdeki çalışanların sonraki aşamalarda gerçekleştirilecek çalışmalara katılımı açısından büyük bir öneme sahiptir. Üst düzey yöneticilerin desteği, ergonomi kültürünün organizasyon genelinde benimsenmesini ve sürdürülebilirliğini sağlar. Farkındalık yaratma faaliyetleri, çalışanların ergonomi konusunda bilinçlenmesine yardımcı olurken, ergonomik risklerin minimize edilmesine yönelik çalışmaların etkinliğini artırır. Ayrıca, bu faaliyetler İSG bilincinin iş yerinde kökleşmesine katkı sağlar. Eğitim programları, ergonomik düzenlemelerin uygulanabilirliğini ve çalışanların bu

düzenlemelere uyumunu destekler. Bu süreçte kullanılan araçların çeşitliliği ve etkililiği, çalışanların ergonomi konusundaki bilgi ve farkındalık düzeylerinin artmasına yardımcı olur. Sonuç olarak, ergonomik risk değerlendirmelerinin etkinliği, sürekliliği ve başarısı iş yerinde kapsamlı bir ergonomi kültürünün oluşturulması ve sürdürülmesi ile mümkün kılınmaktadır(Felekoğlu ve Özmehmet Taşan, 2017).

Ergonomik risklerin minimize edilmesinde kişisel koruyucu ekipmanlar önemli bir rol oynamaktadır. Koruyucu gözlükler, maskeler, kimyasal önlükler, kulak tıkaçları, baretler ve güvenlik ayakkabıları gibi koruyucu donanımlar önemli bir rol üstlenmektedir. KKD'lerin doğru kullanımı, çalışanların maruz kaldığı ergonomik risklerin azalmasını sağlarken, iş kazalarının ve meslek hastalıklarının önlenmesine de katkı sunar. Bu nedenle, çalışanların KKD'leri doğru kullanıp kullanmadıklarının düzenli olarak kontrol edilmesi gerekmektedir.

İşten kaynaklanan kas, iskelet sistemi hastalıklarının ve bu hastalıklara yol açan risk faktörlerinin erken tespiti son derece önemlidir. Ergonomik risk değerlendirmeleri kapsamında, çalışanların doğru çalışma duruşlarını benimsemeleri teşvik edilmeli ve bu konuda gerekli eğitimler verilmelidir. Doğru çalışma postürleri, kas ve iskelet sistemi üzerinde faydalı etkiler sağlar ve iş kaynaklı kas-iskelet rahatsızlıklarının önlenmesine katkıda bulunur. Bu bağlamda, ergonomik düzenlemeler ve kişisel koruyucu ekipman kullanımı, çalışan sağlığının korunması ve iş verimliliğinin artırılması açısından kritik unsurlardır. Ergonomik risk faktörlerinin belirlenmesi ve minimize edilmesi sürecinde, kişisel koruyucu ekipmanlarının etkin kullanımı ve çalışanların bu konuda bilinçlendirilmesi, iş yerinde sürdürülebilir bir ergonomi kültürünün oluşturulmasına katkı sağlar. Ergonomi kültürünün yaygınlaştırılması, İSG standartlarının yükseltilmesine yardımcı olurken, çalışanların motivasyonunu ve iş tatminini artırır(Kaya ve Özok, 2018).

Mesleki ergonomik risk faktörlerine maruz kalma ile ilişkili osteoartrit ve diğer kas-iskelet sistemi hastalıklarının yükünün tahmin edilmesinin fizibilitesini değerlendirmek ve potansiyel hastalık yükü tahminlerinin doğru ve şeffaf sağlık tahmin raporlama kılavuzlarına uygun olarak raporlanmasını sağlamak için DSÖ ve ILO standartlarında iki sistematik inceleme gerektirmektedir. İlk olarak, mesleki ergonomik risk faktörlerine maruz kalmanın prevalansına ilişkin kanıtların sistematik bir incelemesi. İkincisi, mesleki ergonomik risk faktörlerine maruz kalmanın osteoartrit ve diğer kas-iskelet sistemi hastalıklarının prevalansı veya insidansı üzerindeki göreceli etkisine dair tahminler içeren çalışmaların sistematik bir incelemesi ve meta-analizinin yapılmasıdır(Hulshof vd., 2021).

2.5.3.3. Fiziksel ve Kimyasal Risk Etmenleri

Fiziksel risk etmenleri, çalışma ortamının uygunluğu ile çalışanların vücut yapısı ve fizyolojik özellikleri arasındaki ilişkiyi ele almaktadır. Bu risk etmenleri, çalışma ortamının ergonomik olarak düzenlenmemesi durumunda, çalışanların fiziksel sağlığını ve güvenliğini etkileyebilir. Uygun olmayan bir çalışma ortamı, çalışanların postürlerini bozabilir ve kas-iskelet sistemi rahatsızlıklarına yol açabilir. Aynı şekilde, yetersiz aydınlatma veya yüksek gürültü seviyeleri de çalışanların fiziksel ve zihinsel sağlığını olumsuz etkileyebilir. Bu nedenle, fiziksel risk etmenleri, çalışma ortamının düzenlenmesi ve çalışanların fiziksel ihtiyaçlarına uygun önlemlerin alınması açısından önemlidir. Bu önlemler, çalışanların iş performansını artırırken, iş kazalarını ve meslek hastalıklarını önlemeye yardımcı olabilir(Yavuz vd., 2021).

Çalışma ortamında, aydınlatma, toz, radyasyon, termal konfor, gürültü ve titreşim gibi faktörler çalışan bireyler için önemli tehdit unsurlarını oluşturmaktadır. Bu fiziki risk unsurları, çalışanların sağlığını ve güvenliğini etkileyebilir ve iş kazalarına veya meslek hastalıklarına neden olabilir. Toz, solunum yolu rahatsızlıklarına yol açabilirken; yüksek gürültü seviyeleri işitme kaybına veya diğer işitme sağlığı sorunlarına neden olabilir. Termal konforun sağlanmaması, çalışanların rahat bir şekilde çalışmasını engelleyebilir ve sıcaklık veya soğukluk stresi gibi sorunlara yol açabilir. Yetersiz aydınlatma görme sağlığını etkileyebilir ve göz yorgunluğuna neden olabilir. Bu nedenle, çalışma ortamındaki bu fiziksel risk faktörlerinin düzenli olarak izlenmesi, değerlendirilmesi ve gerekli önlemlerin alınması önemlidir. Bu önlemler, çalışanların sağlığını ve güvenliğini koruyarak işyerinde daha güvenli bir ortamın sağlanmasına katkı sağlar(Akpınar vd., 2018; Yılmaz, 2020).

Son on yılda, nem oranı, oda sıcaklığı ve karbon dioksit (CO₂) konsantrasyonu standartlarına uymayan binaların oranı artmıştır. Düşük nispi nemin kombinasyonu sonucunda kuru göz benzeri semptomların ortaya çıkması ve ofis fotokopi makineleri veya lazer yazıcılarından yayılan partiküllere maruz kalmanın üst solunum yolu iltihabı ile ilişkilendirilmesi rapor edilmiştir. Çevresel partikül madde kirliliği, dünya genelinde hastalık yükü ile ilişkilendirilen önde gelen risk faktörlerinden biri olmuştur(Azuma vd., 2018).

Çalışma alanındaki sıcaklık ve nem gibi termal konfor faktörlerindeki ani dalgalanmalar, çalışanlar üzerinde olumsuz etkiler yaratabilir. Kış mevsiminde ideal çalışma ortamı

sıcaklığı genellikle 20-22 °C aralığında tercih edilirken, yaz aylarında bu sıcaklık aralığı 20-24 °C olarak belirlenir. Ayrıca, çalışma ortamındaki bağıl nem seviyesi de önemlidir ve genellikle %30 ile %80 arasında olmalıdır. Bu değerler, çalışanların rahat bir şekilde çalışmasını sağlayarak iş verimliliğini artırır ve memnuniyetlerini artırır. Dolayısıyla, çalışma ortamında termal konfor parametrelerinin istikrarlı bir şekilde sağlanması, çalışanların konforunu ve performansını olumlu yönde etkiler(Ağuş ve Akbel, 2020).

Hava sıcaklığı arttığında, odaklanmak zorlaşır. Genel olarak, iç mekan sıcaklığındaki artış ile iş performansındaki düşüş arasındaki ilişki lineerdir. 25°C ve üzeri sıcaklıklarda, zihinsel uyanıklık azalır ve 30°C ve üzerinde, konsantrasyon kaybolur. Son yapılan çalışmalar, yüksek ve düşük sıcaklıkların, en yüksek performansın elde edildiği sıcaklıkla karşılaştırıldığında beyin yanıtını, bilişsel ve iş performansını, verimliliği ve öğrenme etkinliğini etkilediğini göstermektedir. Beyin yürütücü işlevlerinin doğruluk oranı en yüksek performansın 22°C'de elde edildiği görülmüştür(Wolkoff vd., 2021).

Gürültü, çoğunlukla rahatsız edici ve istenmeyen sesler olarak tanımlanır ve çalışanlar üzerinde çeşitli etkilere sahiptir. Bu etkiler psikolojik (yorgunluk, korku, sinirlilik ve zihinsel yavaşlama gibi), fiziksel (işitme kaybı), fizyolojik (kan basıncının yükselmesi, göz bebeklerinin büyümesi, stres, kan dolaşımındaki değişiklikler, kas gerilmesi vb.) ve performans üzerinde çeşitli olumsuz sonuçlar doğurabilir. Maksimum maruziyet eylem seviyesi genelde 85 dB(A) olarak kabul edilirken, maruziyet üst sınırı 87 dB(A) olarak belirlenmiştir. Haftalık gürültüye maruz kalma oranı ise 87 dB(A)'yi geçmemelidir. Bu sınırlar, çalışanların gürültüye maruz kalma düzeyini kontrol etmek ve sağlıklarını korumak için belirlenmiştir. Bu nedenle, gürültü kontrolü ve önlemleri, İş sağlığı ve güvenliği alanında kritik bir öneme sahiptir (Başak ve Başak, 2018).

Çalışma ortamının yetersiz havalandırılması ve dolayısıyla baş ağrısı, sağlık çalışanlarında yorulma, baş ağrısı, yeterli oksijenlenmenin sağlanamaması ve dikkat dağınıklığı gibi olumsuz sonuçlara yol açabilmektedir. Yetersiz havalandırma, ortamda biriken karbondioksit seviyelerinin artmasına ve oksijen seviyelerinin düşmesine neden olarak, çalışanların bilişsel ve fiziksel performanslarını olumsuz etkileyebilir. Bu durum, çalışanların iş verimliliğini azaltmakla kalmaz, aynı zamanda sağlık sorunlarına da yol açabilir. İyi bir havalandırma sistemi, çalışma ortamında taze hava akışını sağlayarak, çalışanların konforunu ve sağlığını korumaya yardımcı olur. Bu nedenle, işyerlerinde uygun havalandırma sistemlerinin kurulması ve düzenli olarak bakımının yapılması, çalışanların sağlık ve güvenliği açısından büyük önem taşımaktadır(Canbaş vd., 2018).

Gerekli aydınlatmanın sağlanmadığı durumlarda ortaya çıkan olumsuz etkiler arasında göz yorgunluğu, baş ağrısı, konsantrasyon kaybı ve genel iş verimliliğinde azalma yer alır. Ayrıca, yetersiz aydınlatma çalışanların doğru ve hızlı bir şekilde görevlerini yerine getirmesini zorlaştırarak, hata yapma olasılığını artırır ve iş kazalarına yol açabilir. Yeterli aydınlatmanın temin edilmesi, ofis çalışanlarının etkili, verimli ve güvenli bir şekilde çalışabilmelerine olanak tanıyan temel unsurlardan biridir. Uygun aydınlatma, çalışanların oluşan yorgunluk hissini azaltır, göz sağlığını korur ve genel iş performansını artırır. Bu durum, çalışanların fiziksel ve zihinsel sağlığını korurken, ofisin çalışanlar tarafından güzel ve rahat bir çalışma ortamı olarak algılanmasını da sağlar. Dolayısıyla, çalışma alanlarında yeterli ve uygun aydınlatmanın sağlanması, iş performansı ve çalışan memnuniyetinin artırılması açısından oldukça önemli bir yere sahiptir (Özçelik Kaynak ve Uluğtekin, 2018).

Ofis ortamı, yetişkinlerin iş günü boyunca zamanlarının %30'unu geçirdiği bir yer olarak önemli bir rol oynamaktadır. Ofislerde yapılan faaliyetler toplantılar, tartışmalar ve bilgisayarlar, yazıcılar, fotokopi makineleri gibi diğer elektronik cihazlarla yapılan ofis işlerini içerir. Lazer yazıcıların kullanımı, ozon (O₃) salınımına neden olabilmektedir. Lazer yazıcılar, elektrostatik işlemler sırasında fotokonduktif malzemelere yük yerleştirmek amacıyla korona telleri kullanır. Bu işlem, ozon üretimine yol açar. Ozon, yazıcıların çalışması sırasında atmosfere salınabilir ve bu gaz, iç mekan ortamındaki diğer kirleticilerle kimyasal reaksiyona girerek ikincil organik aerosoller ve ince partiküller oluşturabilir. Lazer yazıcıların ozon emisyonu, ofis ortamındaki hava kalitesini etkileyebilir ve dolayısıyla insan sağlığı üzerinde potansiyel riskler oluşturabilir. Bu nedenle, iç mekan hava kalitesinin yönetimi ve kirleticilerin sağlık üzerindeki etkilerinin değerlendirilmesi, ofis ortamları için önemli bir araştırma alanıdır (Othman vd., 2020).

Kimyasal kullanımı, ofis binaları, restoranlar, okullar, laboratuvarlar, üretim fabrikaları, mücevher dükkanları ve diğer birçok yerde gereklidir. Kimyasallar, doğal veya sentetik, kimyasal elementler, bileşikler veya karışımlar olarak tanımlanır, ancak mikroorganizmaları kapsamaz. Kimyasallar, temizlik ürünleri, katalizörler, parlaticılar, parfümler, gübreler ve diğer birçok ürün olarak yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Bu kimyasallar günlük yaşamda kullanıldığında, birçok işçi kimyasal maddelerin olumsuz etkilerine maruz kalmaktadır. Kimyasallar gerçekten de insan sağlığı için sessiz bir öldürücüdür. Sağlık sorunlarına, özellikle alerjiler ve astıma yol açabileceğini belirtmektedir. Genel olarak, temizlikle uğraşan işçiler en yüksek kontakt dermatit oranına

sahiptir. Ayrıca, astım ve rinisit riski de artmaktadır. Ofis temizleyicileri, günlük rutinlerinde kimyasal temizleyicilere maruz kalan meslek gruplarından, bu maruziyet soluma veya deri teması yoluyla olabilir. Değerlendirme sürekli olarak yapılmalı ve bulgular rapor edilmelidir; bu, ofis temizleyicilerinin farkındalığını artırmak için önemlidir(Syifaa Mohamad vd., 2022).

2.5.4. Risk Algısının Sağlık İdarelerindeki Önemi

İş sağlığı ve güvenliği alanında, teknik boyutlarının yanı sıra sosyal boyutlarının da büyük önem taşıdığı göz önüne alındığında, kısa vadede gelişme sağlamak zor olabilir. Ancak, algı düzeyinin iyileştirilmesine yönelik yapılacak her türlü çalışma büyük ölçüde önem arz eder. İş sağlığı ve güvenliği, sadece teknik düzenlemeler ve koruyucu önlemlerle sınırlı kalmamakta, aynı zamanda çalışanların bilinçlenmesi ve güvenlik kültürünün oluşturulması gibi sosyal unsurları da içermektedir. Bu nedenle, İSG konusundaki risk algısını artırmak ve çalışanların bu konudaki tutum ve davranışlarını olumlu yönde değiştirmek için eğitim programları, bilgilendirme kampanyaları ve sürekli iyileştirme faaliyetleri yürütülmelidir. Bu tür çalışmalar, uzun vadede daha sağlıklı ve güvenli bir çalışma alanının geliştirilmesine katkı sağlayarak, iş kazalarının ve meslek hastalıklarının azaltılmasına yardımcı olacaktır(Aytaç vd., 2015).

Hizmet sektörünün giderek büyümesi ve bunun sonucunda yeni meslek alanlarının oluşmasıyla birlikte, sağlık çalışanlarının iş hayatında karşılaştığı mesleki riskler de çeşitlenmiş ve daha yoğun hale gelmiştir. Bu gelişmeler, sağlık hizmetlerinin sunumu sırasında fiziksel, kimyasal, biyolojik ve psiko-sosyal risklerin artmasına neden olmuştur. Sağlık çalışanları, artan iş yükü ve değişen çalışma koşulları nedeniyle daha fazla meslek hastalığı, iş kazası ve stresle başa çıkmak zorunda kalmaktadır. Dolayısıyla, bu risklerin etkin bir şekilde yönetilmesi, hem çalışanların sağlığını korumak hem de sağlık hizmetlerinin kalitesini artırmak için her zamankinden daha önemli hale gelmiştir(Serpil vd., 2018).

Sağlık çalışanları, mesleklerini icra ederken çeşitli risk faktörlerine maruz kalmakta ve bu durum, sağlıklarını olumsuz yönde etkilemektedir. Sağlık hizmetlerinin sunumu sırasında karşılaşılan fiziksel, kimyasal, biyolojik ve psiko-sosyal risklerin yönetimi ve ele alınması sağlık çalışanlarının sağlığını korumak açısından büyük önem taşımaktadır. Kimyasal riskler, ilaçlar ve dezenfektanlarla etkileşimden kaynaklanırken; biyolojik riskler, enfekte hastalarla temas sonucu bulaşıcı hastalıkları içerir. Fiziksel riskler, radyasyon, gürültü ve

ergonomik problemlerle ilişkilidir. Psiko-sosyal riskler ise yoğun iş yükü, uzun çalışma saatleri ve stres gibi faktörlerden kaynaklanmaktadır. Sağlık çalışanlarının bu risklerle karşı karşıya kalması, iş ortamı kazaları, meslek hastalıkları ve çeşitli sağlık sorunlarına yol açmaktadır. Dolayısıyla, sağlık kurumlarında bu risklerin etkin bir şekilde yönetilmesi, hem çalışanların sağlığını korumak hem de sağlık hizmetlerinin kalitesini artırmak için kritik öneme sahiptir(Yanık ve Kurul, 2020).

Sağlık idarelerinde yürütülen risk algısı çalışmaları, algılanan risk ile gerçek risk arasındaki farkı kapatmayı ve riskin çalışanlara ve diğer bireylere vereceği zararın ciddiyetini ve gerçekleşme olasılığını açık bir şekilde belirlemeyi amaçlamaktadır. Risk algısının, çalışanların davranışlarını ve buna bağlı olarak tehlikelere maruz kalma düzeylerini etkilediği göz önüne alındığında, risk algısı, davranış ve mesleki maruziyet arasındaki ilişkinin anlaşılması son derece önemlidir. Bu ilişkiyi anlamak, çalışanların güvenli davranışlar sergilemesini teşvik etmek ve mesleki risklere karşı daha bilinçli ve koruyucu tedbirler almalarını sağlamak için kritik bir adımdır. Bu bağlamda, risk algısını geliştirecek eğitimler ve farkındalık programları, sağlık idarelerinde güvenli ve sağlıklı bir çalışma ortamının oluşturulmasına önemli katkılar sağlayacaktır(Manavgat ve Mandıracıoğlu, 2012).

2.5.5. Risk Algısını Etkileyen Faktörler

Risk algısı, çalışanların tutumlarını şekillendirmede önemli bir rol oynar. Risk algılama, yaşamda karşılaşılabilecek tehlike ihtimallerini ve bu ihtimallerin sonuçlarına karşı nasıl bir yaklaşım benimsenmesi gerektiğini bireyin öznel bir değerlendirme süreciyle belirlemesidir. Bu süreç, sadece olumlu sonuçların değil, aynı zamanda olumsuz senaryoların da dikkate alınmasını içerir. Risk algısını etkileyen faktörler arasında; yaş, eğitim düzeyi, cinsiyet, gelir seviyesi, evde risk grubunda yer alan bireylerin (çocuk, hamile ya da yaşlı) bulunması, sosyokültürel yapı, aile üyelerinin veya yakın çevrenin iş kazası ya da meslek hastalığı deneyimi, risk iletişiminin şeffaflığı, risk yönetimine duyulan güven, riskin bilinirliği, bilimsel bilgilere erişim, çevresel ya da gelecek kuşaklar üzerindeki etkileri ve riskten elde edilecek faydanın daha yüksek olduğu inancı yer almaktadır. Tüm bu faktörler, bireylerin risk algısını farklı şekillerde etkileyerek, iş yerinde sergiledikleri tutum ve davranışları şekillendirir(Kadim ve Gülçubuk, 2016).

Risk, kültürel ve kolektif bir yapı şeklinde görülebilir. Risk algısı, bireyin ötesine geçer ve değerler, semboller, tarih ve ideoloji yansıtan sosyal ve kültürel bir yapıdır. Bazen nüfus

belirli aşırı olaylara alışkın olduğunda, bu olayları içselleştirmiş olabilir ve bu olayları bir risk olarak görmeyebilirler. Bu kişiler için örneğin kuraklıklarla yaşamak riskli değildir; bu, yıllardır veya yüzyıllardır yaşadıkları ve günlük yaşamlarına entegre ettikleri bir durumdur. Risk algısını belirleyen faktörler; doğuştan gelen önyargılar ve deneyimlerin karmaşık bir kombinasyonudur, yani kültürel, sosyo-politik ve duygusal faktörler. Bu faktörler hem kolektif hem de bireyseldir. Kolektif boyuta odaklansak da, bireysel boyutun kolektifi etkilediğini bilmek önemlidir. Algı, çevremizdeki dünyayı duygusal olarak deneyimleme şeklimizdir ve çevresel uyarıcıları tanımayı ve bu uyarıcılara yanıt olarak eylemleri içerir. Bilişsel psikologlara göre, algıların temelinde yatan faktörler, bireysel risk deneyimleri, sosyal etkileşimler ve kültürel geleneklerdir (Mañez vd., 2013).

Risklere yaklaşım, temelde risk tutumuyla belirlenir; yani, karar vericinin kişiliğinden kaynaklanan risk alma eğilimiyle. Karar teorisi yaklaşımının temelinde, bu eğilimin “risk içeren çeşitli piyangoları ve sanal durumları kesinlik içeren olaylarla karşılaştırarak, karar vericilerin seçimlerine dayalı olarak bir fayda fonksiyonu oluşturmak” yoluyla belirlenebileceği fikri yatmaktadır. Çoğu insan kendini başkalarından üstün görmektedir; yani, “kendileri hakkında gerçekçi olmayan olumlu görüşler taşırlar” ve bu durum kendine güven artışına yol açar. Kontrol illüzyonu, bireyin rastgele olayları etkileme kapasitesine sahip olduğuna inanmasıyla oluşur. Ayrıca, gerçekçi olmayan iyimserlik, insanların olumsuz olayların, kendilerine değil de başkalarına meydana geleceğini düşünmeleriyle risk algılarını etkileyebilir (Vasvári, 2015).

İnsanlar, bir olayın gerçekleştiğine dair bir örneği hatırlayabiliyorsa, bu olayın daha olası olduğunu düşünürler ve felaket raporlarını, yeni teknolojinin fırsatları ve tehlikeleri üzerine dikkatli bilimsel analizlerden daha kolay hatırlayabilirler. Kamu algıları genellikle özellikle yıkıcı bir olumsuz bir tarafa sahip risklerden, ne kadar küçük olursa olsun, veya yüksek profilli olanlardan etkilenir: “Düşük olasılıklı bir tehlikenin tartışılması, onun hafızada kalıcılığını ve hayal edilebilirliğini artırabilir ve bu nedenle algılanan riskliliğini artırabilir, kanıtların neyi gösterdiğinden bağımsız olarak. Yüksek profilli veya hatırlanması kolay olayları abartma eğilimi, kullanılabilirlik sezgisinin bir örneğidir ve literatürde başka yerlerde de doğrulanmıştır. Canberra'daki son büyük yangınların yol açtığı göz alıcı yıkım, birçok kişinin kaos yaşantısı ve medyada geniş kapsamlı yer alması, bu olayların kamu hafızasında öne çıkmasını sağlar ve bu da yangın planlamasına yönelik politika yanıtlarını etkileyebilir. Göz alıcı olaylar, belirli risk türlerinin farklı kalite yanıtlarını nasıl davet ettiğini göstermeye yardımcı olur. Margolis, istatistiksel risk ile

"visceral risk" (içgüdüsel risk) arasında bir ayrım yapar; visceral risk, "istatistiksel riskle bağlantılı olarak normalden daha fazla kaygı, dikkat veya uyanıklık hissini yansıtan bir sezgisel duygu" olarak tanımlar.

Kişisel deneyimler, hafıza ve diğer faktörler insanların riskleri algılama biçimlerini etkiler ve bunlar olayın gerçekleşme olasılığını görmezden gelebilir böylece risk algısı sosyal olarak inşa edilir. Ayrıca, insanların kendilerini rahat hissettikleri bir risk seviyesi olduğu ve güvenlik önlemleri alındığında davranışlarının risk seviyesini ayarladıkları grlmektedir. Adams, bu eğilimi bireyin "risk termostadı" olarak adlandırır ve insanların araçlarında hava yastıkları ve ocuk koltukları bulunduğunda neden daha hızlı sürme eğiliminde olduklarını açıklamak için kullanır.(Botterill ve Mazur, 2004).

Duyguların karar verme ve risk algısında önemli olduğu sıkça varsayılmıştır. Sonraki birçok çalışmada, "Korku"nın risk algısında büyük bir faktör olduğu, ikinci büyük faktörün ise yenilik olduğu savunulmuştur. Ancak, bu araştırma paradigması ile ilgili birçok sorun vardır. İlk olarak, korku olarak adlandırılan şey, daha yakından incelendiğinde, sonuçların ciddiyyetini belirten birçok öğeden oluşmaktaydı, duygulardan değil. Sadece bir duygusal öğe dahil edilmiştir. Bu belirli öğe ayrıldığında, risk algısı ile sadece zayıf bir ilişki olduğu bulunmuştur. Birçok çalışmada, duygunun risk algısının güçlü bir belirleyeni olduğu iddia edilmiştir. Bu, risk algısının duygularla ilişkili olduğu görüşüne önemli bir destek gibi görünmektedir. Duygu teriminin doğal dildeki ana anlamı duygudur. Ancak aynı zamanda değerlendirme anlamına da gelebilir. şu anda kabul gören kullanımında, tutum değerlendirme anlamına gelir; yani bir nesneyi ya da kavramı iyi ya da kötü olarak yargılamak. Bu anlamda duygunun risk algısı ile kesinlikle ilişkili olduğu söylenebilir. Örneğin: nükleer enerjiye karşı tutum, bu teknolojinin algılanan riski ile güçlü bir şekilde korelasyon gösterir(Sjöberg, 2007).

Sağlıklı ve güvenli çalışma alanları oluşturulması, günümüz iş dünyasında hayati bir öneme sahiptir ve bu alanlarda çalışan bireylerin risk algıları ile bilinçli yaklaşımları, İSG alanında hayati bir önem taşımaktadır. İş sağlığı ve güvenliğinde risk algısını şekillendiren unsurlar arasında, güvenlik süreçlerindeki iletişim yaklaşımı, güvenliğin yönetim tarzı, bireysel sorunlara yönelik sorumluluk bilinci, güvenlik hedefleri ve standartları, kişisel katılım düzeyi, yönetime bağlılık ve kaderci bir bakış açısı yer almaktadır. Etkili iletişim, doğru yönetim yaklaşımları, bireysel sorunların göz önünde bulundurulması, net güvenlik hedefleri, çalışanların aktif katılımı, yönetim desteği ve kaderci yaklaşımların azaltılması,

İSG bilincinin güçlenmesini sağlayarak, güvenli ve sağlıklı çalışma alanlarının oluşturulmasına katkıda bulunur(Kelleci vd., 2022).

Risk algısı bireyler arasında farklılık gösterebilir; örneğin, erkekler ve kadınlar aynı risk durumunu farklı şekilde değerlendirebilir ve cinsiyet, risk algısına farklı anlamlar yüklenmesine neden olabilir. Bununla birlikte, risk algısı genellikle içinde bulunulan koşullara bağlı olarak değişkenlik gösterebilir. Bu koşullar arasında farkındalık düzeyi, kaygı seviyesi ve hazırlıklı olma durumu gibi faktörler yer alır. Bu faktörlerden herhangi birinin artması, genel risk algısının da yükselmesine neden olabilir ve bu da bireyin risklere karşı direnç düzeyini artırabilir. Risk algısını etkileyen birçok unsur arasında, risk olaylarının bireysel deneyimi, bu olayların meydana gelme sıklığı ve taşıdığı ciddiyet önemli bir yere sahiptir. İnsanlar, düşük olasılıklı riskleri genellikle görmezden gelme eğiliminde olsa da bu tür riskler, beklenmedik durumlarda felaket boyutunda etkiler yaratabilir. Bu durum, bireylerin risk algılarının yönetilmesi ve farkındalıklarının artırılması gerektiğini göstermektedir(Güler ve Karaçor, 2018).

Çalışma hayatında risk algısını etkileyen diğer önemli faktörler arasında fiziksel çalışma ortamı, iş tatmini, kazaların önlenmesine yönelik faaliyetler ve yönetimin güvenlik konusundaki taahhütleri ile gerçekleştirdiği uygulamalar yer almaktadır. Bu faktörlerin her biri, çalışanların risk algısını, dolayısıyla davranışlarını ve tehlikelere maruz kalışlarını etkilemektedir. Fiziksel çalışma koşulları, çalışanların iş ortamındaki fiziksel risklere karşı nasıl tepki verdiklerini belirlerken, iş doyumu, çalışanların genel moral ve motivasyonunu etkileyerek risk algılarını şekillendirmektedir. Kaza önleme çalışmaları, çalışanların güvenlik önlemleri konusunda ne kadar bilinçli ve hazırlıklı olduklarını gösterirken, yönetimin güvenlik konusundaki taahhütleri ve yaptıkları, çalışanların iş yerinde ne kadar güvende hissettiklerini ve bu güvenlik önlemlerine ne derece güvendiklerini belirlemektedir. Bu nedenle, risk algısı ile davranış ve mesleki maruziyet arasındaki ilişkinin doğru bir şekilde anlaşılması, İSG yönetiminin etkinliği açısından büyük bir önem taşımaktadır. Bu ilişkinin doğru bir şekilde anlaşılması, iş yerinde güvenli çalışma koşullarının oluşturulması ve sürdürülebilir güvenlik kültürünün geliştirilmesi açısından hayati önem taşımaktadır(Manavgat ve Mandıracıoğlu, 2012).

3. MATERİYAL ve YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Türü

Bu çalışma kesitsel türdedir.

3.2. Araştırmanın Yeri ve Zamanı

Araştırma 2022- 2023 tarihleri arasında Yozgat İl Sağlık Müdürlüğünde görev yapan personeller arasında yapılmıştır.

3.3. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Bu araştırmanın evrenini 2022-2023 Yılları arasında Yozgat İl Sağlık Müdürlüğü'nde görev yapan yaklaşık 330 personel oluşturmaktadır. Bütün evrene ulaşma şansı bulunmadığı için evrenden örneklem alma yoluna gidilecektir. Örneklem büyüklüğü %95 güven aralığı ile 215 kişi olarak belirlenmiştir.

3.4. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak Google form “çevrimiçi (online) anket” kullanılmıştır. Anket formları doldurulmadan önce kişilere çalışmanın konusu ve amacı hakkında bilgi verilmiş ve sözlü onamları alınmıştır.

Çalışmada sağlık idaresi çalışanlarının İSG bilinci ve risk algılarının ölçümü amacıyla; Bennur BULUT(2022) tarafından geliştirilen, Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0,958 bulunan ve ölçekte yer alan soruların bir toplamsal ölçek oluşturacak biçimde hazırlanıp hazırlanmadığı “Tukey Toplanabilirlik testi” (Tukey’s test of additivity) ile değerlendirilmiş olan risk algısı anketi ve Ergin CANÖRDEK(2022) tarafından geliştirilen, güvenirlik analizi kapsamında, Cronbach's Alpha değeri 0.838 çıkmış olan İSG bilinç düzeyini belirleyici olacağına inanılan, 5’li likert formatında İSG bilinç ölçeği kullanılarak Yozgat İl Sağlık Müdürlüğü çalışanlarında uygulanmıştır.

3.5. İstatistiksel Analizler

Çalışmamızda verilerin istatistiksel analizleri SPSS 25.0 paket programı ile gerçekleştirilmiştir. Anket ve ölçekten elde edilen veriler Statistical Package for the Social Sciences programı kullanılarak bilgisayar ortamına aktarıldı ve verilerin analizinde bu programdan yararlanıldı.

3.6. Etik Kurul Onayı

Araştırmanın yapılabilmesi için Yozgat İl Sağlık Müdürlüğünden 00175133431 barkod numaralı bilimsel çalışma izini alındı ve Yozgat Bozok Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Etik Kurulundan 19\06 sayılı etik onayı alınmıştır. Araştırmaya başlamadan önce araştırmaya katılacak gönüllü çalışanlara araştırmanın amacı ve bireysel bilgilerinin başkalarına açıklanmayacağı konusunda açıklama yapıldı.

3.7. Araştırmanın Sınırlıkları

Çalışma Yozgat İli ve İl Sağlık İdaresi kapsamında sınırlı kalmıştır. Araştırmada Yozgat İli Sağlık Müdürlüğü çalışanlarının anket sorularına içtenlikle ve objektif olarak yanıt verdikleri varsayılmaktadır.

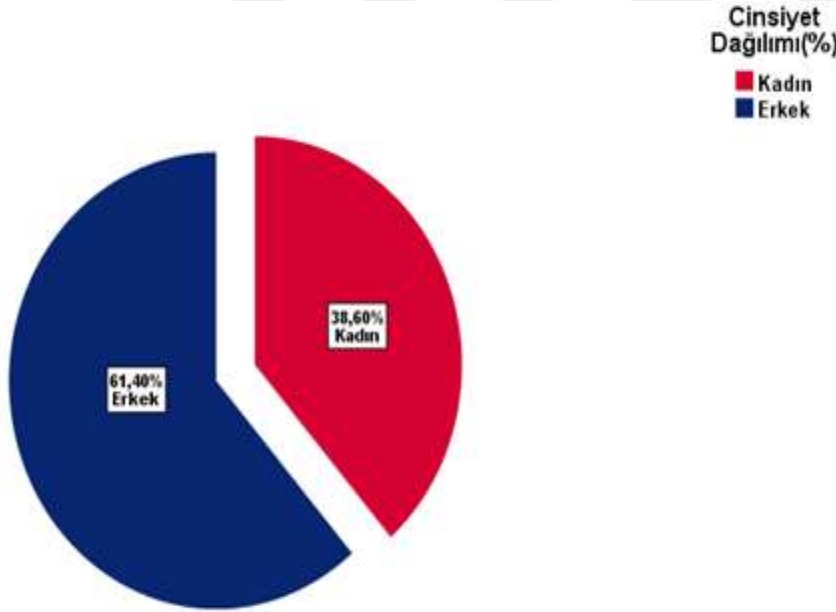
4. BULGULAR

Tablo 4.1. Demografik verilerin tanımlayıcı istatistikleri

10		SAYI	YÜZDE
Cinsiyet	Kadın	83	38,6
	Erkek	132	61,4
Medeni Durum	Bekar	46	21,4
	Evli	169	78,6
Çocuk Durumu	Yok	57	26,5
	Var	158	73,5
Yaş	18-25	12	5,6
	25-36	66	30,7
	36-45	78	36,3
	45 Ve Üzeri	59	27,4
Eğitim Durumu	Ortaokul	6	2,8
	Lise	30	14,0
	Lisans\Ön lisans	146	67,9
	Yüksek Lisans	29	13,5
	Doktora Ve Üzeri	4	1,9
İsg Eğitimi Durumu	Hayır	46	21,4
	Evet	169	78,6
İş Kazası ya da Meslek Hastalığı Durumu	Hayır	204	94,9
	Evet	11	5,1
Yakının İş Kazası ya da Meslek Hastalığı Durumu	Hayır	192	89,3
	Evet	23	10,7
Birimdeki Pozisyon Durumu	İdari Amir	21	9,8
	İdari Memur	45	20,9
	Tabip	21	9,8
	Sağlık Personeli	79	36,7
	Teknik Personel	11	5,1
	İşçi	38	17,7
TOPLAM		215	100,0

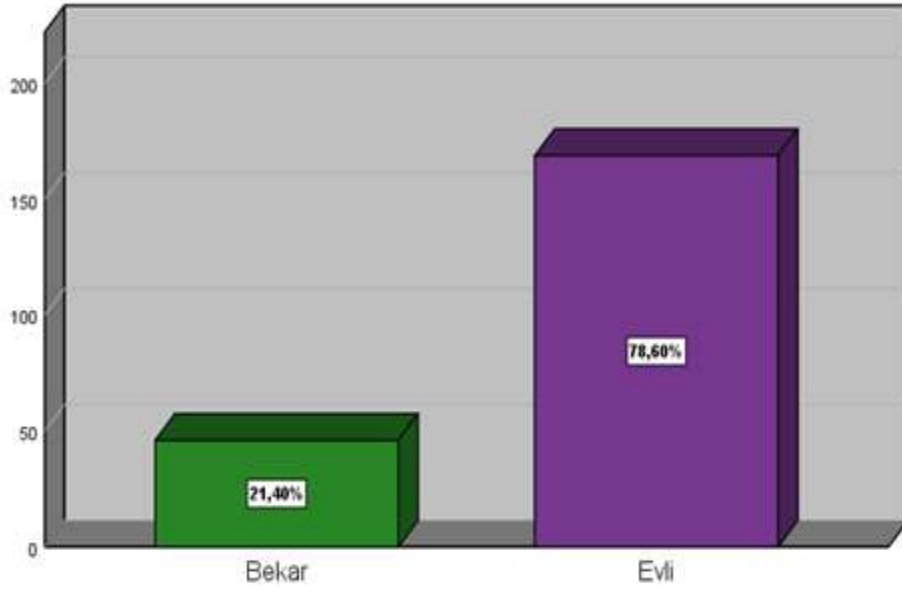
Tablo 4.1. de görüldüğü gibi çalışmamıza toplam 83 Kadın (%38.6) ve 132 Erkek (%61.4) katılmıştır. Medeni durum açısından değerlendirildiğinde ise katılım sağlayan gönüllülerin büyük bir kısmı 169 u Evli (%78.6) 46 sı Bekar (%21.4) olduğunu belirtmiştir. Çocuk sahibi olma durumuna bakıldığında çalışmaya katılanların 158 (%73.5) i çocuk sahibi iken,

12(%26.5) i çocuk sahibi değil. Yaş dağılımında katılımcıların çoğunluğunu 78 kişi (%36.3) ile 36-45 yaş aralığı oluştururken ardından; 66 (%30.7) kişi ile 25-36 yaş aralığı ve 59 (%27.4) kişi ile 45 yaş ve üzeri katılımcıların oluşturduğu görölmektedir. Eğitim durumuna göre 6 (%2.8) kişi ortaokul, 30 (%14.0) kişi lise, 146 (%67.9) kişi lisans-ön lisans, 29 (%13.5) kişi yüksek lisans ve 4 (%1.9) kişi doktora ve üzeri eğitim durumuna sahip olduğunu belirtmiştir. İş sağlığı ve güvenliği eğitimi alanların sayısı 169 (%78,6) kişi iken eğitim almayanların sayısı 46 (%21.4) kişi şeklindedir. İş kazası veya meslek hastalığı öyküsü bulunan katılımcı sayısı 11 (%5.1) kişi iken herhangi bir öyküsü bulunmayan katılımcı sayısı 204 (%94.9) kişidir. İş kazası veya meslek hastalığı geğirmiş bir yakını bulunanların sayısı 23 (%10.7) iken yakınlarından birisinin herhangi bir iş kazası veya meslek hastalığı geğirmemiş olanların sayısı 192 (%89.3) kişi olarak görölmüştür. Birimdeki çalışma pozisyonlarına bakıldığında çoğunluğu 79 (%36.7) kişi ile sağlık personelleri oluşturmaktadır, ardından 45 (%20.9) kişi ile idari memurlar, 38 (%17.7) kişi ile işçiler, 21 (%9,8) kişi ile idari amirler, 21 (%9,8) kişi ile tabipler ve 11 (%5.1) kişi ile teknik personeller oluşturmaktadır.

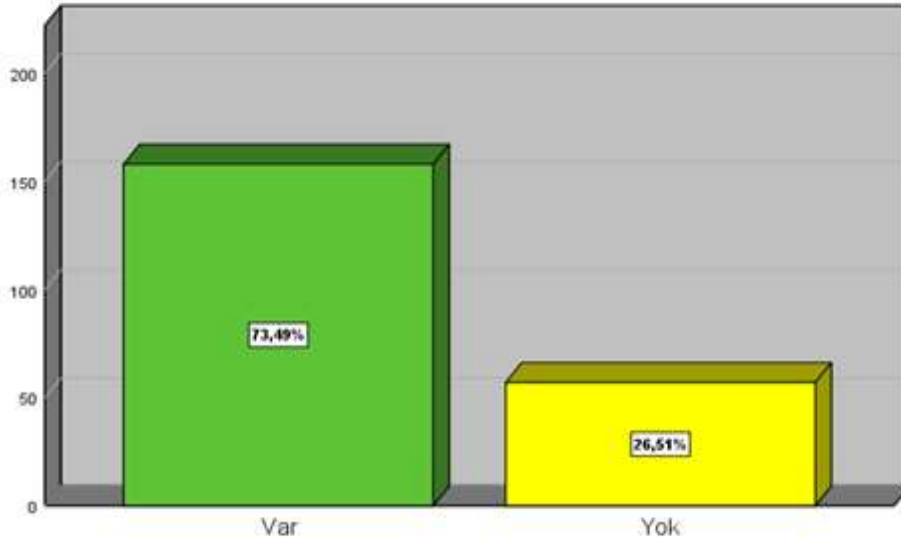
Grafik4.1. Cinsiyet durumuna ait istatistikler

Grafik 4.1’ de göröldüğü gibi, çalışmaya katılan çalışanların cinsiyetlerinin %61,40’ı erkek ve %38,60’ı kadın olduğu tespit edildi.

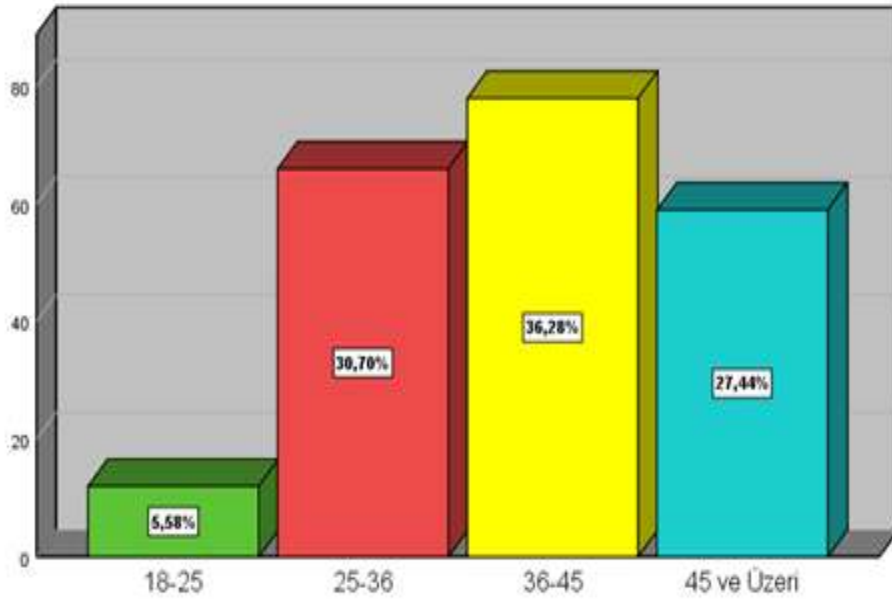
Grafik 4.2. Medeni duruma ait istatistikler

Grafik 4.2’de görüldüğü gibi çalışmaya katılan çalışanların %21,40’ının bekâr,%78,60’ının evli olduğu tespit edildi.

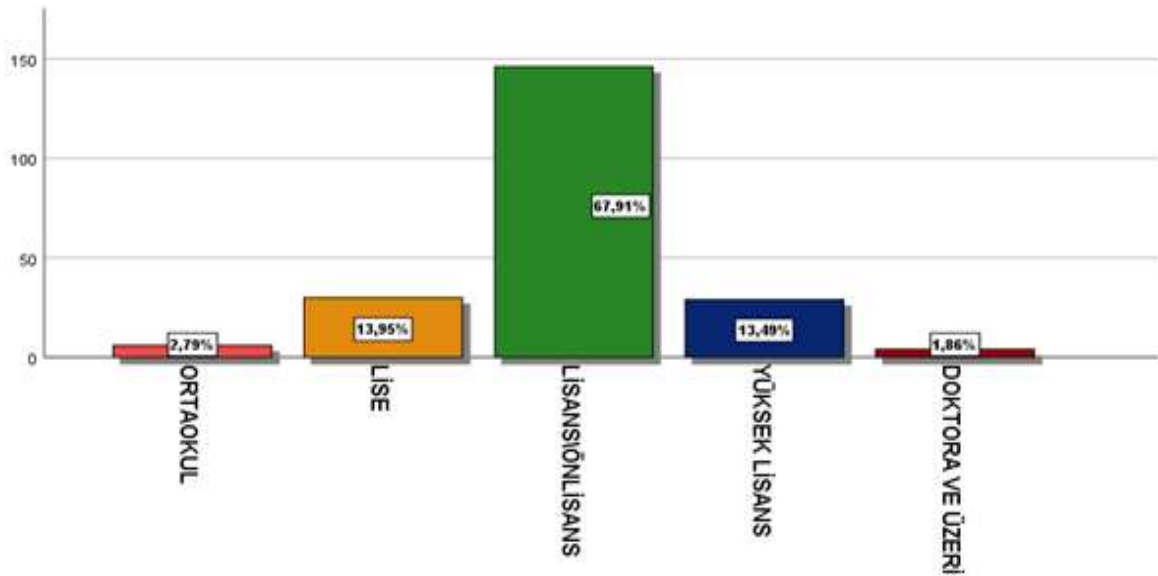
Grafik 4.3. Çocuk sahibi olma durumuna ait istatistikler

Grafik 4.3’de görüldüğü gibi katılımcıların %73,49’ u çocuk sahibi iken,%26,51’inin çocuk sahibi olmadığı tespit edildi.

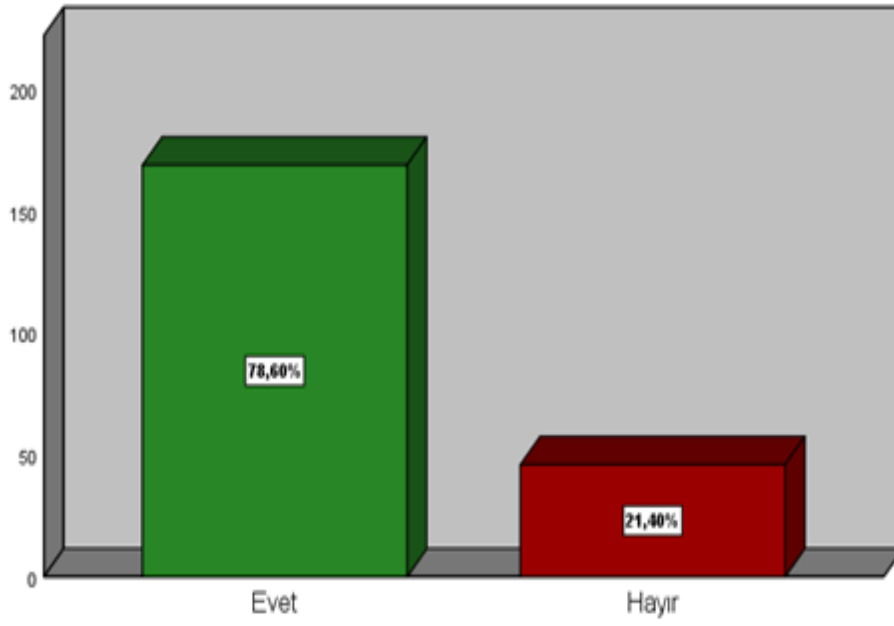
Grafik 4.4. Yaş dağılımı istatistikleri

Grafik 4.4’de görüldüğü gibi katılımcıların, %5,58’inin (18-25) yaş aralığında, % 30,70’inin (25-36) yaş aralığında,%36,28’inin (36-45) yaş aralığında ve %27,44’ünün 45 yaş ve üzerinde olduğu tespit edildi.

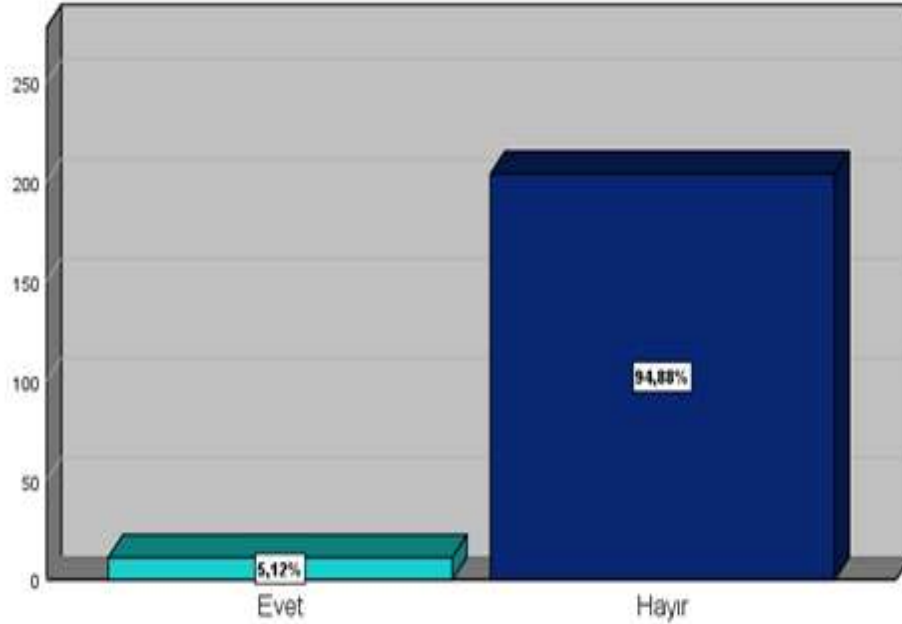
Grafik 4.5. Eğitim durumlarına ait istatistikler

Grafik 4.5’de görüldüğü gibi katılımcıların %2,79’unun ortaokul, %13,95’inin lise, %67,91’inin lisans\ön lisans, %13,49’unun yüksek lisans ve %1,86’sının doktora ve üzeri eğitim durumuna sahip olduğu tespit edildi.

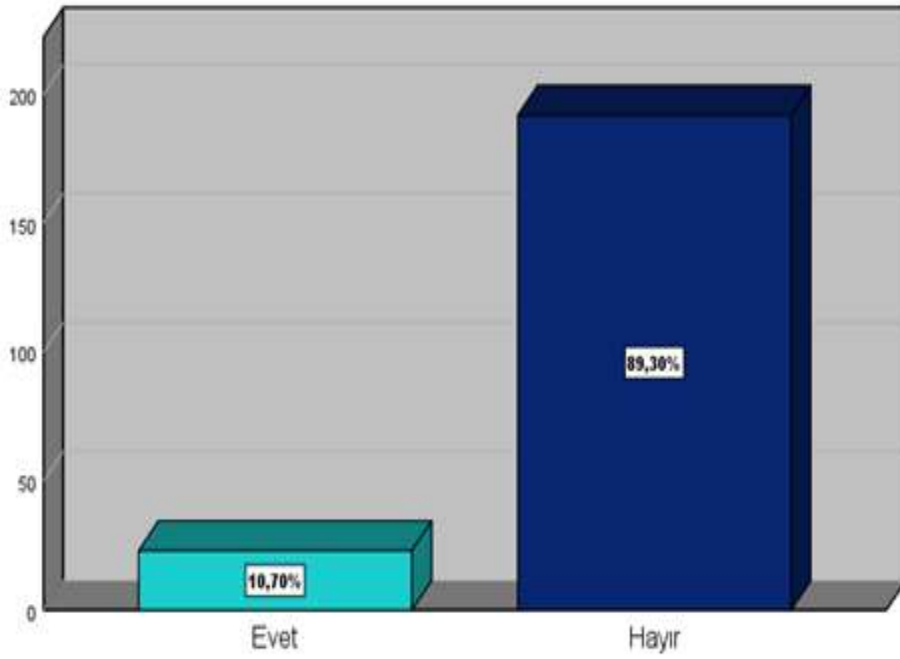
Grafik 4.6. İş sağlığı ve güvenliği eğitimi alma durumu istatistikleri

Grafik 4.6'da görüldüğü gibi katılımcıların %78,60'ının İSG eğitimi aldığı tespit edilirken, %21,40'ının eğitim almadığı tespit edildi.

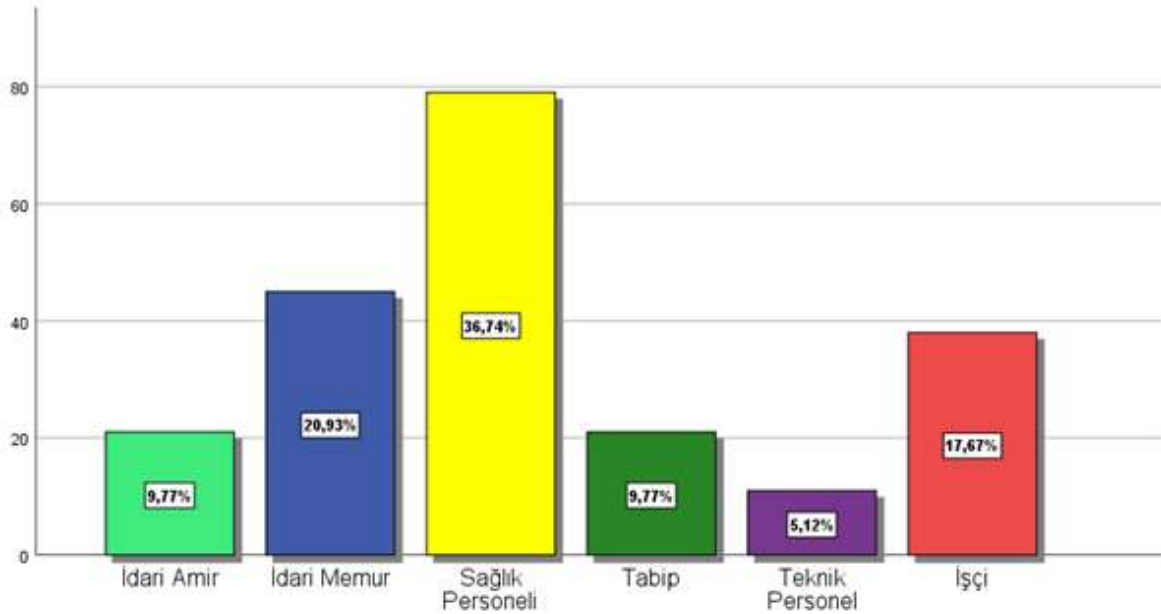
Grafik 4.7. Herhangi bir iş kazası veya meslek hastalığı geçirme durumu

Grafik 4.7,2'de görüldüğü üzere, katılımcıların %5,12'sinin herhangi bir iş kazası ya da meslek hastalığı yaşadığı, %94,88'inin ise böyle bir durumla karşılaşmadığı tespit edilmiştir.

Grafik 4.8. Herhangi bir iş kazası veya meslek hastalığı geçiren bir yakın bulunma durumuna ait istatistik

Grafik 4.8’de görüldüğü gibi katılımcıların %10,70’inin herhangi bir iş kazası veya meslek hastalığı geçiren bir yakının bulunduğu görülürken, %89,30’unun herhangi bir iş kazası veya meslek hastalığı geçiren bir yakının bulunmadığı tespit edildi.

Grafik 4.9. Çalışılan birimdeki pozisyona göre istatistikler

Grafik 4.9’da görüldüğü gibi katılımcıların %9,77’sinin idari amir, %20,93’ünün idari memur, %36,74’ünün sağlık personeli, %9,77’sinin tabip, %5,12’sinin teknik personel ve %17,67’sinin ise işçi olarak görev yaptığı tespit edildi.

➤ Risk Tehlike Tanımları ve 6331 Sayılı Kanuna Dair Bulgular

"İSG biliminin temel felsefesi hakkında bilgi sahibiyim" ve "iş güvenliği riskini tanımlayabiliyorum" cümleleri arasında anlamlı bir şekilde olumlu bir ilişki saptanmıştır. ($r=0,486^{**}$, $p<0,01$). Benzer şekilde, "iş güvenliği kapsamında tehlike tanımını biliyorum" ifadesi ile de güçlü bir pozitif korelasyon tespit edilmiştir ($r=0,488^{**}$, $p<0,01$). Bunun yanı sıra, "6331 sayılı İSG kanunu (İSGK) hakkında bilgi sahibiyim" ifadesi ile de pozitif bir korelasyon bulunmuştur ($r=0,419^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, iş güvenliği ile ilgili temel kavramların ve yasal düzenlemelerin bireylerin bilgi düzeyleri ile güçlü bir şekilde ilişkili olduğunu göstermektedir.

"İSG önemli bir bilim dalıdır" ifadesi ile "iş güvenliği riskini tanımlayabiliyorum" ifadesi arasında güçlü ve olumlu bir ilişki tespit edilmiş ve bu ilişki istatistiksel açıdan anlamlıdır ($r=0,361^{**}$, $p<0,01$). Ayrıca, aynı ifade ile "iş güvenliği kapsamında tehlike tanımını biliyorum" ve "6331 sayılı İSGK hakkında bilgi sahibiyim" ifadeleri arasında da anlamlı pozitif korelasyonlar gözlemlenmiştir (sırasıyla, $r=0,413^{**}$ ve $r=0,351^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, İSG'ye yönelik temel kavramların ve yasal düzenlemelere ilişkin bilgi düzeyinin birbirini güçlü bir şekilde desteklediğini ve bu alandaki farkındalığın arttıkça, ilgili konularda daha derin bilgiye sahip olunduğunu göstermektedir.

"İSG eğitimlerine katılım sağlanmalıdır" ifadesi ile "iş güvenliği riskini tanımlayabiliyorum", "tehlike tanımını biliyorum" ve "6331 sayılı İSGK hakkında bilgi sahibiyim" ifadeleri arasında anlamlı derecede pozitif ilişkiler bulunmuştur (sırasıyla $r=0,356^{**}$, $r=0,389^{**}$ ve $r=0,299^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgu, İSG eğitimlerinin katılımcıların temel kavramlar ve yasal düzenlemeler hakkında bilgi seviyelerini arttırabileceğini işaret etmektedir.

"İSG eğitimlerinin çalışma yaşamı boyunca tekrarlanmalıdır" ifadesi ile "iş güvenliği riskini tanımlayabiliyorum" ifadesi arasında anlamlı bir şekilde olumlu bir korelasyon saptanmıştır ($r=0,317^{**}$, $p<0,01$). Benzer şekilde, "iş güvenliği kapsamında tehlike tanımını biliyorum" ifadesi ile de çok anlamlı pozitif bir ilişki bulunmuş ($r=0,362^{**}$, $p<0,01$), ayrıca "6331 sayılı İSGK hakkında bilgi sahibiyim" ifadesiyle de çok anlamlı bir pozitif korelasyon tespit edilmiştir ($r=0,319^{**}$, $p<0,01$). Bu sonuçlar, düzenli eğitimlerin çalışanların İSG'yle ilgili bilgi düzeylerini güçlendirdiğini göstermektedir.

"İSG uygulamalarından haberdarım" ifadesi ile "iş güvenliği riskini tanımlayabiliyorum", "iş güvenliği kapsamında tehlike tanımını biliyorum" ve "6331 sayılı İSGK hakkında bilgi

sahibiyim" ifadeleri arasında çok anlamlı pozitif korelasyonlar bulunmuştur (sırasıyla $r=0,397^{**}$, $r=0,437^{**}$ ve $r=0,408^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, İSG uygulamalarına aşina olan bireylerin, ilgili kavramlar ve yasal düzenlemeler hakkında daha fazla bilgiye sahip olduklarını ortaya koymaktadır.

"İSG uygulamaları gereksizdir" ifadesi ile "iş güvenliği riskini tanımlayabiliyorum", "iş güvenliği kapsamında tehlike tanımını biliyorum" ve "6331 sayılı İSGK hakkında bilgi sahibiyim" ifadeleri arasında çok anlamlı negatif korelasyonlar tespit edilmiştir (sırasıyla $r=-0,211^{**}$, $r=-0,267^{**}$ ve $r=-0,193^{**}$, $p<0,01$). Bu sonuçlar, İSG uygulamalarını gereksiz bulan bireylerin, iş güvenliği ile ilgili temel kavramlar ve yasal düzenlemeler hakkında daha düşük bilgi seviyelerine sahip olduğunu göstermektedir.

"İSG uygulamalarına aktif bir şekilde katılmam gerekir" ifadesi ile "iş güvenliği riskini tanımlayabiliyorum" arasında anlamlı derecede pozitif bir ilişki bulunmuştur ($r=0,240^{**}$, $p<0,01$). Ayrıca, aynı ifade ile "iş güvenliği kapsamında tehlike tanımını biliyorum" ve "6331 sayılı İSGK hakkında bilgi sahibiyim" arasında da belirgin pozitif korelasyonlar gözlemlenmiştir (sırasıyla $r=0,280^{**}$ ve $r=0,269^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, İSG uygulamalarına katılımın, çalışanların bu alandaki bilgi seviyeleri ile güçlü bir ilişki taşıdığını göstermektedir.

"İSG uygulamaları işin yapılmasına engel değildir" ifadesi ile "iş güvenliği riskini tanımlayabiliyorum" ve "iş güvenliği kapsamında tehlike tanımını biliyorum" ifadeleri arasında anlamlı pozitif korelasyonlar bulunmuştur (sırasıyla, $r=0,300^{**}$ ve $r=0,354^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, İSG uygulamalarının işin yürütülmesine engel teşkil etmediği görüşü ile bu alanlardaki bilgi düzeyinin paralellik gösterdiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca, "6331 sayılı İSGK hakkında bilgi sahibiyim" ifadesi ile de anlamlı bir pozitif ilişki gözlemlenmiştir ($r=0,302^{**}$, $p<0,01$), bu da yasal düzenlemelere dair bilginin İSG uygulamaları ile uyumlu olduğunu göstermektedir.

"İSG uygulamalarının maliyetleri önemsizdir" ifadesi ile "iş güvenliği riskini tanımlayabiliyorum", "iş güvenliği kapsamında tehlike tanımını biliyorum" ve "6331 sayılı İSGK hakkında bilgi sahibiyim" ifadeleri arasında da anlamlı derecede pozitif korelasyonlar bulunmuştur (sırasıyla, $r=0,282^{**}$, $r=0,291^{**}$ ve $r=0,260^{**}$, $p<0,01$). Bu sonuçlar, maliyetlerin önemsiz olduğu düşünülen bir yaklaşımın, iş güvenliği ve yasal düzenlemelere ilişkin bilgi düzeyine pozitif bir etki sağladığını ortaya koymaktadır.

"Çalışılan alandaki tehlike ve risklerden haberdarım" görüşü "iş güvenliği riskini tanımlayabiliyorum", "iş güvenliği kapsamında tehlike tanımını biliyorum" ve "6331 sayılı İSGK hakkında bilgi sahibiyim" ifadeleri arasında belirgin bir pozitif ilişki gözlemlenmiştir (sırasıyla, $r=0,388^{**}$, $r=0,423^{**}$ ve $r=0,317^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, bireylerin çalıştıkları alandaki tehlike ve risklere dair farkındalıklarının, iş güvenliği ile ilgili teorik bilgilere olan hakimiyetleriyle ilişkili olduğunu göstermektedir.

"İş kazalarını ciddiye alırım" ifadesi ile "iş güvenliği riskini tanımlayabiliyorum", "iş güvenliği kapsamında tehlike tanımını biliyorum" ve "6331 sayılı İSGK hakkında bilgi sahibiyim" ifadeleri arasında anlamlı pozitif korelasyonlar bulunmuştur (sırasıyla, $r=0,344^{**}$, $r=0,422^{**}$ ve $r=0,312^{**}$, $p<0,01$). Bu sonuçlar, iş kazalarına karşı duyulan ciddiyetin, iş güvenliği ve yasal düzenlemelere ilişkin bilgi düzeyini olumlu yönde etkilediğini ortaya koymaktadır.

"Bir iş kazası ya da ramak kala olay geçirme durumunda yetkililere haber vermem gerekmez" ifadesi ile "iş güvenliği riskini tanımlayabiliyorum" arasında anlamlı bir negatif ilişki gözlemlenmiştir ($r=-0,179^{**}$, $p<0,01$). Benzer şekilde, bu ifade ile "iş güvenliği kapsamında tehlike tanımını biliyorum" arasında da anlamlı bir negatif korelasyon bulunmuştur ($r=-0,213^{**}$, $p<0,01$). Ayrıca, bu ifade ile "6331 sayılı İSGK hakkında bilgi sahibiyim" arasında anlamlı derecede negatif bir ilişki saptanmıştır ($r=-0,147^{*}$, $p<0,01$). Bu bulgular, iş kazası ya da ramak kala olayların bildirilmesinin gereksiz olduğu düşüncesinin, iş güvenliği konusundaki bilgi düzeyinin düşüklüğüyle ilişkili olduğunu göstermektedir.

"İş kazaları ve ramak kala olaylar alınacak önlemlerle azaltılabilir" ifadesi ile "iş güvenliği riskini tanımlayabiliyorum" ve "iş güvenliği kapsamında tehlike tanımını biliyorum" ifadeleri arasında anlamlı derecede pozitif korelasyonlar bulunmuştur (sırasıyla, $r=0,292^{**}$ ve $r=0,314^{**}$, $p<0,01$). Bu sonuçlar, iş kazalarının ve ramak kala olayların alınacak önlemlerle azaltılabileceği inancının, risk ve tehlike tanımları hakkında daha fazla bilgi sahibi olmayı teşvik ettiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca, "6331 sayılı İSGK hakkında bilgi sahibiyim" ifadesi ile de anlamlı pozitif bir ilişki tespit edilmiştir ($r=0,252^{**}$, $p<0,01$), bu da yasal düzenlemelere dair bilginin, iş kazalarını azaltma konusunda farkındalığı artırdığını göstermektedir.

"Acil durumların hangileri olduğu hakkında bilgi sahibiyim" ifadesi ile "iş güvenliği riskini tanımlayabiliyorum" ve "iş güvenliği kapsamında tehlike tanımını biliyorum" ifadeleri

arasında anlamlı derecede pozitif korelasyonlar saptanmıştır (sırasıyla, $r=0,459^{**}$ ve $r=0,542^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, acil durumlarla ilgili bilgi sahibi olmanın, iş güvenliği ile ilgili temel kavramlara ilişkin bilgiyi güçlendirdiğini göstermektedir. Ayrıca, acil durumlar hakkında bilgi sahibi olma ile "6331 sayılı İSGK hakkında bilgi sahibiyim" arasında da anlamlı pozitif bir korelasyon bulunmuştur ($r=0,431^{**}$, $p<0,01$). Bu, acil durumlar hakkında bilgi sahibi olmanın, aynı zamanda yasal düzenlemelere dair farkındalığı artırdığını ortaya koymaktadır.

"Acil durumları ciddiye alırım" kanaati ile "iş güvenliği riskini tanımlayabiliyorum" kanaati arasında çok anlamlı bir olumlu korelasyon belirlenmiştir. ($r=0,349^{**}$, $p<0,01$). Benzer şekilde, "iş güvenliği kapsamında tehlike tanımını biliyorum" kanaati ile de çok anlamlı bir olumlu korelasyon tespit edilmiştir. ($r=0,436^{**}$, $p<0,01$). Ayrıca, "acil durumları ciddiye alırım" kanaati ile "6331 sayılı İSGK hakkında bilgi sahibiyim" kanaati arasında da çok anlamlı pozitif bir ilişki tespit edilmiştir ($r=0,333^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, acil durumların ciddiye alınmasının, iş güvenliği ile ilgili temel kavramlar ve yasal düzenlemelere dair bilgi seviyesinin yüksekliğiyle ilişkili olduğunu göstermektedir.

"Herhangi bir acil durumda ne yapılması gerektiğini biliyorum" ifadesi ile "iş güvenliği riskini tanımlayabiliyorum" ve "iş güvenliği kapsamında tehlike tanımını biliyorum" ifadeleri arasında sırasıyla çok anlamlı olumlu korelasyonlar belirlenmiştir. ($r=0,428^{**}$ ve $r=0,508^{**}$, $p<0,01$). Bu sonuçlar, acil durumlar söz konusu olduğunda yapılması gerekenleri bilmenin, iş güvenliği ve tehlike tanımları hakkında daha derin bir bilgiye sahip olmayı teşvik ettiğini göstermektedir. Ayrıca, "herhangi bir acil durumda ne yapılması gerektiğini biliyorum" ifadesi ile "6331 sayılı İSGK hakkında bilgi sahibiyim" arasında da çok anlamlı pozitif bir korelasyon bulunmuştur ($r=0,401^{**}$, $p<0,01$), bu da yasal düzenlemelere dair bilginin acil durumlara dair farkındalıkla ilişkilendirildiğini ortaya koymaktadır.

"Yetkili olmadığım alanlarda ve faaliyetlerde bulunmamam gerekir" ifadesi ile "iş güvenliği riskini tanımlayabiliyorum", "iş güvenliği kapsamında tehlike tanımını biliyorum" ve "6331 sayılı İSGK hakkında bilgi sahibiyim" ifadeleri arasında sırasıyla çok anlamlı pozitif korelasyonlar bulunmuştur ($r=0,338^{**}$, $r=0,355^{**}$ ve $r=0,287^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, yetki dışı faaliyetlerden kaçınma düşüncesinin, iş güvenliği ve yasal düzenlemelere dair bilgi düzeyi ile güçlü bir şekilde ilişkili olduğunu göstermektedir.

"Meslek hastalığının ne olduğu hakkında bilgi sahibiyim" ifadesi ile "iş güvenliği riskini tanımlayabiliyorum", "iş güvenliği kapsamında tehlike tanımını biliyorum" ve "6331 sayılı İSGK hakkında bilgi sahibiyim" ifadeleri arasında sırasıyla çok anlamlı pozitif korelasyonlar bulunmuştur ($r=0,538^{**}$, $r=0,586^{**}$ ve $r=0,480^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, meslek hastalıkları hakkında bilgi sahibi olmanın, iş güvenliği ve tehlike tanımları ile yasal düzenlemelere dair bilgi seviyesinin artmasına katkı sağladığını ortaya koymaktadır.

"Meslek hastalıklarına karşı ciddi önlemler alınmalıdır" önermesi ile "iş güvenliği riskini tanımlayabiliyorum", "iş güvenliği kapsamında tehlike tanımını biliyorum" ve "6331 sayılı İSGK hakkında bilgi sahibiyim" önermeleri arasında sırasıyla çok anlamlı pozitif korelasyonlar tespit edilmiştir ($r=0,360^{**}$, $r=0,424^{**}$ ve $r=0,362^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, meslek hastalıklarına karşı alınması gereken önlemlerin ciddiyetinin, iş güvenliği ile ilgili temel kavramlara ve yasal düzenlemelere dair bilgi düzeyiyle pozitif bir şekilde ilişkilendirildiğini göstermektedir. İş güvenliği bilincinin artması, meslek hastalıklarını önleme konusunda alınacak önlemlerin etkinliğini de artırmaktadır.

➤ İkaz İşaretleri Levha ve Makine Araç Gereçlere Dair Bulgular

"İSG biliminin temel felsefesi hakkında bilgi sahibiyim" ifadesi ile "çalışma alanlarında iş yerinde levha ve uyarı işaretlerine yer verilmiştir," "levha ve uyarı işaretlerinin yeterli olduğunu düşünüyorum" ve "bu işaretlerin ne anlama geldiğini biliyorum" ifadeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif korelasyonlar tespit edilmiştir (sırasıyla, $r=0,205^{**}$, $r=0,251^{**}$ ve $r=0,381^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, İSG biliminin temel felsefesine dair bilgi sahibi olmanın, iş yerindeki levha ve ikaz işaretleriyle ilgili farkındalığı ve bilgi seviyesini artırdığını göstermektedir. Ayrıca, "makine ve araç-gereçlerin güvenlik talimatlarını biliyorum ve uyguluyorum" ifadesi ile de anlamlı bir pozitif korelasyon olduğu belirlenmiştir ($r=0,277^{**}$, $p<0,01$), bu da iş güvenliği bilgisi ile güvenlik önlemleri arasındaki güçlü ilişkiyi vurgulamaktadır.

"İSG önemli bir bilim dalıdır" ifadesi ile "iş yerinde çalışma alanlarında levha ve ikaz işaretleri mevcuttur," "levha ve uyarı işaretlerinin yeterli olduğunu düşünüyorum" ve "iş yerindeki levha ve uyarı işaretlerinin anlamını biliyorum," ifadeleri arasında istatistiksel olarak çok anlamlı pozitif korelasyonlar tespit edilmiştir (sırasıyla, $r=0,235^{**}$, $r=0,294^{**}$ ve $r=0,365^{**}$, $p<0,01$). Bu sonuçlar, İSG konusundaki farkındalığın, iş yerindeki güvenlik işaretleri ve sembollerine dair bilgi ve değerlendirmeyi artırdığını ortaya koymaktadır. Ayrıca, "İSG'yi önemli bir bilim dalı olarak görüyorum" ifadesi ile "iş yerindeki makine

ve ekipmanların güvenlik talimatlarını bilmekte ve bunları uygulamaktayım." ifadesi arasında da çok anlamlı pozitif bir ilişki olduğu saptanmıştır ($r=0,251^{**}$, $p<0,01$). Bu da İSG bilincinin, güvenlik talimatlarının bilinmesi ve uygulanmasına katkı sağladığını göstermektedir.

"İSG eğitimlerine katılım sağlanmalıdır" ifadesi ile "çalışma alanlarında iş yerinde levha ve uyarı işaretlerine yer verilmiştir," "levha ve uyarı işaretlerini yeterli görmekteyim," "bu işaretlerin ne anlama geldiğini biliyorum" ve "makine ve ekipmanların güvenlik talimatlarını biliyor ve bunları uyguluyorum" ifadeleri arasında istatistiksel olarak çok anlamlı pozitif korelasyonlar bulunmuştur (sırasıyla, $r=0,221^{**}$, $r=0,247^{**}$, $r=0,336^{**}$ ve $r=0,266^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, İSG eğitimlerine katılımın, iş yerindeki güvenlik işaretleri ve makine güvenliğiyle ilgili bilgi ve uygulamaları artırdığına işaret etmektedir. Eğitimlerin, çalışanların güvenlik işaretleri ile ilgili farkındalıklarını yükseltip güvenlik önlemlerini daha etkin bir şekilde hayata geçirmelerine katkı sağladığı görülmektedir.

"İSG eğitimleri çalışma yaşamı boyunca tekrarlanmalıdır" kanaati ile "iş yerindeki levha ve uyarı işaretlerinin anlamını biliyorum," kanaati arasında istatistiksel olarak çok anlamlı pozitif bir korelasyon saptanmıştır ($r=0,272^{**}$, $p<0,01$). Aynı şekilde, "iş yerindeki makine ve ekipmanların güvenlik talimatlarını bilmekte ve bunları uygulamaktayım." kanaati ile de anlamlı bir pozitif korelasyon tespit edilmiştir ($r=0,244^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, sürekli eğitimlerin iş güvenliği konusundaki bilgi seviyesini ve uygulama becerisini artırdığına dair güçlü bir gösterge sunmaktadır.

"İSG uygulamalarından haberdarım" ifadesi ile "iş yerindeki levha ve ikaz işaretleri mevcuttur," "levha ve uyarı işaretlerini yeterli görmekteyim," "bu işaretlerin anlamını biliyorum" ve "makine ve ekipmanların güvenlik talimatlarını biliyor ve bunları uyguluyorum" ifadeleri arasında istatistiksel olarak çok anlamlı pozitif korelasyonlar tespit edilmiştir (sırasıyla, $r=0,241^{**}$, $r=0,310^{**}$, $r=0,375^{**}$ ve $r=0,372^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, İSG uygulamalarına yönelik bilgiye sahip olmanın, güvenlik işaretleri ve güvenlik talimatlarına dair farkındalığı artırarak daha etkili uygulamaların gerçekleştirilmesine zemin hazırladığını göstermektedir.

"İSG uygulamaları gereksizdir" kanaati ile "iş yerindeki levha ve uyarı işaretlerinin anlamını biliyorum," kanaati arasında istatistiksel olarak çok anlamlı negatif bir korelasyon tespit edilmiştir ($r=-0,196^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgu, İSG uygulamaları konusunda olumsuz bir

tutum sergileyen bireylerin, iş yerindeki güvenlik işaretlerinin anlamını bilme düzeylerinin daha düşük olduğunu göstermektedir.

"İSG uygulamalarına aktif bir şekilde katılmam gerekir" ifadesi ile "iş yerindeki levha ve ikaz işaretlerini yeterli buluyorum" ifadesi arasında istatistiksel açıdan oldukça anlamlı bir olumlu korelasyon tespit edilmiştir ($r=0,206^{**}$, $p<0,01$). Bu ilişki, İSG uygulamalarına katılımın, güvenlik işaretlerinin yeterli olduğu algısını güçlendirdiğini ortaya koymaktadır. Aynı şekilde, "İSG uygulamalarına aktif bir şekilde katılmam gerekir" ifadesi ile "iş yerindeki levha ve uyarı işaretlerinin anlamını biliyorum," ve "iş yerindeki makine ve ekipmanların güvenlik talimatlarını bilmekte ve bunları uygulamaktayım." ifadeleri arasında da çok anlamlı pozitif korelasyonlar tespit edilmiştir (sırasıyla, $r=0,284^{**}$ ve $r=0,193^{*}$, $p<0,01$). Bu bulgular, aktif katılımın iş yerindeki güvenlik işaretleri ve makine güvenliği talimatları hakkında daha fazla bilgi sahibi olmayı teşvik ettiğini göstermektedir.

"İSG uygulamaları işin yapılmasına engel değildir" ifadesi ile "iş yerindeki levha ve ikaz işaretleri mevcuttur" ifadesi arasında istatistiksel olarak güçlü ve olumlu bir korelasyon belirlenmiştir. ($r=0,189^{**}$, $p<0,01$). Ayrıca, bu ifade ile "levha ve uyarı işaretlerinin yeterli olduğunu düşünüyorum", "bu işaretlerin anlamını biliyorum" ve "makine ve ekipmanların güvenlik talimatlarını biliyor ve bunları uyguluyorum" ifadeleri arasında da çok anlamlı pozitif korelasyonlar saptanmıştır (sırasıyla, $r=0,224^{**}$, $r=0,327^{**}$ ve $r=0,296^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, İSG uygulamalarının işin yapılmasına engel teşkil etmediği görüşünün, iş yerinde güvenlik işaretleri ve talimatlarının varlığını ve yeterliliğini olumlu bir şekilde etkilediğini ortaya koymaktadır.

"İSG uygulamalarının maliyetlerinin önemszenmemesi" görüşüne ilişkin olarak, iş yerinde çalışma alanlarında levha ve ikaz işaretlerinin bulunması, bu işaretlerin yeterli görülmesi ve anlamlarının bilinmesi arasında anlamlı pozitif korelasyonlar gözlemlenmiştir (sırasıyla, $r=0,241^{**}$, $r=0,262^{**}$ ve $r=0,235^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, İSG uygulamalarının maliyetlerine ilişkin endişelerin, güvenlik işaretlerinin varlığı, yeterliliği ve anlaşılabilirliği ile ilişkilendirilebileceğini göstermektedir. Ayrıca, bu görüş ile iş yerinde makine ve araç-gereçlerin güvenlik talimatlarını bilme ve uygulama arasında da olumlu bir korelasyon saptanmıştır ($r=0,228^{**}$, $p<0,01$).

"Çalışılan alandaki tehlike ve risklerden haberdarım" ifadesiyle, iş yerindeki levha ve ikaz işaretlerinin yeterli bulunması, bu işaretlerin ne anlama geldiğinin bilinmesi, çalışma alanlarında bu işaretlerin mevcut olması ve makine ile araç-gereçlerin güvenlik

talimatlarının bilinmesi ve uygulanması arasında güçlü ve anlamlı pozitif ilişkilere rastlanmıştır. Elde edilen korelasyon değerleri sırasıyla, $r=0,399^{**}$, $r=0,268^{**}$, $r=0,428^{**}$ ve $r=0,377^{**}$ ($p<0,01$) olarak belirlenmiştir. Bu sonuçlar, İSG konusunda bilinçli olan bireylerin, çalışma ortamındaki güvenlik önlemlerine daha fazla dikkat gösterdiğini ve bu önlemleri uygulama konusunda daha duyarlı olduklarını ortaya koymaktadır.

“İş kazalarını ciddiye alırım” ifadesiyle, iş yerindeki güvenlik önlemlerine dair farkındalık arasında belirgin bir pozitif ilişki gözlemlenmiştir. Çalışma alanlarında bulunan levha ve ikaz işaretlerinin yeterli bulunması, bu işaretlerin anlamının bilinmesi ve iş yerinde makine ile araç-gereçlerin güvenlik talimatlarının bilinip uygulanması gibi faktörler ile iş kazalarının ciddiyetinin algılanması arasında sırasıyla $r=0,276^{**}$, $r=0,219^{**}$, $r=0,354^{**}$ ve $r=0,286^{**}$ ($p<0,01$) değerlerinde anlamlı korelasyonlar bulunmuştur. Bu bulgular, iş kazalarının önlenmesi için güvenlik önlemlerinin fark edilmesinin ve doğru uygulanmasının, iş kazalarına ilişkin tutumları iyileştirdiğini göstermektedir.

“İş kazaları ve ramak kala olaylar alınacak önlemlerle azaltılabilir” ifadesi ile iş yerindeki güvenlik önlemleri arasında çok anlamlı pozitif bir ilişki bulunmuştur. Çalışma alanlarındaki levha ve ikaz işaretlerinin yeterli olduğunu düşünen, bu işaretlerin anlamlarını bilen ve makine ile araç-gereçlerin güvenlik talimatlarını bilen ve uygulayan bireyler arasında sırasıyla $r=0,213^{**}$, $r=0,251^{**}$, $r=0,279^{**}$ ve $r=0,220^{**}$ ($p<0,01$) seviyelerinde anlamlı korelasyonlar saptanmıştır. Bu bulgular, alınacak güvenlik önlemleri ile iş kazaları ve ramak kala olayların azaltılabileceği inancının, güvenlik önlemlerinin etkinliği ve bu önlemlerle ilgili bilgi düzeyine bağlı olduğunu ortaya koymaktadır.

“Acil durumların hangileri olduğu hakkında bilgi sahibiyim” ifadesi ile iş yerindeki güvenlik önlemleri arasında çok anlamlı pozitif korelasyonlar bulunmuştur. Özellikle, iş yerindeki levha ve ikaz işaretlerini yeterli bulan bireyler arasında ($r=0,347^{**}$, $p<0,01$) bir ilişki tespit edilmiştir. Ayrıca, acil durumların ne olduğunu bilme durumu ile iş yerindeki çalışma alanlarında levha ve ikaz işaretlerinin bulunması, bu işaretlerin anlamını bilme ve iş yerinde makine ile araç-gereçlerin güvenlik talimatlarını bilme ve uygulama arasında sırasıyla $r=0,312^{**}$, $r=0,470^{**}$ ve $r=0,433^{**}$ ($p<0,01$) seviyelerinde anlamlı pozitif korelasyonlar saptanmıştır. Bu bulgular, acil durumlar hakkında bilgi sahibi olmanın, iş yerindeki güvenlik önlemlerinin etkinliği ve uygulamasıyla güçlü bir ilişkiye sahip olduğunu göstermektedir.

“Acil durumları ciddiye alırım” ifadesine ilişkin yapılan analizde, iş yerindeki güvenlik önlemleri ile çok anlamlı pozitif korelasyonlar bulunmuştur. Özellikle, iş yerindeki levha ve ikaz işaretlerini yeterli bulan bireyler arasında ($r=0,340^{**}$, $p<0,01$) bir ilişki tespit edilmiştir. Ayrıca, iş yerindeki çalışma alanlarında levha ve ikaz işaretlerinin bulunması ile bu işaretlerin anlamını bilme ve iş yerinde makine ile araç-gereçlerin güvenlik talimatlarını bilme ve uygulama arasında sırasıyla $r=0,294^{**}$, $r=0,360^{**}$ ve $r=0,304^{**}$ ($p<0,01$) seviyelerinde anlamlı pozitif korelasyonlar gözlemlenmiştir. Bu veriler, çalışanların acil durumları ciddiye alarak, güvenlik önlemlerine daha fazla dikkat gösterdiğini ve uygulamalarda daha sorumlu davrandıklarını ortaya koymaktadır.

“Herhangi bir acil durumda ne yapmam gerektiğini biliyorum” ifadesine ilişkin yapılan korelasyon analizinde, iş yerindeki güvenlik önlemleriyle güçlü pozitif ilişkiler tespit edilmiştir. İş yerindeki levha ve ikaz işaretlerini yeterli bulan bireyler ile bu işaretlerin anlamını bilme ve iş yerindeki makine ve araç-gereçlerin güvenlik talimatlarını bilme ve uygulama arasında sırasıyla, $r=0,384^{**}$, $r=0,313^{**}$, $r=0,453^{**}$ ve $r=0,412^{**}$ ($p<0,01$) seviyelerinde anlamlı pozitif korelasyonlar bulunmuştur. Bu bulgular, acil durumlarla ilgili farkındalık ve bilgi seviyesinin, güvenlik önlemlerinin anlaşılması ve uygulanmasıyla doğrudan ilişkilendirildiğini göstermektedir.

“Yetkili olmadığım alanlarda ve faaliyetlerde bulunmamam gerekir” kanaatine ilişkin yapılan korelasyon analizinde, iş yerindeki güvenlik önlemleriyle güçlü pozitif ilişkiler belirlenmiştir. Çalışanların yetkili olmadıkları alanlarda bulunmamaları gerektiği kanaatini benimseyen bireylerin, iş yerindeki levha ve ikaz işaretlerini yeterli bulma, bu işaretlerin anlamını bilme ve makine ile araç-gereçlerin güvenlik talimatlarını bilme ve uygulama arasında sırasıyla $r=0,299^{**}$, $r=0,192^{**}$, $r=0,293^{**}$ ve $r=0,226^{**}$ ($p<0,01$) seviyelerinde anlamlı pozitif korelasyonlar bulunmuştur. Bu sonuçlar, çalışanların kendi güvenlikleri için sorumluluk taşıma bilincinin, güvenlik önlemleri ile olan ilişkilerini olumlu yönde etkilediğini göstermektedir.

“Meslek hastalığının ne olduğu hakkında bilgi sahibiyim” ifadesiyle ilişkilendirilen güvenlik uygulamaları arasında yapılan korelasyon analizinde, iş yerindeki çeşitli güvenlik önlemleriyle anlamlı pozitif ilişkiler bulunmuştur. Bu bağlamda, meslek hastalıkları hakkında bilgi sahibi olan bireylerin, iş yerindeki çalışma alanlarında levha ve ikaz işaretlerinin mevcut olduğunu, bu işaretleri yeterli bulduklarını, işaretlerin anlamını bildiklerini ve iş yerinde makine ve araç-gereçlerin güvenlik talimatlarını bildiklerini ve uyguladıklarını belirttikleri gözlemlenmiştir. Bu korelasyonlar sırasıyla, $r=0,280^{**}$,

$r=0,323^{**}$, $r=0,426^{**}$ ve $r=0,335^{**}$ ($p<0,01$) değerlerinde anlamlı pozitif ilişkiler göstermektedir. Bu bulgular, meslek hastalıkları hakkında bilgi sahibi olmanın, iş yerindeki güvenlik önlemlerine yönelik farkındalık ve uygulama ile güçlü bir ilişki içinde olduğunu ortaya koymaktadır.

“Meslek hastalıklarına karşı ciddi önlemler alınmalıdır” önerisiyle ilişkilendirilen güvenlik uygulamaları arasında yapılan korelasyon analizinde, iş yerindeki güvenlik önlemleriyle anlamlı pozitif ilişkiler bulunmuştur. Bu analizde, meslek hastalıklarına karşı ciddi önlemler alınması gerektiği kanaatinde olan kişilerin, iş yerlerinde çalışma alanlarında levha ve ikaz işaretlerinin mevcut olduğunu, bu işaretleri yeterli bulduklarını, işaretlerin anlamını bildiklerini ve iş yerindeki makine ve araç-gereçlerin güvenlik talimatlarını bildiklerini ve uyguladıklarını belirttikleri gözlemlenmiştir. Bu korelasyonlar sırasıyla, $r=0,269^{**}$, $r=0,290^{**}$, $r=0,391^{**}$ ve $r=0,313^{**}$ ($p<0,01$) değerlerinde çok anlamlı pozitif ilişkiler göstermektedir. Bu bulgular, meslek hastalıklarına karşı alınacak önlemlerin, iş yerindeki güvenlik uygulamalarıyla olan güçlü bağlantısını vurgulamaktadır.

➤ İş Güvenliği Ekipmanlarına Dair Bulgular

“İSG biliminin temel felsefesi hakkında bilgi sahibiyim” ifadesiyle yapılan korelasyon analizinde, iş güvenliği ekipmanlarına yönelik algılarla anlamlı pozitif ilişkiler saptanmıştır. Özellikle, bu temel felsefe hakkında bilgi sahibi olan bireylerin, iş güvenliği ekipmanlarının ne işe yaradığını bildikleri ($r=0,331^{**}$, $p<0,01$) ve iş yerindeki iş güvenliği ekipmanlarını yeterli buldukları ($r=0,262^{**}$, $p<0,01$) tespit edilmiştir. Bu bulgular, İSG biliminin temellerine dair bir anlayışa sahip olmanın, iş güvenliği ekipmanları hakkında daha bilinçli ve duyarlı bir yaklaşımı beraberinde getirdiğini göstermektedir.

“İSG önemli bir bilim dalıdır” ifadesi ile yapılan korelasyon analizinde de anlamlı bir pozitif ilişki bulunmuştur. Bu analizde, İSG önemli bir bilim dalı olarak gören bireylerin, iş güvenliği ekipmanlarının ne işe yaradığını bildikleri ($r=0,322^{**}$, $p<0,01$) belirlenmiştir. Bu sonuç, İSG alanına yönelik genel bir farkındalık ve saygının, iş güvenliği ekipmanlarının işlevlerine yönelik bilgiyle ilişkilendirilebileceğini ortaya koymaktadır.

“İSG eğitimlerine katılım sağlanmalıdır” ifadesiyle yapılan analizde, iş güvenliği ekipmanlarının ne işe yaradığını bilme arasında çok anlamlı bir pozitif korelasyon bulunmuştur ($r=0,350^{**}$, $p<0,01$). Bu ilişki, İSG eğitimlerinin, bireylerin iş güvenliği ekipmanlarını tanıma ve kullanma konusunda önemli bir rol oynadığını, eğitim alan kişilerin bu ekipmanlara dair bilgi ve farkındalık düzeylerinin arttığını göstermektedir.

"İSG önemli bir bilim dalıdır" ifadesi ile "İş güvenliği ekipmanlarının ne işe yaradığını biliyorum" ifadesi arasında çok anlamlı olumlu bir korelasyon saptanmıştır ($r=0,322^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgu, İSG'ye dair daha derin bir anlayışa sahip bireylerin, iş güvenliği ekipmanlarının fonksiyonlarını daha iyi kavradıklarını göstermektedir. İş sağlığı ve güvenliği biliminin önemini vurgulayan kişiler, bu alandaki ekipmanların doğru kullanımını bilme konusunda daha fazla bilgiye sahip olma eğilimindedirler.

"İSG eğitimlerine katılım sağlanmalıdır" ifadesi ile "İş güvenliği ekipmanlarının ne işe yaradığını biliyorum" ifadesi arasında da çok anlamlı pozitif bir korelasyon bulunmuştur ($r=0,350^{**}$, $p<0,01$). Bu sonuç, İSG eğitimlerinin, çalışanların iş güvenliği ekipmanlarının işlevlerini anlamalarına ve kullanmalarına yardımcı olduğunu ortaya koymaktadır. Eğitim almanın, bireylerin güvenlik ekipmanları hakkında daha fazla bilgi sahibi olmalarını sağladığı anlaşılmaktadır.

"İSG eğitimlerinin çalışma yaşamı boyunca tekrarlanmalıdır" ifadesi ile "İş güvenliği ekipmanlarının ne işe yaradığını bilmiyorum" ifadesi arasında çok anlamlı olumlu bir korelasyon saptanmıştır ($r=0,293^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgu, iş güvenliği eğitimlerinin sürekliliğinin, çalışanların ekipmanlara dair bilgi eksikliklerini giderme noktasında kritik bir öneme sahip olduğunu göstermektedir. Sürekli eğitim, çalışanların güvenlik ekipmanlarının kullanımına yönelik farkındalıklarını artırma konusunda etkili olabilir.

"İSG uygulamalarından haberdarım" ifadesi ile "İş güvenliği ekipmanlarının ne işe yaradığını biliyorum" ve "İş yerindeki iş güvenliği ekipmanlarını yeterli buluyorum" ifadeleri arasında sırasıyla $r=0,447^{**}$ ve $r=0,275^{**}$ olmak üzere çok anlamlı pozitif korelasyonlar bulunmuştur ($p<0,01$). Bu sonuçlar, İSG uygulamalarına dair farkındalığı yüksek olan bireylerin, güvenlik ekipmanlarının fonksiyonlarını daha iyi bildiklerini ve bu ekipmanları yeterli bulduklarını göstermektedir. Ayrıca, güvenlik uygulamalarına dair bilgiye sahip olmak, ekipmanların yeterliliği ve etkinliği konusunda da olumlu bir algı yaratmaktadır.

"İSG uygulamalarını gereksizdir" önermesi ile "İş güvenliği ekipmanlarının ne işe yaradığını biliyorum" ifadesi arasında anlamlı bir negatif korelasyon tespit edilmiştir ($r=-0,172^{*}$, $p<0,01$). Bu bulgu, İSG uygulamalarının gereksiz olduğunu düşünen bireylerin, iş güvenliği ekipmanlarının işlevi hakkında daha düşük bir bilgi düzeyine sahip olabileceğini göstermektedir.

"İSG uygulamalarına aktif bir şekilde katılmam gerekir" ifadesi ile "İş güvenliği ekipmanlarının ne işe yaradığını biliyorum" ($r=0,314^{**}$, $p<0,01$) ve "İş yerindeki iş güvenliği ekipmanlarını yeterli buluyorum" ($r=0,154^{*}$, $p<0,01$) ifadeleri arasında anlamlı pozitif korelasyonlar bulunmuştur. Bu sonuç, İSG uygulamalarına katılımın arttıkça, iş güvenliği ekipmanlarının işlevine dair bilgi ve yeterlilik algısının da arttığını işaret etmektedir.

"İSG uygulamalarının işin yapılmasına engel değildir" görüşü ile "İş güvenliği ekipmanlarının ne işe yaradığını biliyorum" arasında anlamlı pozitif bir korelasyon saptanmıştır ($r=0,372^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgu, İSG uygulamalarının işin verimliliği üzerinde olumsuz bir etkisi olmadığına inanan bireylerin, iş güvenliği ekipmanlarının işlevine dair daha fazla bilgiye sahip olduklarını göstermektedir.

"İSG uygulamalarının maliyetleri önemsensememelidir" önermesi ile "İş yerindeki iş güvenliği ekipmanlarını yeterli buluyorum" ($r=0,216^{**}$, $p<0,01$) ve "İş güvenliği ekipmanlarının ne işe yaradığını biliyorum" ($r=0,259^{**}$, $p<0,01$) ifadeleri arasında anlamlı pozitif korelasyonlar bulunmuştur. Bu bulgular, maliyetlerin göz ardı edilmesi gerektiğini savunan kişilerin, iş güvenliği ekipmanlarının yeterliliği ve işlevine dair daha olumlu bir değerlendirme yapma eğiliminde olduklarını göstermektedir.

"Çalışılan alandaki tehlike ve risklerden haberdarım" kanaati ile "İş güvenliği ekipmanlarının ne işe yaradığını biliyorum" kanaati arasında anlamlı pozitif bir korelasyon olduğunu göstermektedir ($r=0,439^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgu, çalışanların çalıştıkları alandaki tehlike ve risklere dair farkındalıklarının arttıkça, iş güvenliği ekipmanlarının işlevlerine dair bilgi seviyelerinin de arttığını göstermektedir.

"Çalışılan alandaki tehlike ve risklerden haberdarım" kanaati ile "İş yerindeki iş güvenliği ekipmanlarını yeterli buluyorum" kanaati arasında da anlamlı pozitif bir ilişki bulunmuştur ($r=0,255^{**}$, $p<0,01$). Bu durum, çalışanların riskler hakkında bilinçli olmalarının, iş yerindeki güvenlik ekipmanlarının yeterliliğine dair algılarını da olumlu yönde etkileyebileceğini göstermektedir.

"İş kazalarını ciddiye alırım" ifadesi ile "İş güvenliği ekipmanlarının ne işe yaradığını biliyorum" ifadesi arasında anlamlı pozitif bir korelasyon saptanmıştır ($r=0,371^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgu, iş kazalarının önemsenmesi ile iş güvenliği ekipmanlarının işlevine dair bilgi seviyesinin arasında güçlü bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca, aynı ifade ile "İş yerindeki iş güvenliği ekipmanlarını yeterli buluyorum" ifadesi arasında da anlamlı

pozitif bir korelasyon bulunmuştur ($r=0,176^{**}$, $p<0,01$), bu da iş kazalarını ciddiye alan bireylerin, iş güvenliği ekipmanlarını daha yeterli bulma eğiliminde olduklarını göstermektedir.

"Bir iş kazası ya da ramak kala olay geçirirsem yetkililere haber vermem gerekmez" önermesi ile "İş güvenliği ekipmanlarının ne işe yaradığını biliyorum" önermesi arasında anlamlı negatif bir korelasyon tespit edilmiştir ($r=-0,207^{*}$, $p<0,01$). Bu bulgu, iş kazalarına ilişkin ciddiyet eksikliği gösteren bireylerin, iş güvenliği ekipmanlarının işlevine dair daha az bilgiye sahip olduklarını işaret etmektedir.

"İş kazaları ve ramak kala olaylar alınacak önlemlerle azaltılabilir" ifadesi ile "İş güvenliği ekipmanlarının ne işe yaradığını biliyorum" ifadesi arasında anlamlı pozitif bir korelasyon bulunmuştur ($r=0,284^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgu, iş kazalarını azaltma konusunda alınacak önlemlere dair olumlu bir görüşe sahip olan bireylerin, iş güvenliği ekipmanlarının işlevi hakkında daha fazla bilgiye sahip olduklarını göstermektedir.

"Acil durumların hangileri olduğu hakkında bilgi sahibiyim" ifadesi ile "İş yerindeki iş güvenliği ekipmanlarını yeterli buluyorum" ifadesi arasında anlamlı pozitif bir korelasyon olduğunu göstermektedir ($r=0,380^{**}$, $p<0,01$). Bu durum, acil durumlar hakkında bilgi sahibi olan bireylerin, iş yerindeki güvenlik ekipmanlarının yeterliliğini de daha olumlu değerlendirdiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca, aynı ifade ile "İş güvenliği ekipmanlarının ne işe yaradığını biliyorum" ifadesi arasında da anlamlı pozitif bir korelasyon bulunmuştur ($r=0,461^{**}$, $p<0,01$), bu da acil durumlar hakkında bilgi sahibi olan kişilerin, iş güvenliği ekipmanlarının işlevini daha iyi bildiklerini göstermektedir.

"Acil durumları ciddiye alırım" ifadesi ile "İş güvenliği ekipmanlarının ne işe yaradığını biliyorum" ifadesi arasında anlamlı pozitif bir korelasyon saptanmıştır ($r=0,401^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgu, acil durumların ciddiyetini kavrayan bireylerin, iş güvenliği ekipmanlarının işlevine dair daha fazla bilgiye sahip olduklarını göstermektedir. Ayrıca, aynı ifade ile "İş yerindeki iş güvenliği ekipmanlarını yeterli buluyorum" ifadesi arasında da anlamlı pozitif bir korelasyon bulunmuştur ($r=0,182^{**}$, $p<0,01$), bu da acil durumları ciddiye alan bireylerin, iş yerindeki güvenlik ekipmanlarının yeterli olduğunu düşündüklerini göstermektedir.

"Herhangi bir acil durumda ne yapmam gerektiğini biliyorum" ifadesi ile "İş güvenliği ekipmanlarının ne işe yaradığını biliyorum" ifadesi arasında anlamlı pozitif bir korelasyon bulunmuştur ($r=0,444^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgu, acil durumlarda yapılması gerekenleri bilen

bireylerin, iş güvenliği ekipmanlarının işlevine dair daha fazla bilgiye sahip olduklarını göstermektedir. Aynı şekilde, aynı ifade ile "İş yerindeki iş güvenliği ekipmanlarını yeterli buluyorum" ifadesi arasında da anlamlı pozitif bir korelasyon saptanmıştır ($r=0,347^{**}$, $p<0,01$), bu da acil durumlarla ilgili bilgi sahibi olan bireylerin, iş yerindeki güvenlik ekipmanlarının yeterliliğine dair olumlu bir değerlendirme yaptıklarını ortaya koymaktadır.

"Yetkili olmadığım alanlarda ve faaliyetlerde bulunmamam gerekir" kanaati ile "İş güvenliği ekipmanlarının ne işe yaradığını biliyorum" ve "İş yerindeki iş güvenliği ekipmanlarını yeterli buluyorum" kanaatleri arasında anlamlı pozitif korelasyonlar olduğunu göstermektedir. Bu korelasyonlar sırasıyla, "İş güvenliği ekipmanlarının ne işe yaradığını biliyorum" ifadesi ile $r=0,296^{**}$ ($p<0,01$) ve "İş yerindeki iş güvenliği ekipmanlarını yeterli buluyorum" ifadesi ile $r=0,198^{**}$ ($p<0,01$) olarak bulunmuştur. Bu bulgular, yetkisiz faaliyetlere katılmama eğiliminde olan bireylerin, iş güvenliği ekipmanlarının işlevini daha iyi bildiklerini ve bu ekipmanların yeterliliğini daha olumlu değerlendirdiklerini göstermektedir.

Ayrıca, "Meslek hastalığının ne olduğu hakkında bilgi sahibiyim" ifadesi ile "İş yerindeki iş güvenliği ekipmanlarını yeterli buluyorum" ve "İş güvenliği ekipmanlarının ne işe yaradığını biliyorum" ifadeleri arasında anlamlı pozitif korelasyonlar saptanmıştır. Bu korelasyonlar sırasıyla, "İş güvenliği ekipmanlarını yeterli buluyorum" ifadesi ile $r=0,315^{**}$ ($p<0,01$) ve "İş güvenliği ekipmanlarının ne işe yaradığını biliyorum" ifadesi ile $r=0,453^{**}$ ($p<0,01$) olarak bulunmuştur. Bu bulgular, meslek hastalıkları hakkında bilgi sahibi olan bireylerin, iş güvenliği ekipmanlarının işlevine dair daha fazla bilgiye sahip olduklarını ve iş yerindeki ekipmanların yeterliliğini daha yüksek bir düzeyde değerlendirdiklerini ortaya koymaktadır.

"Meslek hastalıklarına karşı ciddi önlemler alınmalıdır" ifadesi ile "İş yerindeki iş güvenliği ekipmanlarını yeterli buluyorum" ve "İş güvenliği ekipmanlarının ne işe yaradığını biliyorum" ifadeleri arasında anlamlı pozitif korelasyonlar olduğunu ortaya koymaktadır. Bu korelasyonlar sırasıyla, "İş güvenliği ekipmanlarını yeterli buluyorum" ifadesi ile $r=0,201^{**}$ ($p<0,01$) ve "İş güvenliği ekipmanlarının ne işe yaradığını biliyorum" ifadesi ile $r=0,405^{**}$ ($p<0,01$) olarak tespit edilmiştir. Bu bulgular, meslek hastalıklarına karşı ciddi önlemler alınması gerektiğini savunan bireylerin, iş güvenliği ekipmanlarının yeterliliği ve işlevi hakkında daha olumlu bir değerlendirme yaptığını ve bu konuda daha fazla bilgiye sahip olduklarını göstermektedir.

➤ İş Kazası ve İş Güvenliği Önlemlerine Dair Bulgular

"İSG biliminin temel felsefesi hakkında bilgi sahibiyim" ifadesi ile "İş yerinde herhangi bir iş kazası geçirdim" ifadesi arasında anlamlı negatif bir korelasyon tespit edilmiştir ($r=-0,264^{**}$, $p<0,01$). Bu durum, İSG biliminin temel felsefesi hakkında bilgi sahibi olan bireylerin, iş kazası geçirme olasılıklarının daha düşük olduğunu göstermektedir.

"İş yerindeki iş güvenliği tedbirlerini yeterli görmekteyim," ve "İş yerinde güvenliğim sağlanmış hissediyorum" ifadeleri arasında ise anlamlı pozitif korelasyonlar bulunmuştur. Bu korelasyonlar sırasıyla $r=0,269^{**}$ ($p<0,01$) ve $r=0,190^{**}$ ($p<0,01$) değerlerine sahiptir. Bu bulgular, iş güvenliği önlemlerinin yeterli olduğunu düşünen bireylerin, iş yerlerinde kendilerini daha güvende hissettiklerini göstermektedir.

"İSG önemli bir bilim dalıdır" ifadesi ile "İş yerinde herhangi bir iş kazası geçirdim" ve "İş yerinde herhangi bir iş kazasına tanıklık ettim" ifadeleri arasında sırasıyla anlamlı negatif korelasyonlar saptanmıştır ($r=-0,278^{**}$, $p<0,01$ ve $r=-0,146^{*}$, $p<0,01$). Bu bulgular, İSG önemli bir bilim dalı olarak kabul edilmesinin, iş kazaları ve kazalara tanıklık etme oranlarıyla negatif bir ilişki gösterdiğini ortaya koymaktadır.

"İSG önemli bir bilim dalıdır" ifadesi ile "İş güvenliği önlemlerini yeterli buluyorum" ve "İş yerinde güvenliğim sağlanmış hissediyorum" ifadeleri arasında sırasıyla anlamlı pozitif korelasyonlar bulunmuştur ($r=0,242^{**}$, $p<0,01$ ve $r=0,241^{**}$, $p<0,01$). Bu sonuç, İSG önemli bir bilim dalı olarak gören bireylerin, iş güvenliği önlemleri ve kişisel güvenlik algılarına ilişkin daha olumlu değerlendirmelere sahip olduklarını göstermektedir.

"İSG eğitimlerine katılım sağlanmalıdır" ifadesi ile "İş yerinde herhangi bir iş kazası geçirdim" ve "İş yerinde herhangi bir iş kazasına tanıklık ettim" ifadeleri arasında sırasıyla anlamlı negatif korelasyonlar tespit edilmiştir ($r=-0,304^{**}$, $p<0,01$ ve $r=-0,151^{*}$, $p<0,01$). Bu bulgular, İSG eğitimlerine katılımın artmasının, iş kazası geçirme ve kazalara tanıklık etme olasılıklarını azalttığını göstermektedir.

"İSG eğitimlerine katılım sağlanmalıdır" ifadesi ile "İş yerindeki iş güvenliği tedbirlerini yeterli görmekteyim" ve "İş yerinde güvenliğim sağlanmış hissediyorum" ifadeleri arasında sırasıyla anlamlı pozitif korelasyonlar bulunmuştur ($r=0,219^{**}$, $p<0,01$ ve $r=0,220^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, İSG eğitimlerinin iş güvenliği önlemlerine ve kişisel güvenlik algısına olumlu bir katkı sağladığını ortaya koymaktadır.

"İSG eğitimleri çalışma yaşamı boyunca tekrarlanmalıdır" ifadesi ile "İş yerinde herhangi bir iş kazası geçirdim" ifadesi arasında anlamlı negatif bir korelasyon olduğunu göstermektedir ($r=-0,260^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgu, İSG eğitimlerinin sürekli olarak tekrarlanması, iş kazası geçirme olasılığını azalttığını göstermektedir.

"İSG uygulamalarından haberdarım" ifadesi ile "İş yerinde herhangi bir iş kazası geçirdim" ifadesi arasında da anlamlı negatif bir korelasyon saptanmıştır ($r=-0,211^{**}$, $p<0,01$). Bu, İSG uygulamalarına dair bilgi sahibi olan bireylerin, iş kazası geçirme olasılıklarının daha düşük olduğunu ortaya koymaktadır.

"İSG uygulamalarından haberdarım" ifadesi ile "İş yerindeki iş güvenliği tedbirlerini yeterli görmekteyim," "İş yerinde kendimi güvende hissediyorum", "Makine ve araç-gereçlere yapılan bakım çalışmalarını yeterli buluyorum" ve "Makine ve araç-gereçlerine düzenli olarak bakım yapılmaktadır" ifadeleri arasında anlamlı pozitif korelasyonlar bulunmuştur (sırasıyla, $r=0,230^{**}$, $r=0,217^{**}$, $r=0,219^{**}$ ve $r=0,219^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, İSG uygulamaları hakkında bilgi sahibi olan bireylerin, iş güvenliği önlemleri, güvenlik hissi, bakım çalışmaları ve bakımın düzenliliği konusunda daha olumlu değerlendirmelere sahip olduklarını göstermektedir.

"İSG uygulamalarını gereksizdir" ifadesi ile "İş yerinde herhangi bir iş kazası geçirdim" ifadesi arasında anlamlı pozitif bir korelasyon saptanmıştır ($r=0,259^{**}$, $p<0,01$). Bu, İSG uygulamalarını gereksiz olarak gören bireylerin, iş kazası geçirme olasılıklarının daha yüksek olduğunu göstermektedir.

"İSG uygulamalarına aktif bir şekilde katılmam gerekir" ifadesi ile "İş yerinde herhangi bir iş kazası geçirdim" ifadesi arasında anlamlı negatif bir korelasyon bulunmuştur ($r=-0,214^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgu, İSG uygulamalarına aktif katılımın, iş kazası geçirme olasılığını azalttığını göstermektedir.

"İş yerindeki iş güvenliği tedbirlerini yeterli görmekteyim," ve "İş yerinde güvenliğim sağlanmış hissediyorum" ifadeleri arasında da anlamlı pozitif korelasyonlar saptanmıştır (sırasıyla, $r=0,196^{**}$ ve $r=0,185^{**}$, $p<0,01$). Bu sonuçlar, iş güvenliği önlemlerinin yeterli bulunmasının, bireylerin iş yerlerinde kendilerini daha güvende hissetmelerine katkı sağladığını göstermektedir.

"İSG uygulamalarına aktif bir şekilde katılmam gerekir" ifadesi ile "İş yerinde yapılan bakımların gerekli olduğunu düşünüyorum" ifadesi arasında da anlamlı pozitif bir

korelasyon bulunmuştur ($r=0,190^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgu, aktif katılımın, iş yerindeki bakım çalışmalarının önemsenmesini sağladığını göstermektedir.

"İSG uygulamaları işin yapılmasına engel değildir" ifadesi ile "İş yerinde herhangi bir iş kazası geçirdim" ifadesi arasında anlamlı negatif bir korelasyon bulunmuştur ($r=-0,197^{**}$, $p<0,01$). Ayrıca, "İş sağlığı ve güvenliği uygulamaları işin yapılmasına engel değildir" ifadesi ile "İş yerinde güvenliğim sağlanmış hissediyorum" ifadesi arasında anlamlı olumlu bir korelasyon saptanmıştır ($r=0,248^{**}$, $p<0,01$). Bu sonuçlar, İSG uygulamalarının işin yapılmasına engel oluşturmadığına inanmanın, hem iş kazası geçirme oranlarını düşürdüğünü hem de güvenlik algısını artırdığını göstermektedir.

"İSG uygulamalarının maliyetlerinin önemsenmemesi" ile "İş yerinde herhangi bir iş kazası geçirdim" arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($r=-0,243^{**}$, $p<0,01$). Bu, İSG maliyetlerinin göz ardı edilmesi durumunda, iş kazalarının daha az yaşandığına işaret edebilir. Ayrıca, iş güvenliği önlemlerinin yeterli olduğu, makine ve araç-gereçlere düzenli bakım yapıldığı, iş yerinde yapılan bakımların gerekli olduğu ve bakım çalışmalarının yeterli olduğu görüşleri ile iş kazası geçirme durumu arasında pozitif yönde anlamlı korelasyonlar bulunmuştur (sırasıyla, $r=0,248^{**}$, $r=0,242^{**}$, $r=0,150^{*}$ ve $r=0,212^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, güvenlik önlemleri ve düzenli bakımın, iş kazalarının azaltılmasında önemli rol oynayabileceğini göstermektedir.

"Çalışılan alandaki tehlike ve risklerden haberdar olmak" ile "İş yerinde herhangi bir iş kazası geçirdim" ve "İş yerinde herhangi bir iş kazasına tanıklık ettim" arasında negatif yönde anlamlı korelasyonlar bulunmuştur (sırasıyla, $r=-0,283^{**}$, $r=-0,140^{*}$, $p<0,01$). Bu durum, çalıştığı alandaki riskleri fark eden kişilerin, iş kazalarına karışma olasılıklarının daha düşük olduğunu düşündürmektedir. Ancak aynı ifade ile iş güvenliği önlemlerinin yeterli olduğu, iş yerinde kendini güvende hissetme, makine ve araç-gereçlere düzenli bakım yapılması ve yapılan bakım çalışmalarını yeterli bulma görüşleri arasında pozitif yönde anlamlı korelasyonlar tespit edilmiştir (sırasıyla, $r=0,269^{**}$, $r=0,259^{**}$, $r=0,205^{**}$ ve $r=0,233^{**}$, $p<0,01$). Bu, tehlike ve risklerin farkında olan kişilerin, güvenlik önlemleri ve bakım çalışmalarına daha fazla önem verdiğini göstermektedir.

"İş kazalarını ciddiye alırım" ile "İş yerinde herhangi bir iş kazası geçirdim" ve "İş yerinde herhangi bir iş kazasına tanıklık ettim" arasında negatif yönde anlamlı korelasyonlar bulunmuştur (sırasıyla, $r=-0,296^{**}$ ve $r=-0,191^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, iş kazalarını ciddiye alan kişilerin kazalarla daha az karşılaştığını ve tanıklık etmediğini ortaya

koymaktadır. Diğer yandan, "İş kazalarını ciddiye alırım" ifadesi ile "İş yerindeki iş güvenliği tedbirlerini yeterli görmekteyim," ve "İş yerinde güvenliğim sağlanmış hissediyorum" ifadeleri arasında pozitif yönde anlamlı korelasyonlar bulunmuştur (sırasıyla, $r=0,197^{**}$ ve $r=0,210^{**}$, $p<0,01$).

"Bir iş kazası ya da ramak kala olay geçirirsem yetkililere haber vermem gerekmez" ifadesi ile "İş yerinde herhangi bir iş kazası geçirdim" ifadesi arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki gözlemlenmiştir ($r=0,241^{*}$, $p<0,01$). Bu durum, kayıtsızlık ve iş kazaları arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktadır. "İş kazaları ve ramak kala olaylar alınacak önlemlerle azaltılabilir" ifadesi ile "İş yerinde herhangi bir iş kazası geçirdim" ifadesi arasında anlamlı negatif korelasyon tespit edilmiştir ($r=-0,148^{*}$, $p<0,01$). Bu, kazalarla ilgili alınacak önlemler konusunda iyimser olan kişilerin, kazaları daha az yaşama eğiliminde olabileceğini göstermektedir. Aynı ifade ile iş güvenliği önlemleri ve iş yerindeki bakım çalışmaları arasında pozitif yönde anlamlı korelasyonlar bulunmuştur (sırasıyla, $r=0,151^{*}$, $r=0,190^{**}$ ve $r=0,178^{**}$, $p<0,01$), bu da iş güvenliği önlemlerinin ve bakım faaliyetlerinin kazaların önlenmesinde etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

"Acil durumların hangileri olduğu hakkında bilgi sahibiyim" ifadesi ile "İş yerinde herhangi bir iş kazası geçirdim" arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($r=-0,176^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgu, acil durumları tanıyan ve bu konuda bilgi sahibi olan bireylerin, iş kazası geçirme olasılıklarının daha düşük olabileceğini, çünkü bu kişilerin gerekli önlemleri alabileceği düşüncesini ortaya koymaktadır. Ayrıca, "Acil durumların hangileri olduğu hakkında bilgi sahibiyim" ifadesi ile "İş yerinde yapılan bakımların gerekli olduğunu düşünüyorum", "İş yerindeki iş güvenliği tedbirlerini yeterli görmekteyim," ve "İş yerinde güvenliğim sağlanmış hissediyorum" ifadeleri arasında pozitif yönde anlamlı korelasyonlar bulunmuştur (sırasıyla, $r=0,307^{**}$, $r=0,314^{**}$ ve $r=0,311^{**}$, $p<0,01$). Bu, acil durumlar hakkında bilgi sahibi olanların, iş güvenliği önlemleri ve bakım çalışmalarına daha fazla önem verdiklerini göstermektedir.

"Acil durumların ne olduğunu bildiğimi" belirten ifadeyle, "İş yerindeki makine ve araç-gereçlerin düzenli bakımının yapıldığı" ve bu "bakım çalışmalarının yeterli olduğu" yönündeki ifadeler arasında anlamlı pozitif korelasyonlar gözlemlenmiştir (sırasıyla, $r=0,263^{**}$ ve $r=0,271^{**}$, $p<0,01$). Bu, acil durumları bilmenin, bakım çalışmalarının önemini ve düzenliliğini artırabileceğini düşündürmektedir. Ayrıca, "Acil durumları ciddiye alırım" ifadesi ile "İş yerinde herhangi bir iş kazası geçirdim" ifadesi arasında

negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=-0,258^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgu, acil durumları ciddiye alan kişilerin iş kazalarına daha az maruz kaldığını göstermektedir.

"Acil durumları ciddiye alırım" ifadesinin, iş yerindeki güvenlik önlemleri ve çalışanların güvenlik hissiyatıyla güçlü bir ilişkiye sahip olduğunu göstermektedir. "İş yerindeki iş güvenliği tedbirlerini yeterli görmekteyim," ve "İş yerinde güvenliğim sağlanmış hissediyorum" ifadeleriyle yapılan korelasyonlar, acil durumların ciddiye alınmasının iş güvenliği algısını artırdığına işaret etmektedir ($r=0,279^{**}$ ve $r=0,289^{**}$, $p<0,01$). Ayrıca, aynı ifadelerle makine ve araç-gereç bakımının yeterliliğine dair olumlu bir ilişki bulunmuştur. Çalışanlar, acil durumları ciddiye aldıklarında, makinelerin düzenli bakımlarının yapılması gerektiğini ve bu bakım çalışmalarının yeterli olduğunu daha fazla vurgulamaktadırlar (sırasıyla, $r=0,151^{*}$, $r=0,232^{**}$ ve $r=0,148^{*}$, $p<0,01$). Bu durum, iş güvenliği önlemleri ve bakım süreçlerinin çalışanların güvenlik hissiyatıyla ilişkili olduğuna dair güçlü bir bağ kurulmasını sağlamaktadır.

"Herhangi bir acil durumda ne yapılması gerektiğini biliyorum" ifadesi ile "iş yerinde herhangi bir iş kazası geçirdim" ifadesi arasında anlamlı derecede negatif bir korelasyon bulunmuştur ($r=-0,191^{**}$, $p<0,01$). Bu, acil durumlar hakkında bilgi sahibi olmanın iş kazası yaşama olasılığını azalttığını göstermektedir.

"İş yerindeki iş güvenliği tedbirlerini yeterli görmekteyim," "İş yerinde güvenliğim sağlanmış hissediyorum" ifadeleri arasında anlamlı pozitif korelasyonlar tespit edilmiştir (sırasıyla, $r=0,292^{**}$ ve $r=0,270^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, acil durum bilgisi ile iş güvenliği önlemlerinin yeterli bulunması ve güvenlik hissiyatı arasında güçlü bir ilişki olduğunu göstermektedir.

"Herhangi bir acil durumda ne yapılması gerektiğini biliyorum" ifadesi ile "iş yerinde makine ve araç-gereçlerine düzenli olarak bakım yapılmaktadır" ve "iş yerinde makine ve araç-gereçlere yapılan bakım çalışmalarını yeterli buluyorum" ifadeleri arasında anlamlı pozitif korelasyonlar gözlemlenmiştir (sırasıyla, $r=0,269^{**}$ ve $r=0,273^{**}$, $p<0,01$). Bu sonuç, acil durumlar hakkında bilgi sahibi olmanın, makinelerin bakım süreçlerinin düzenli ve yeterli olduğuna dair olumlu bir algı oluşturduğunu göstermektedir.

"Yetkili olmadığım alanlarda ve faaliyetlerde bulunmamam gerekir" ifadesi ile "İş yerindeki iş güvenliği tedbirlerini yeterli görmekteyim," "iş yerinde kendimi güvende hissediyorum", "iş yerinde makine ve araç-gereçlerine düzenli olarak bakım yapılmaktadır" ve "iş yerinde yapılan bakımlar gereklidir" ifadeleri arasında güçlü ve anlamlı pozitif

korelasyonlar tespit edilmiştir (sırasıyla, $r=0,250^{**}$, $r=0,288^{**}$, $r=0,138^*$ ve $r=0,223^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, çalışanların yetki dışı faaliyetlerde bulunmamaları gerektiği konusunda daha bilinçli oldukça, iş güvenliği önlemleri ve bakım süreçlerine yönelik daha olumlu bir tutum sergilediklerini ortaya koymaktadır.

"Meslek hastalığının ne olduğu hakkında bilgi sahibiyim" ifadesi ile "iş yerinde herhangi bir iş kazası geçirdim" ifadesi arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır ($r=-0,236^{**}$, $p<0,01$). Bu, meslek hastalıkları hakkında bilgi sahibi olan bireylerin iş kazası geçirme olasılıklarının daha düşük olduğunu göstermektedir. Ayrıca, aynı ifade ile "İş yerindeki iş güvenliği tedbirlerini yeterli görmekteyim," "iş yerinde kendimi güvende hissediyorum", "iş yerinde makine ve araç-gereçlere yapılan bakım çalışmalarını yeterli buluyorum" ve "iş yerinde makine ve araç-gereçlerine düzenli olarak bakım yapılmaktadır" ifadeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif korelasyonlar bulunmuştur (sırasıyla, $r=0,248^{**}$, $r=0,277^{**}$, $r=0,193^{**}$ ve $r=0,182^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, meslek hastalıkları hakkında bilgi sahibi olmanın, iş güvenliği önlemleri, güvenlik hissiyatı ve makine bakım süreçlerine yönelik daha olumlu bir algı ile ilişkili olduğunu göstermektedir.

"Meslek hastalıklarına karşı ciddi önlemler alınmalıdır" ifadesi ile "iş yerinde herhangi bir iş kazası geçirdim" ifadesi arasında anlamlı negatif bir korelasyon olduğunu göstermektedir ($r=-0,200^{**}$, $p<0,01$). Bu, meslek hastalıklarına yönelik ciddi önlemler alındığında, iş kazası yaşama olasılığının azaldığını göstermektedir. Ayrıca, "meslek hastalıklarına karşı ciddi önlemler alınmalıdır" ifadesi ile "İş yerindeki iş güvenliği tedbirlerini yeterli görmekteyim," "iş yerinde kendimi güvende hissediyorum", "makine ve araç-gereçlere düzenli bakım yapılmaktadır", "iş yerinde yapılan bakımların gerekli olduğunu düşünüyorum" ve "makine ve araç-gereçlere yapılan bakım çalışmalarını yeterli buluyorum" ifadeleri arasında anlamlı pozitif korelasyonlar bulunmuştur (sırasıyla, $r=0,253^{**}$, $r=0,251^{**}$, $r=0,166^*$, $r=0,239^{**}$ ve $r=0,184^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, meslek hastalıklarına karşı ciddi önlemlerin alınmasının, iş güvenliği önlemlerinin yeterliliği, güvenlik hissiyatı ve makine bakım süreçlerinin olumlu algılanmasıyla ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır.

➤ İş Güvenliği Eğitimlerine Dair Bulgular

"İSG biliminin temel felsefesi hakkında bilgi sahibiyim" ifadesi ile "iş yerinde iş güvenliği eğitimi aldım", "alınan eğitim sonucunda riskleri daha iyi görebildiğimi düşünüyorum", "iş

güvenliği eğitimlerinden sonra kazalarda azalma yaşandığını düşünüyorum" ve "iş yerinde risklere karşı düzenli olarak eğitim almaktayım" ifadeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif korelasyonlar bulunduğunu göstermektedir (sırasıyla, $r=0,304^{**}$, $r=0,320^{**}$, $r=0,249^{**}$ ve $r=0,196^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, İSG biliminin temel felsefesi hakkında bilgi sahibi olmanın, iş güvenliği eğitimlerine katılım, eğitimlerin etkinliği ve düzenli eğitim alma ile ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Çalışanlar, bu alanda daha fazla bilgiye sahip olduklarında, riskleri daha iyi tanıyabilmekte ve eğitimlerin iş kazalarını azaltmaya yönelik etkisini daha güçlü bir şekilde hissedebilmektedirler.

"İSG önemli bir bilim dalıdır" ifadesi ile "iş yerinde iş güvenliği eğitimi aldım", "aldığım eğitim sonucunda riskleri daha iyi görebiliyorum" ve "iş güvenliği ile ilgili eğitimlerden sonra kazalarda azalma yaşandığını düşünüyorum" ifadeleri arasında çok anlamlı pozitif korelasyonlar tespit edilmiştir (sırasıyla, $r=0,177^{**}$, $r=0,206^{**}$ ve $r=0,210^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, İSG biliminin önemine dair olumlu bir algı geliştiren bireylerin, eğitimlerin etkinliğine dair daha güçlü bir farkındalık geliştirdiğini göstermektedir.

"İSG eğitimlerine katılım sağlanmalıdır" ifadesi ile "İş yerinde aldığım eğitim sayesinde riskleri daha iyi değerlendirebildiğimi düşünüyorum" ve "iş güvenliği ile ilgili eğitimlerden sonra kazalarda azalma yaşandığını düşünüyorum" ifadeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif korelasyonlar bulunmuştur (sırasıyla, $r=0,225^{**}$ ve $r=0,238^{**}$, $p<0,01$). Bu sonuç, iş güvenliği eğitimlerinin önemini vurgulayan bireylerin, bu eğitimlerin kazaları azaltmaya ve riskleri daha iyi fark etmeye yönelik etkisini daha fazla takdir ettiğini göstermektedir.

"İSG eğitimlerinin çalışma yaşamı boyunca tekrarlanmalıdır" ifadesi ile "İş yerinde aldığım eğitim sayesinde riskleri daha iyi değerlendirebildiğimi düşünüyorum" ifadesi arasında çok anlamlı pozitif korelasyon bulunmuştur ($r=0,190^{**}$, $p<0,01$). Bu, eğitimlerin sürekliliğine dair görüş bildiren bireylerin, riskleri daha iyi değerlendirme konusunda daha fazla farkındalık gösterdiklerini ortaya koymaktadır.

"İSG uygulamalarından haberdarım" ifadesi ile "iş yerinde iş güvenliği eğitimi aldım", "İş yerinde aldığım eğitim sayesinde riskleri daha iyi değerlendirebildiğimi düşünüyorum", "iş güvenliği ile ilgili eğitimlerden sonra kazalarda azalma yaşandığını düşünüyorum" ve "risklere karşı düzenli olarak eğitim almaktayım" ifadeleri arasında çok anlamlı pozitif korelasyonlar tespit edilmiştir (sırasıyla, $r=0,291^{**}$, $r=0,318^{**}$, $r=0,251^{**}$ ve $r=0,206^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, İSG uygulamaları hakkında farkındalığı yüksek olan bireylerin, iş

güvenliği eğitimlerine katılım, eğitimlerin etkinliği ve düzenli eğitim alma konusunda daha güçlü bir algıya sahip olduklarını göstermektedir.

"İSG uygulamalarına aktif bir şekilde katılmam gerekir" ifadesi ile "İş yerinde aldığım eğitim sayesinde riskleri daha iyi değerlendirebildiğimi düşünüyorum" ve "iş güvenliği ile ilgili eğitimlerden sonra kazalarda azalma yaşandığını düşünüyorum" ifadeleri arasında çok anlamlı pozitif korelasyonlar saptanmıştır (sırasıyla, $r=0,193^{**}$ ve $r=0,217^{**}$, $p<0,01$). Bu sonuç, İSG uygulamalarına katılımın, riskleri daha iyi değerlendirme ve kazaların azalması üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu göstermektedir.

"İSG uygulamaları işin yapılmasına engel değildir" ifadesi ile "iş yerinde iş güvenliği eğitimi aldım", "alınan eğitim sonucunda riskleri daha iyi görebildiğimi düşünüyorum" ve "iş güvenliği ile ilgili eğitimlerden sonra kazalarda azalma yaşandığını düşünüyorum" ifadeleri arasında çok anlamlı pozitif korelasyonlar tespit edilmiştir (sırasıyla, $r=0,186^{**}$, $r=0,260^{**}$ ve $r=0,226^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, İSG uygulamalarının işin etkin bir şekilde yapılmasına engel oluşturmadığına dair görüş belirten bireylerin, eğitimlerin etkinliği ve kazaların azalması konusunda daha olumlu bir görüşe sahip olduğunu göstermektedir.

"İSG uygulamalarının maliyetleri önemslenmemelidir" ifadesi ile "iş yerinde iş güvenliği eğitimi aldım", "alınan eğitim sonucunda riskleri daha iyi görebildiğimi düşünüyorum", "ilgili eğitimlerden sonra oluşan kazalarda azalma yaşandığını düşünüyorum" ve "risklere karşı düzenli olarak eğitim almaktayım" ifadeleri arasında çok anlamlı pozitif korelasyonlar saptanmıştır (sırasıyla, $r=0,255^{**}$, $r=0,248^{**}$, $r=0,221^{**}$ ve $r=0,219^{**}$, $p<0,01$). Bu sonuç, İSG uygulamalarının maliyetlerinin göz ardı edilmemesi gerektiğine inanan bireylerin, iş güvenliği eğitimlerinin etkinliği ve düzenli eğitim alma konusunda daha olumlu bir tutum sergilediğini ortaya koymaktadır.

"Çalışılan alandaki tehlike ve risklerden haberdarım" ifadesi ile "iş yerinde iş güvenliği eğitimi aldım" ifadesi arasında çok anlamlı olumlu bir korelasyon saptanmıştır ($r=0,333^{**}$, $p<0,01$). Ayrıca, "çalışılan alandaki tehlike ve risklerden haberdarım" ifadesi ile "iş yerinde aldığım eğitim sonucunda riskleri daha iyi görebildiğimi düşünüyorum", "iş güvenliği ile ilgili eğitimlerden sonra kazalarda azalma yaşandığını düşünüyorum" ve "iş yerinde risklere karşı düzenli olarak eğitim almaktayım" ifadeleri arasında da çok anlamlı pozitif korelasyonlar tespit edilmiştir (sırasıyla, $r=0,317^{**}$, $r=0,273^{**}$ ve $r=0,206^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, iş güvenliği eğitimlerinin, çalışanların riskleri değerlendirme, kazaların azalması

ve düzenli eğitim alma konusunda daha yüksek farkındalık geliştirmelerine yardımcı olduğunu ortaya koymaktadır.

"İş kazalarını ciddiye alırım" ifadesi ile "iş yerinde iş güvenliği eğitimi aldım" ifadesi arasında çok anlamlı olumlu bir korelasyon saptanmıştır ($r=0,185^{**}$, $p<0,01$). Ayrıca, "iş kazalarını ciddiye alırım" ifadesi ile "İş yerinde aldığım eğitim sayesinde riskleri daha iyi değerlendirebildiğimi düşünüyorum", "iş güvenliği ile ilgili eğitimlerden sonra kazalarda azalma yaşandığını düşünüyorum" ve "iş yerinde risklere karşı düzenli olarak eğitim almaktayım" ifadeleri arasında da çok anlamlı pozitif korelasyonlar bulunmuştur (sırasıyla, $r=0,246^{**}$, $r=0,221^{**}$ ve $r=0,142^{*}$, $p<0,01$). Bu sonuçlar, iş kazalarını ciddiye alan bireylerin, iş güvenliği eğitimlerine katılım ve eğitimlerin etkinliği hakkında daha olumlu bir görüşe sahip olduğunu göstermektedir.

"İş kazaları ve ramak kala olaylar alınacak önlemlerle azaltılabilir" ifadesi ile "iş yerinde iş güvenliği eğitimi aldım" ifadesi arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif bir ilişki bulunmuştur ($r=0,205^{**}$, $p<0,01$). Ayrıca, "iş kazaları ve ramak kala olaylar alınacak önlemlerle azaltılabilir" ifadesi ile "iş yerinde aldığım eğitim sayesinde riskleri daha iyi görebildiğimi düşünüyorum" ve "iş güvenliği eğitimlerinin ardından kazaların azaldığına inanıyorum" ifadeleri arasında da anlamlı pozitif korelasyonlar gözlemlenmiştir (sırasıyla, $r=0,216^{**}$ ve $r=0,183^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, iş kazalarının ve ramak kala olaylarının azaltılmasında alınacak önlemlerin etkili olduğuna inanan bireylerin, eğitimlerin kazaları azaltmaya yönelik etkinliği konusunda da daha güçlü bir görüşe sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

"Acil durumların hangileri olduğu hakkında bilgi sahibiyim" ifadesi ile "iş yerinde iş güvenliği eğitimi aldım" ifadesi arasında çok anlamlı pozitif bir ilişki tespit edilmiştir ($r=0,347^{**}$, $p<0,01$). Ayrıca, "acil durumların hangileri olduğu hakkında bilgi sahibiyim" ifadesi ile "iş yerinde aldığım eğitim sayesinde riskleri daha iyi görebildiğimi düşünüyorum", "iş güvenliği eğitimlerinin ardından kazalarda bir azalma gözlemledim" ve "iş yerinde risklere karşı düzenli eğitim aldığımı düşünüyorum" ifadeleri arasında anlamlı ve pozitif korelasyonlar saptanmıştır (sırasıyla, $r=0,350^{**}$, $r=0,386^{**}$ ve $r=0,263^{**}$, $p<0,01$). Bu sonuçlar, acil durumların farkında olan çalışanların, iş güvenliği eğitimi alarak riskleri değerlendirme ve kazaların azalması konusunda daha yüksek bir algıya sahip olduğunu göstermektedir.

"Acil durumları ciddiye alırım" ifadesi ile "iş yerinde iş güvenliği eğitimi aldım", "iş yerinde aldığım eğitim sonucunda riskleri daha iyi görebildiğimi düşünüyorum", "iş güvenliği ile ilgili eğitimlerin ardından kazalarda azalma yaşandığını düşünüyorum" ve "risklere karşı düzenli olarak eğitim almaktayım" ifadeleri arasında anlamlı ve pozitif korelasyonlar bulunmuştur (sırasıyla, $r=0,215^{**}$, $r=0,273^{**}$, $r=0,303^{**}$ ve $r=0,199^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, acil durumları ciddiye alan bireylerin, iş güvenliği eğitimlerinin etkinliğini ve kazaların azalması konusundaki inançlarını daha yüksek bir düzeyde hissettiklerini ortaya koymaktadır.

"Herhangi bir acil durumda ne yapmam gerektiğini biliyorum" ifadesi ile "iş yerinde iş güvenliği eğitimi aldım" ifadesi arasında anlamlı bir pozitif korelasyon saptanmıştır ($r=0,311^{**}$, $p<0,01$). Ayrıca, "herhangi bir acil durumda ne yapmam gerektiğini biliyorum" ifadesi ile "iş yerinde aldığım eğitim sonucunda riskleri daha iyi görebildiğimi düşünüyorum", "iş güvenliği ile ilgili eğitimlerden sonra kazalarda azalma yaşandığını düşünüyorum" ve "iş yerinde risklere karşı düzenli olarak eğitim almaktayım" ifadeleri arasında da anlamlı pozitif korelasyonlar bulunmuştur (sırasıyla, $r=0,371^{**}$, $r=0,383^{**}$ ve $r=0,212^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, çalışanların acil durumlara yönelik bilgi ve hazırlıklarının, iş güvenliği eğitimi ile doğrudan ilişkili olduğunu ve düzenli eğitimlerin, işyerinde güvenliği artırma konusunda etkili bir rol oynadığını göstermektedir.

"Yetkili olmadığım alanlarda ve faaliyetlerde bulunmamam gerekir" önermesi ile "iş yerinde iş güvenliği eğitimi aldım", "İş yerinde aldığım eğitim sayesinde riskleri daha iyi değerlendirebildiğimi düşünüyorum" ve "iş güvenliği ile ilgili eğitimlerden sonra kazalarda azalma yaşandığını düşünüyorum" ifadeleri arasında anlamlı ve pozitif korelasyonlar bulunmuştur (sırasıyla, $r=0,205^{**}$, $r=0,199^{**}$ ve $r=0,159^{*}$, $p<0,01$). Bu bulgular, iş güvenliği eğitiminin risk algısını artırmada etkili olduğunu göstermektedir.

"Meslek hastalığının ne olduğu hakkında bilgi sahibiyim" ifadesi ile "iş yerinde iş güvenliği eğitimi aldım", "İş yerinde aldığım eğitim sayesinde riskleri daha iyi değerlendirebildiğimi düşünüyorum", "iş güvenliği ile ilgili eğitimlerden sonra kazalarda azalma yaşandığını düşünüyorum" ve "iş yerinde risklere karşı düzenli olarak eğitim almaktayım" ifadeleri arasında da anlamlı ve pozitif korelasyonlar tespit edilmiştir (sırasıyla, $r=0,338^{**}$, $r=0,370^{**}$, $r=0,344^{**}$ ve $r=0,205^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, meslek hastalıkları ve eğitim arasındaki ilişkiyi güçlendiren bir etkiyi ortaya koymaktadır.

"Meslek hastalıklarına karşı ciddi önlemler alınmalıdır" ifadesi ile "iş yerinde iş güvenliği eğitimi aldım", "İş yerinde aldığım eğitim sayesinde riskleri daha iyi değerlendirebildiğimi düşünüyorum", "iş güvenliği ile ilgili eğitimlerden sonra kazalarda azalma yaşandığını düşünüyorum" ve "risklere karşı düzenli olarak eğitim almaktayım" ifadeleri arasında anlamlı ve pozitif korelasyonlar tespit edilmiştir (sırasıyla, $r=0,229^{**}$, $r=0,245^{**}$, $r=0,258^{**}$ ve $r=0,155^{*}$, $p<0,01$). Bu bulgular, meslek hastalıklarına karşı alınacak önlemler ile eğitim düzeyinin birbirini desteklediğini göstermektedir.

➤ Risk Analizi Risk Değerlendirme ve Risk Yönetimine Dair Bulgular

"İSG biliminin temel felsefesi hakkında bilgi sahibiyim" ifadesi ile "iş yerinde iş güvenliği kapsamında risk analizi yapılmaktadır" ifadesi arasında istatistiksel olarak anlamlı ve olumlu bir korelasyon saptanmıştır ($r=0,182^{**}$, $p<0,01$). Bu sonuç, İSG'deki felsefesi ile risk analizine verilen önemin birbirini desteklediğini göstermektedir.

"İSG uygulamalarından haberdarım" ifadesi ile "iş yerinde iş güvenliği kapsamında risk analizi" ve "risk yönetimi yapılmaktadır" ifadeleri arasında çok anlamlı pozitif korelasyonlar tespit edilmiştir (sırasıyla, $r=0,188^{**}$ ve $r=0,177^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, çalışanların İSG uygulamaları hakkında bilgi sahibi olmalarının, işyerindeki risk analizleri ve yönetim süreçleriyle ilgili pozitif bir ilişki içinde olduğunu göstermektedir.

"İSG uygulamalarının maliyetlerinin önemszenmemeli" önermesi ile "iş yerinde iş güvenliği kapsamında risk analizi", "risk değerlendirilmesi" ve "risk yönetimi yapılmaktadır" ifadeleri arasında da çok anlamlı pozitif korelasyonlar bulunmuştur (sırasıyla, $r=0,212^{**}$, $r=0,202^{**}$ ve $r=0,184^{**}$, $p<0,01$). Bu sonuç, iş güvenliği uygulamalarının maliyetlerine daha az önem verenlerin, risk analizi ve yönetimi gibi süreçlere daha fazla önem verdiğini işaret etmektedir.

"Çalışılan alandaki tehlike ve risklerden haberdarım" ifadesi ile "iş yerinde iş güvenliği kapsamında risk analizi", "risk değerlendirilmesi" ve "risk yönetimi yapılmaktadır" ifadeleri arasında çok anlamlı pozitif korelasyonlar bulunmuştur (sırasıyla, $r=0,200^{**}$, $r=0,161^{*}$ ve $r=0,212^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, çalışanların çalıştıkları ortamda tehlike ve riskler hakkında bilgi sahibi olmalarının, risk yönetimi ve analiz süreçlerini daha etkili hale getirdiğini göstermektedir.

"Acil durumların hangileri olduğu hakkında bilgi sahibiyim" önermesi ile "iş yerinde iş güvenliği kapsamında risk analizi", "risk değerlendirilmesi" ve "risk yönetimi yapılmaktadır" önermeleri arasında da çok anlamlı pozitif korelasyonlar tespit edilmiştir

(sırasıyla, $r=0,212^{**}$, $r=0,193^{**}$ ve $r=0,227^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgu, çalışanların acil durumlar hakkında bilgi sahibi olmalarının, iş güvenliği kapsamında yapılan risk analizi ve yönetim süreçleriyle güçlü bir ilişkiye sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

"Acil durumları ciddiye alırım" ifadesi ile "iş yerinde iş güvenliği kapsamında risk analizi yapılmaktadır" ifadesi arasında çok anlamlı pozitif korelasyon tespit edilmiştir ($r=0,163^{*}$, $p<0,01$). Bu sonuç, çalışanların acil durumları ciddiye alma düzeylerinin, risk analizi faaliyetlerinin etkili bir şekilde gerçekleştirilmesine katkıda bulunduğunu göstermektedir.

"Herhangi bir acil durumda ne yapmam gerektiğini biliyorum" ifadesi ile "iş yerinde iş güvenliği kapsamında risk analizi", "risk değerlendirilmesi" ve "risk yönetimi yapılmaktadır" ifadeleri arasında çok anlamlı pozitif korelasyonlar bulunmuştur (sırasıyla, $r=0,209^{**}$, $r=0,182^{**}$ ve $r=0,196^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, acil durumlar için hazırlıklı olmanın, iş güvenliği süreçlerinin tüm aşamalarına olumlu etkilerde bulunduğunu göstermektedir.

"Meslek hastalığının ne olduğu hakkında bilgi sahibiyim" ifadesi ile "iş yerinde iş güvenliği kapsamında risk yönetimi yapılmaktadır" ifadesi arasında da çok anlamlı pozitif korelasyon tespit edilmiştir ($r=0,177^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgu, çalışanların meslek hastalıkları hakkında bilgi sahibi olmalarının, iş güvenliği kapsamında risk yönetimi uygulamalarının güçlenmesine katkı sağladığını göstermektedir.

"Meslek hastalıklarına karşı ciddi önlemler alınmalıdır" ifadesi ile "iş yerinde iş güvenliği kapsamında risk yönetimi yapılmaktadır" ifadesi arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif bir ilişki bulunmuştur ($r=0,147^{*}$, $p<0,01$). Bu sonuç, meslek hastalıklarına yönelik alınacak önlemlerin, iş yerinde risk yönetiminin etkinliğini artıracaklarını göstermektedir.

➤ Risk ve Tehlike Farkındalığına Dair Bulgular

"İSG biliminin temel felsefesi hakkında bilgi sahibiyim" ifadesine ilişkin, "yaptığım işin ne gibi tehlikelerin barındırdığını farkındayım", "yaptığım işin ne gibi riskler içerdiğinin farkındayım", "iş yerinde meydana gelen iş kazalarının farkındayım" ve "ekipmanların kullanılmadığında meydana gelebilecek tehlikelerin farkındayım" ifadeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif korelasyonlar bulunmuştur (sırasıyla, $r=0,368^{**}$, $r=0,392^{**}$, $r=0,330^{**}$ ve $r=0,341^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, İSG konusunda bilgi sahibi olmanın, çalışanların iş yerindeki riskleri ve tehlikeleri daha iyi fark etmelerini sağladığını ve güvenlik bilincini artırdığını göstermektedir.

"İSG önemli bir bilim dalıdır" ifadesine ilişkin, "iş yerindeki tehlikeli bölgelerin farkındayım", "yapılan işin ne gibi tehlikeler barındırdığının farkındayım", "yapılan işin ne gibi riskler içerdiğinin farkındayım", "iş yerinde meydana gelen iş kazalarının farkındayım" ve "ekipmanların kullanılmadığında meydana gelebilecek tehlikelerin farkındayım" ifadeleri arasında çok anlamlı pozitif korelasyonlar tespit edilmiştir (sırasıyla, $r=0,241^{**}$, $r=0,341^{**}$, $r=0,346^{**}$, $r=0,330^{**}$ ve $r=0,330^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, İSG hakkında daha fazla bilgi sahibi olmanın, çalışanların iş yerindeki tehlikeleri daha iyi fark etmelerini sağladığını göstermektedir.

"İSG eğitimlerine katılım sağlanmalıdır" önermesi ile, "iş yerindeki tehlikeli bölgelerin farkındayım", "yapılan işin ne gibi tehlikeler barındırdığının farkındayım", "yapılan işin ne gibi riskler içerdiğinin farkındayım", "iş yerinde meydana gelen iş kazalarının farkındayım" ve "ekipmanların kullanılmadığında meydana gelebilecek tehlikelerin farkındayım" ifadeleri arasında çok anlamlı pozitif korelasyonlar bulunmuştur (sırasıyla, $r=0,220^{**}$, $r=0,340^{**}$, $r=0,342^{**}$, $r=0,326^{**}$ ve $r=0,332^{**}$, $p<0,01$). Bu sonuçlar, İSG eğitimlerinin çalışanların çevresel risklere karşı duyarlılığını artırmada etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

"İSG eğitimleri çalışma yaşamı boyunca tekrarlanmalıdır" ifadesi ile "yapılan işin ne gibi tehlikeler barındırdığının farkındayım" ve "yapılan işin ne gibi riskler içerdiğinin farkındayım" ifadeleri arasında çok anlamlı pozitif korelasyonlar saptanmıştır (sırasıyla, $r=0,300^{**}$ ve $r=0,300^{**}$, $p<0,01$). Ayrıca, bu ifade ile "iş yerinde meydana gelen iş kazalarının farkındayım" ve "ekipmanların kullanılmadığında meydana gelebilecek tehlikelerin farkındayım" ifadeleri arasında da pozitif korelasyonlar bulunmuştur (sırasıyla, $r=0,325^{**}$ ve $r=0,311^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, İSG eğitimlerinin sürekli tekrarlanmasının, çalışanların risklere karşı daha bilinçli ve hazırlıklı olmalarına katkı sağladığını göstermektedir.

"İSG uygulamalarından haberdarım" ifadesine ilişkin, "yapılan işin ne gibi tehlikeler barındırdığının farkındayım", "yapılan işin ne gibi riskler içerdiğinin farkındayım", "iş yerinde meydana gelen iş kazalarının farkındayım" ve "ekipmanların kullanılmadığında meydana gelebilecek tehlikelerin farkındayım" ifadeleri arasında çok anlamlı pozitif korelasyonlar tespit edilmiştir (sırasıyla, $r=0,388^{**}$, $r=0,395^{**}$, $r=0,436^{**}$ ve $r=0,412^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, İSG uygulamalarına dair bilgi sahibi olmanın, çalışanların çevresel riskler ve tehlikelerle ilgili daha fazla farkındalık geliştirmelerini sağladığını göstermektedir.

"İSG uygulamaları gereksizdir" ifadesine ilişkin, "yapılan işin ne gibi tehlikeler barındırdığının farkındayım" ve "yapılan işin ne gibi riskler içerdiğinin farkındayım" ifadeleri arasında çok anlamlı negatif korelasyonlar bulunmuştur (sırasıyla, $r=-0,208^{**}$ ve $r=-0,231^{**}$, $p<0,01$). Ayrıca, bu ifade ile "iş yerinde meydana gelen iş kazalarının farkındayım" ve "iş ekipmanlarını kullanmadığında meydana gelebilecek tehlikelerin farkındayım" ifadeleri arasında da çok anlamlı negatif korelasyonlar tespit edilmiştir (sırasıyla, $r=-0,223^{**}$ ve $r=-0,236^{**}$, $p<0,01$). Bu sonuçlar, İSG uygulamalarının gereksiz olduğunu düşünenlerin, çevresel tehlikeler ve iş kazaları konusunda daha düşük farkındalığa sahip olduklarını göstermektedir.

"İSG uygulamalarına aktif bir şekilde katılmam gerekir" ifadesine ilişkin, "iş yerindeki tehlikeli bölgelerin farkındayım" ifadesi ile çok anlamlı pozitif korelasyon bulunmuştur ($r=0,199^{**}$, $p<0,01$). Ayrıca, "yapılan işin ne gibi tehlikeler barındırdığının farkındayım" ve "ne gibi riskler içerdiğinin farkındayım" ifadeleri arasında da çok anlamlı pozitif korelasyonlar saptanmıştır (sırasıyla, $r=0,252^{**}$ ve $r=0,239^{**}$, $p<0,01$). Bununla birlikte, "iş yerinde meydana gelen iş kazalarının farkındayım" ve "ekipmanların kullanılmadığında meydana gelebilecek tehlikelerin farkındayım" ifadeleri arasında da çok anlamlı pozitif korelasyonlar bulunmuştur (sırasıyla, $r=0,280^{**}$ ve $r=0,281^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, İSG uygulamalarına katılımın, çalışanların iş yerindeki riskler ve kazalar hakkında daha fazla farkındalık geliştirmelerine yardımcı olduğunu göstermektedir.

"İSG uygulamaları işin yapılmasına engel değildir" ifadesine ilişkin, "iş yerindeki tehlikeli bölgelerin farkındayım" ifadesi arasında çok anlamlı olumlu bir korelasyon saptanmıştır ($r=0,180^{**}$, $p<0,01$). Ayrıca, bu ifade ile "yapılan işin ne gibi tehlikeler barındırdığının farkındayım", "yapılan işin ne gibi riskler içerdiğinin farkındayım", "iş yerinde meydana gelen iş kazalarının farkındayım" ve "ekipmanların kullanılmadığında meydana gelebilecek tehlikelerin farkındayım" ifadeleri arasında da çok anlamlı pozitif korelasyonlar bulunmuştur (sırasıyla, $r=0,334^{**}$, $r=0,310^{**}$, $r=0,328^{**}$ ve $r=0,334^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, İSG uygulamalarının işin yapılmasına engel oluşturmadığını düşünenlerin, iş yerindeki tehlikeleri daha iyi fark ettiğini ve riskleri daha iyi anladığını göstermektedir.

"İSG uygulamalarının maliyetlerini önemsenmemelidir" ifadesine ilişkin, "yapılan işin ne gibi tehlikeler barındırdığının" ve "yapılan işin ne gibi riskler içerdiğinin farkındayım" ifadeleri arasında çok anlamlı pozitif korelasyonlar tespit edilmiştir (sırasıyla, $r=0,245^{**}$ ve $r=0,265^{**}$, $p<0,01$). Ayrıca, bu ifade ile "iş yerinde meydana gelen iş kazalarının

farkındayım" ve "ekipmanları kullanmadığımda meydana gelebilecek tehlikelerin farkındayım" ifadeleri arasında da çok anlamlı pozitif korelasyonlar bulunmuştur (sırasıyla, $r=0,298^{**}$ ve $r=0,283^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, İSG uygulamalarının maliyetlerinin göz ardı edilmemesi gerektiğini vurgulamakta, bu tür uygulamaların iş kazaları ve risklerle ilgili farkındalığı artırdığını göstermektedir.

"Çalıştığım alandaki tehlike ve risklerden haberdarım" ifadesi ile "iş yerindeki tehlikeli bölgelerin farkındayım" ifadesi arasında çok anlamlı pozitif bir korelasyon bulunmuştur ($r=0,328^{**}$, $p<0,01$). Ayrıca, "çalıştığım alandaki tehlike ve risklerden haberdarım" ifadesi ile "yaptığım işin ne gibi tehlikeler barındırdığının", "yaptığım işin ne gibi riskler içerdiğinin", "iş yerinde meydana gelen iş kazalarının" ve "ekipmanlarımı kullanmadığımda ortaya çıkabilecek tehlikelerin farkındayım" ifadeleri arasında da çok anlamlı pozitif korelasyonlar tespit edilmiştir (sırasıyla, $r=0,442^{**}$, $r=0,419^{**}$, $r=0,455^{**}$ ve $r=0,422^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, çalışanların kendi alanlarındaki risklere yönelik farkındalıklarının, iş yerindeki diğer tehlikeleri ve kazaları daha iyi kavramalarına yardımcı olduğunu göstermektedir.

"İş kazalarını ciddiye alırım" ifadesi ile "iş yerindeki tehlikeli bölgelerin farkındayım", "yaptığım işin ne gibi tehlikeler barındırdığının" ve "yaptığım işin ne gibi riskler içerdiğinin farkındayım" ifadeleri arasında çok anlamlı pozitif korelasyonlar bulunmuştur (sırasıyla, $r=0,245^{**}$, $r=0,379^{**}$ ve $r=0,373^{**}$, $p<0,01$). Ayrıca, "iş kazalarını ciddiye alırım" ifadesi ile "iş yerinde meydana gelen iş kazalarının" ve "ekipmanlarımı kullanmadığımda meydana gelebilecek tehlikelerin farkındayım" ifadeleri arasında da çok anlamlı pozitif korelasyonlar saptanmıştır (sırasıyla, $r=0,392^{**}$ ve $r=0,361^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, iş kazalarını ciddiye almanın, çalışanların iş yerindeki tehlikelere karşı duyarlılıklarını ve kazalarla ilgili farkındalıklarını artırdığına işaret etmektedir.

"Bir iş kazası ya da ramak kala olay geçirirsem yetkililere haber vermem gerekmez" ifadesine ilişkin, "yaptığım işin ne gibi tehlikeler" ve "ne gibi riskler içerdiğinin farkındayım" ifadeleri arasında çok anlamlı negatif korelasyonlar tespit edilmiştir (sırasıyla, $r=-0,273^{**}$ ve $r=-0,295^{**}$, $p<0,01$). Ayrıca, "bir iş kazası ya da ramak kala olay geçirirsem yetkililere haber vermem gerekmez" ifadesi ile "iş yerinde meydana gelen iş kazalarının" ve "ekipmanlarımı kullanmadığımda meydana gelebilecek tehlikelerin farkındayım" ifadeleri arasında da çok anlamlı negatif korelasyonlar saptanmıştır (sırasıyla, $r=-0,329^{*}$ ve $r=-0,299^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, iş kazası ya da ramak kala olaylarda yetkililere haber verilmesinin gerekmediğini düşünen kişilerin, yaptıkları işin

risklerine ve tehlikelerine dair daha düşük farkındalığa sahip olduklarını, iş kazaları ve ekipmanların kullanımındaki tehlikeleri daha az fark ettiklerini göstermektedir.

"İş kazaları ve ramak kala olaylar alınacak önlemlerle azaltılabilir" ifadesi ile "yaptığım işin ne gibi tehlikeler barındırdığının farkındayım", "yaptığım işin ne gibi riskler içerdiğinin farkındayım" ve "iş yerindeki tehlikeli bölgelerin farkındayım" ifadeleri arasında çok anlamlı pozitif korelasyonlar tespit edilmiştir (sırasıyla, $r=0,249^{**}$, $r=0,255^{**}$ ve $r=0,268^{**}$, $p<0,01$). Ayrıca, "iş kazaları ve ramak kala olaylar alınacak önlemlerle azaltılabilir" ifadesi ile "iş yerinde meydana gelen iş kazalarının farkındayım" ve "ekipmanlarımı kullanmadığımda meydana gelebilecek tehlikelerin farkındayım" ifadeleri arasında da çok anlamlı pozitif korelasyonlar bulunmuştur (sırasıyla, $r=0,247^{**}$ ve $r=0,297^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, iş kazaları ve ramak kala olaylarının alınacak önlemlerle azaltılabileceğini düşünenlerin, iş yerindeki tehlikeleri, riskleri ve kazaları daha iyi fark ettiklerini ve ekipman kullanımı ile ilgili risklere daha duyarlı olduklarını göstermektedir.

"Acil durumların hangileri olduğu hakkında bilgi sahibiyim" ifadesine ilişkin, "yaptığım işin ne gibi tehlikeler barındırdığının farkındayım", "yaptığım işin ne gibi riskler içerdiğinin farkındayım", "iş yerindeki tehlikeli bölgelerin farkındayım", "iş yerinde meydana gelen iş kazalarının farkındayım" ve "ekipmanlarımı kullanmadığımda meydana gelebilecek tehlikelerin farkındayım" ifadeleri arasında çok anlamlı pozitif korelasyonlar tespit edilmiştir (sırasıyla, $r=0,402^{**}$, $r=0,432^{**}$, $r=0,432^{**}$, $r=0,473^{**}$ ve $r=0,433^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, acil durumlarla ilgili bilgi sahibi olanların, iş yerindeki tehlikeleri, riskleri, kazaları ve ekipman kullanımı ile ilgili olası tehlikeleri daha yüksek oranda fark ettiklerini ortaya koymaktadır. Bu durum, acil durum hazırlığı ve bilgi sahibi olmanın iş yerinde daha geniş bir güvenlik farkındalığı oluşturduğunu göstermektedir.

"Acil durumları ciddiye alırım" ifadesi ile "yaptığım işin ne gibi tehlikeler barındırdığının farkındayım", "yaptığım işin ne gibi riskler içerdiğinin farkındayım", "iş yerindeki tehlikeli bölgelerin farkındayım", "iş yerinde meydana gelen iş kazalarının farkındayım" ve "ekipmanlarımı kullanmadığımda meydana gelebilecek tehlikelerin farkındayım" ifadeleri arasında çok anlamlı pozitif korelasyonlar saptanmıştır (sırasıyla, $r=0,347^{**}$, $r=0,338^{**}$, $r=0,271^{**}$, $r=0,395^{**}$ ve $r=0,337^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, acil durumları ciddiye alan bireylerin, yaptıkları işin tehlikelerini ve risklerini daha yüksek oranda fark ettiklerini, iş yerindeki tehlikeli bölgeler ve kazalar hakkında daha fazla bilgi sahibi olduklarını ve ekipman kullanımındaki potansiyel tehlikeleri daha fazla fark ettiklerini göstermektedir.

"Herhangi bir acil durumda ne yapmam gerektiğini biliyorum" ifadesi ile "yaptığım işin ne gibi tehlikeler barındırdığının farkındayım", "iş yerindeki tehlikeli bölgelerin farkındayım" ve "yaptığım işin ne gibi riskler içerdiğinin farkındayım" ifadeleri arasında çok anlamlı pozitif korelasyonlar bulunmuştur (sırasıyla, $r=0,410^{**}$, $r=0,441^{**}$ ve $r=0,410^{**}$, $p<0,01$). Ayrıca, "herhangi bir acil durumda ne yapmam gerektiğini biliyorum" ifadesi ile "iş yerinde meydana gelen iş kazalarının farkındayım" ve "ekipmanlarımı kullanmadığımda meydana gelebilecek tehlikelerin farkındayım" ifadeleri arasında da çok anlamlı pozitif korelasyonlar tespit edilmiştir (sırasıyla, $r=0,437^{**}$ ve $r=0,420^{**}$, $p<0,01$). Bu sonuçlar, acil durumlarda ne yapılması gerektiğini bilen kişilerin, iş yerindeki tehlikeler ve kazalar hakkında daha fazla farkındalığa sahip olduklarını, ekipman kullanımı ve riskler hakkında daha dikkatli olduklarını göstermektedir.

"Yetkili olmadığım alanlarda ve faaliyetlerde bulunmamam gerekir" ifadesi ile "yaptığım işin ne gibi tehlikeler barındırdığının farkındayım", "yaptığım işin ne gibi riskler içerdiğinin farkındayım", "iş yerindeki tehlikeli bölgelerin farkındayım", "iş yerinde meydana gelen iş kazalarının farkındayım" ve "ekipmanlarımı kullanmadığımda meydana gelebilecek tehlikelerin farkındayım" ifadeleri arasında çok anlamlı pozitif korelasyonlar tespit edilmiştir (sırasıyla, $r=0,210^{**}$, $r=0,226^{**}$, $r=0,192^{**}$, $r=0,255^{**}$ ve $r=0,237^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, yetkili olmadığı alanlarda faaliyet göstermemek gerektiğini vurgulayan kişilerin, iş yerindeki tehlikeleri, riskleri ve kazaları daha yüksek oranda fark ettiklerini ve ekipman kullanımındaki potansiyel tehlikeleri daha fazla fark ettiklerini göstermektedir.

"Meslek hastalığının ne olduğu hakkında bilgi sahibiyim" ifadesi ile "yaptığım işin ne gibi tehlikeler barındırdığının farkındayım", "yaptığım işin ne gibi riskler içerdiğinin farkındayım", "iş yerindeki tehlikeli bölgelerin farkındayım", "iş yerinde meydana gelen iş kazalarının farkındayım" ve "ekipmanlarımı kullanmadığımda meydana gelebilecek tehlikelerin farkındayım" ifadeleri arasında çok anlamlı pozitif korelasyonlar tespit edilmiştir (sırasıyla, $r=0,430^{**}$, $r=0,433^{**}$, $r=0,367^{**}$, $r=0,448^{**}$ ve $r=0,440^{**}$, $p<0,01$). Bu sonuçlar, meslek hastalıkları hakkında bilgi sahibi olan kişilerin, iş yerindeki tehlikeleri, riskleri, kazaları ve ekipman kullanımı ile ilgili tehlikeleri daha yüksek oranda fark ettiklerini ve güvenlik konularına daha duyarlı olduklarını göstermektedir.

"Meslek hastalıklarına karşı ciddi önlemler alınmalıdır" önermesi ile "iş yerindeki tehlikeli bölgelerin farkındayım", "yaptığım işin ne gibi tehlikeler barındırdığının farkındayım", "yaptığım işin ne gibi riskler içerdiğinin farkındayım", "iş yerinde meydana gelen iş

kazalarının farkındayım" ve "ekipmanlarımı kullanmadığımda meydana gelebilecek tehlikelerin farkındayım" ifadeleri arasında çok anlamlı pozitif korelasyonlar tespit edilmiştir (sırasıyla, $r=0,238^{**}$, $r=0,377^{**}$, $r=0,368^{**}$, $r=0,345^{**}$ ve $r=0,339^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, meslek hastalıklarına karşı ciddi önlemler alınması gerektiğini savunan kişilerin, iş yerindeki tehlikeleri, yapılan işin barındırdığı riskleri ve kazaları daha yüksek oranda fark ettiklerini, ayrıca ekipman kullanımındaki potansiyel tehlikeler konusunda da daha fazla farkındalık taşıdıklarını göstermektedir.

➤ Risk ve Tehlike Algısına Dair Bulgular

"İSG biliminin temel felsefesi hakkında bilgi sahibiyim" ifadesi ile "iş yerinde meydana gelen riski algı seviyemin yeterli olduğunu düşünüyorum" ve "çalışma arkadaşlarımda risk algı seviyelerinin yeterli olduğunu düşünüyorum" ifadeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif korelasyonlar tespit edilmiştir (sırasıyla, $r=0,355^{**}$ ve $r=0,289^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, İSG biliminin temel felsefesine dair bilgi sahibi olan kişilerin, işyerindeki riskleri algılama ve çalışma arkadaşlarının risk algı seviyelerinin yeterliliğini değerlendirme konusunda daha yüksek bir farkındalığa sahip olduklarını göstermektedir. Ayrıca, aynı ifade ile "iş yerinde herhangi bir risk ile karşılaştığımda çalışma arkadaşlarımı uyarırım" ve "iş yerinde herhangi bir riskle karşılaştığımda bunu yetkili kişilere bildiririm" ifadeleri arasında da istatistiksel olarak anlamlı pozitif korelasyonlar bulunmuştur (sırasıyla, $r=0,326^{**}$ ve $r=0,285^{**}$, $p<0,01$). Bu sonuçlar, İSG biliminin temel felsefesi hakkında bilgi sahibi kişilerin, karşılaştıkları riskleri başkalarına bildirme ve uyarı verme konusunda daha duyarlı olduklarını ortaya koymaktadır.

"İSG önemli bir bilim dalıdır" ifadesi ile "iş yerinde meydana gelen riski algı seviyemin yeterli olduğunu düşünüyorum", "çalışma arkadaşlarımda risk algı seviyelerinin yeterli olduğunu düşünüyorum", "iş yerinde herhangi bir risk ile karşılaştığımda çalışma arkadaşlarımı uyarırım" ve "herhangi bir riskle karşılaştığımda bunu yetkili kişilere bildiririm" ifadeleri arasında çok anlamlı pozitif korelasyonlar saptanmıştır (sırasıyla, $r=0,307^{**}$, $r=0,309^{**}$, $r=0,329^{**}$ ve $r=0,334^{**}$, $p<0,01$). Bu sonuçlar, İSG biliminin önemini vurgularken, bireylerin risk algı düzeylerinin arttığını ve doğru tepki verme eğiliminde olduklarını göstermektedir.

"İSG eğitimlerine katılım sağlanmalıdır" önermesi ile aynı ifadeler arasında da çok anlamlı pozitif korelasyonlar tespit edilmiştir (sırasıyla, $r=0,313^{**}$, $r=0,277^{**}$, $r=0,349^{**}$ ve

$r=0,332^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, eğitimlerin bireylerin risk algısını güçlendirdiğini ortaya koymaktadır.

"İSG eğitimleri çalışma yaşamı boyunca tekrarlanmalıdır" ifadesi ile iş yerinde meydana gelen riski algı seviyemin yeterli olduğunu düşünüyorum, çalışma arkadaşlarımla risk algı seviyelerinin yeterli olduğunu düşünüyorum, iş yerinde herhangi bir risk ile karşılaştığımda çalışma arkadaşlarımı uyarırım ve herhangi bir riskle karşılaştığımda bunu yetkili kişilere bildiririm ifadeleri arasında da çok anlamlı pozitif korelasyonlar bulunmuştur (sırasıyla, $r=0,277^{**}$, $r=0,254^{**}$, $r=0,299^{**}$ ve $r=0,261^{**}$, $p<0,01$). Bu sonuçlar, sürekli eğitimlerin risk algısını artırarak, doğru eylemleri teşvik ettiğini göstermektedir.

"İSG uygulamalarından haberdarım" ifadesi ile "iş yerinde meydana gelen riski algı seviyemin yeterli olduğunu düşünüyorum", "çalışma arkadaşlarımla risk algı seviyelerinin yeterli olduğunu düşünüyorum", "iş yerinde herhangi bir risk ile karşılaştığımda çalışma arkadaşlarımı uyarırım" ve "herhangi bir riskle karşılaştığımda bunu yetkili kişilere bildiririm" ifadeleri arasında çok anlamlı pozitif korelasyonlar tespit edilmiştir (sırasıyla, $r=0,451^{**}$, $r=0,345^{**}$, $r=0,381^{**}$ ve $r=0,349^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, İSG uygulamalarına dair bilgi sahibi olmanın, bireylerin risk algısını artırdığını ve doğru eylem yapma eğilimlerini güçlendirdiğini göstermektedir.

"İSG uygulamaları gereksizdir" ifadesi ile "iş yerinde meydana gelen riski algı seviyemin yeterli olduğunu düşünüyorum" ve "çalışma arkadaşlarımla risk algı seviyelerinin yeterli olduğunu düşünüyorum" ifadeleri arasında çok anlamlı negatif korelasyonlar tespit edilmiştir (sırasıyla, $r=-0,229^{**}$ ve $r=-0,187^{**}$, $p<0,01$). Bu sonuçlar, İSG uygulamalarının gereksiz olduğu görüşünü benimseyenlerin, risk algı seviyelerini daha düşük değerlendirdiğini ortaya koymaktadır.

Ayrıca, "İSG uygulamaları gereksizdir" ifadesi ile "iş yerinde herhangi bir risk ile karşılaştığımda çalışma arkadaşlarımı uyarırım" ve "herhangi bir riskle karşılaştığımda bunu yetkili kişilere bildiririm" ifadeleri arasında da çok anlamlı negatif korelasyonlar saptanmıştır (sırasıyla, $r=-0,209^{**}$ ve $r=-0,195^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, İSG uygulamalarının gereksiz olduğuna inanan bireylerin, risklere karşı daha az proaktif tutum sergilediklerini göstermektedir.

"İSG uygulamalarına aktif bir şekilde katılmam gerekir" ifadesi ile "iş yerinde meydana gelen riski algı seviyemin yeterli olduğunu düşünüyorum", "çalışma arkadaşlarımla risk

algı seviyelerinin yeterli olduğunu düşünüyorum", "iş yerinde herhangi bir risk ile karşılaştığımda çalışma arkadaşlarımı uyarırım" ve "herhangi bir riskle karşılaştığımda bunu yetkili kişilere bildiririm" ifadeleri arasında çok anlamlı pozitif korelasyonlar saptanmıştır (sırasıyla, $r=0,280^{**}$, $r=0,204^{**}$, $r=0,284^{**}$ ve $r=0,227^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, İSG uygulamalarına katılımın, bireylerin risk algılarını güçlendirdiğini ve güvenlik önlemleri konusunda daha bilinçli hareket ettiklerini göstermektedir.

"İSG uygulamaları işin yapılmasına engel değildir" ifadesi ile "iş yerinde meydana gelen riski algı seviyemin yeterli olduğunu düşünüyorum", "çalışma arkadaşlarımın risk algı seviyelerinin yeterli olduğunu düşünüyorum", "iş yerinde herhangi bir risk ile karşılaştığımda çalışma arkadaşlarımı uyarırım" ve "herhangi bir riskle karşılaştığımda bunu yetkili kişilere bildiririm" ifadeleri arasında çok anlamlı pozitif korelasyonlar tespit edilmiştir (sırasıyla, $r=0,324^{**}$, $r=0,259^{**}$, $r=0,347^{**}$ ve $r=0,260^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, İSG uygulamalarının işin yapımına engel olmadığını düşünen bireylerin, risk algılarının daha yüksek olduğunu ve güvenlik önlemleri konusunda daha proaktif davrandıklarını göstermektedir.

"İSG uygulamalarının maliyetleri önemsenmemeli" önermesi ile "iş yerinde meydana gelen riski algı seviyemin yeterli olduğunu düşünüyorum", "çalışma arkadaşlarımın risk algı seviyelerinin yeterli olduğunu düşünüyorum", "iş yerinde herhangi bir risk ile karşılaştığımda çalışma arkadaşlarımı uyarırım" ve "herhangi bir riskle karşılaştığımda bunu yetkili kişilere bildiririm" ifadeleri arasında çok anlamlı pozitif korelasyonlar saptanmıştır (sırasıyla, $r=0,292^{**}$, $r=0,302^{**}$, $r=0,258^{**}$ ve $r=0,175^{*}$, $p<0,01$). Bu sonuçlar, maliyetlerin İSG uygulamalarında önemli olmadığını düşünenlerin, daha yüksek risk algısına sahip olduğunu ve güvenlik önlemleri konusunda daha duyarlı davrandıklarını göstermektedir.

"Çalışılan alandaki tehlike ve risklerden haberdarım" ifadesi ile "iş yerinde meydana gelen riski algı seviyemin yeterli olduğunu düşünüyorum" ve "çalışma arkadaşlarımın risk algı seviyelerinin yeterli olduğunu düşünüyorum" ifadeleri arasında çok anlamlı pozitif korelasyonlar bulunmuştur (sırasıyla, $r=0,432^{**}$ ve $r=0,333^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, çalışılan alandaki tehlike ve risklere dair bilgi sahibi olmanın, bireylerin risk algısını güçlendirdiğini ve güvenlik önlemlerine duyarlı olmalarını sağladığını göstermektedir.

Ayrıca, "çalışılan alandaki tehlike ve risklerden haberdarım" ifadesi ile "iş yerinde herhangi bir risk ile karşılaştığımda çalışma arkadaşlarımı uyarırım" ve "herhangi bir riskle

karşılaştığımda bunu yetkili kişilere bildiririm" ifadeleri arasında da çok anlamlı pozitif korelasyonlar tespit edilmiştir (sırasıyla, $r=0,376^{**}$ ve $r=0,297^{**}$, $p<0,01$). Bu sonuçlar, risk ve tehlikeler hakkında bilgi sahibi olmanın, bireylerin proaktif güvenlik davranışlarını ve uyarı yapma alışkanlıklarını artırdığını göstermektedir.

"İş kazalarını ciddiye alırım" ifadesi ile "iş yerinde meydana gelen riski algı seviyemin yeterli olduğunu düşünüyorum", "çalışma arkadaşlarımdan risk algı seviyelerinin yeterli olduğunu düşünüyorum", "iş yerinde herhangi bir risk ile karşılaştığımda çalışma arkadaşlarımı uyarırım" ve "herhangi bir riskle karşılaştığımda bunu yetkili kişilere bildiririm" ifadeleri arasında çok anlamlı pozitif korelasyonlar bulunmuştur (sırasıyla, $r=0,289^{**}$, $r=0,241^{**}$, $r=0,389^{**}$ ve $r=0,341^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, iş kazalarını önemseyen bireylerin, risk algı seviyelerinin yüksek olduğunu ve iş yerindeki tehlikelere karşı daha proaktif bir yaklaşım sergilediklerini göstermektedir.

"Bir iş kazası ya da ramak kala olay geçirme durumunda yetkililere haber vermem gerekmez" ifadesi ile "iş yerinde meydana gelen riski algı seviyemin yeterli olduğunu düşünüyorum" ve "çalışma arkadaşlarımdan risk algı seviyelerinin yeterli olduğunu düşünüyorum" ifadeleri arasında çok anlamlı negatif korelasyonlar saptanmıştır (sırasıyla, $r=-0,251^{**}$ ve $r=-0,181^{**}$, $p<0,01$). Bu sonuçlar, kazalar hakkında yetkililere haber verme gerekliliğini göz ardı eden bireylerin, risk algılarının daha düşük olduğunu ve güvenlik konusunda daha az duyarlı olduklarını göstermektedir.

"Bir iş kazası ya da ramak kala olay geçirme durumunda yetkililere haber vermem gerekmez" ifadesi ile "iş yerinde herhangi bir risk ile karşılaştığımda çalışma arkadaşlarımı uyarırım" ve "herhangi bir riskle karşılaştığımda bunu yetkili kişilere bildiririm" ifadeleri arasında da çok anlamlı negatif korelasyonlar saptanmıştır (sırasıyla, $r=-0,297^{**}$ ve $r=-0,285^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, iş kazası durumunda yetkililere haber vermeyi gereksiz bulanların, risklere karşı daha az uyarı yapma eğiliminde olduklarını ve güvenlik önlemleri konusunda daha az dikkatli olduklarını göstermektedir.

"İş kazaları ve ramak kala olaylar alınacak önlemlerle azaltılabilir" ifadesine ilişkin olarak, "iş yerinde meydana gelen riski algı seviyemin yeterli olduğunu düşünüyorum", "çalışma arkadaşlarımdan risk algı seviyelerinin yeterli olduğunu düşünüyorum", "iş yerinde herhangi bir risk ile karşılaştığımda çalışma arkadaşlarımı uyarırım" ve "herhangi bir riskle karşılaştığımda bunu yetkili kişilere bildiririm" ifadeleri arasında çok anlamlı pozitif korelasyonlar bulunmuştur (sırasıyla, $r=0,254^{**}$, $r=0,217^{**}$, $r=0,219^{**}$ ve $r=0,189^{**}$,

$p<0,01$). Bu sonuçlar, iş kazalarını önlemek için alınacak önlemleri benimseyen bireylerin, risk algılarının yüksek olduğunu ve güvenlik önlemleri konusunda daha duyarlı davrandıklarını göstermektedir.

"Acil durumların hangileri olduğu hakkında bilgi sahibiyim" ifadesi ile "iş yerinde meydana gelen riski algı seviyemin yeterli olduğunu düşünüyorum", "çalışma arkadaşlarımda risk algı seviyelerinin yeterli olduğunu düşünüyorum", "iş yerinde herhangi bir risk ile karşılaştığımda çalışma arkadaşlarımı uyarırım" ve "herhangi bir riskle karşılaştığımda bunu yetkili kişilere bildiririm" ifadeleri arasında çok anlamlı pozitif korelasyonlar tespit edilmiştir (sırasıyla, $r=0,428^{**}$, $r=0,322^{**}$, $r=0,407^{**}$ ve $r=0,317^{**}$, $p<0,01$). Bu sonuçlar, acil durumlar hakkında bilgi sahibi olan bireylerin, risk algılarının yüksek olduğunu ve risk durumlarına karşı daha dikkatli ve müdahaleci bir yaklaşım sergilediklerini göstermektedir.

"Acil durumları ciddiye alırım" ifadesi ile "iş yerinde meydana gelen riski algı seviyemin yeterli olduğunu düşünüyorum", "çalışma arkadaşlarımda risk algı seviyelerinin yeterli olduğunu düşünüyorum", "iş yerinde herhangi bir risk ile karşılaştığımda çalışma arkadaşlarımı uyarırım" ve "herhangi bir riskle karşılaştığımda bunu yetkili kişilere bildiririm" ifadeleri arasında çok anlamlı pozitif korelasyonlar saptanmıştır (sırasıyla, $r=0,309^{**}$, $r=0,277^{**}$, $r=0,354^{**}$ ve $r=0,282^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, acil durumları ciddiye alan bireylerin, risk algılarının yüksek olduğunu ve daha fazla güvenlik önlemi almaya eğilimli olduklarını göstermektedir.

"Herhangi bir acil durumda ne yapılması gerektiğini biliyorum" ifadesine ilişkin olarak, "iş yerinde meydana gelen riski algı seviyemin yeterli olduğunu düşünüyorum", "çalışma arkadaşlarımda risk algı seviyelerinin yeterli olduğunu düşünüyorum", "iş yerinde herhangi bir risk ile karşılaştığımda çalışma arkadaşlarımı uyarırım" ve "herhangi bir riskle karşılaştığımda bunu yetkili kişilere bildiririm" ifadeleri arasında da çok anlamlı pozitif korelasyonlar bulunmuştur (sırasıyla, $r=0,374^{**}$, $r=0,248^{**}$, $r=0,352^{**}$ ve $r=0,280^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, acil durumlarla ilgili bilgi sahibi olan bireylerin, hem kendi risk algılarının hem de çalışma arkadaşlarının risk algılarının yüksek olduğunu ve acil durumlara müdahalede daha aktif davrandıklarını göstermektedir.

"Yetkili olmadığım alanlarda ve faaliyetlerde bulunmamam gerekir" ifadesi ile "iş yerinde meydana gelen riski algı seviyemin yeterli olduğunu düşünüyorum", "çalışma arkadaşlarımda risk algı seviyelerinin yeterli olduğunu düşünüyorum", "iş yerinde herhangi

bir risk ile karşılaştığımda çalışma arkadaşlarımı uyarırım" ve "herhangi bir riskle karşılaştığımda bunu yetkili kişilere bildiririm" ifadeleri arasında çok anlamlı pozitif korelasyonlar tespit edilmiştir (sırasıyla, $r=0,305^{**}$, $r=0,274^{**}$, $r=0,337^{**}$ ve $r=0,271^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, bireylerin yalnızca yetkili oldukları alanlarda faaliyet göstermeleri gerektiğine dair bilinçli olmalarının, aynı zamanda yüksek bir risk algısına sahip olduklarını ve bu algı doğrultusunda çevrelerindeki riskleri daha dikkatli bir şekilde değerlendirdiklerini göstermektedir.

"Meslek hastalığının ne olduğu hakkında bilgi sahibiyim" ifadesine ilişkin olarak, "iş yerinde meydana gelen riski algı seviyemin yeterli olduğunu düşünüyorum", "çalışma arkadaşlarımın risk algı seviyelerinin yeterli olduğunu düşünüyorum", "iş yerinde herhangi bir risk ile karşılaştığımda çalışma arkadaşlarımı uyarırım" ve "herhangi bir riskle karşılaştığımda bunu yetkili kişilere bildiririm" ifadeleri arasında çok anlamlı pozitif korelasyonlar tespit edilmiştir (sırasıyla, $r=0,453^{**}$, $r=0,350^{**}$, $r=0,386^{**}$ ve $r=0,327^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, meslek hastalıkları hakkında bilgi sahibi olan bireylerin, işyerinde riskleri algılamada daha duyarlı olduklarını ve bu riskleri başkalarına bildirmek ya da önlem almak konusunda daha aktif davrandıklarını ortaya koymaktadır.

"Meslek hastalıklarına karşı ciddi önlemler alınmalıdır" önermesine ilişkin olarak, "iş yerinde meydana gelen riski algı seviyemin yeterli olduğunu düşünüyorum", "çalışma arkadaşlarımın risk algı seviyelerinin yeterli olduğunu düşünüyorum", "iş yerinde herhangi bir risk ile karşılaştığımda çalışma arkadaşlarımı uyarırım" ve "herhangi bir riskle karşılaştığımda bunu yetkili kişilere bildiririm" ifadeleri arasında çok anlamlı pozitif korelasyonlar tespit edilmiştir (sırasıyla, $r=0,312^{**}$, $r=0,300^{**}$, $r=0,337^{**}$ ve $r=0,270^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, meslek hastalıklarına karşı alınacak önlemlerin önemine dair farkındalığın arttıkça, bireylerin risk algılarının ve bu risklere karşı davranışsal tutumlarının da güçlendiğini göstermektedir.

➤ Dinlenme Sürelerine Dair Bulgular

"İSG biliminin temel felsefesi hakkında bilgi sahibiyim" ifadesine ilişkin olarak, "iş yerindeki dinlenme sürelerini yeterli buluyorum" ve "dinlenme zamanlarının hata yapmamı engellediğini ve risklerin farkına varmamı sağladığını düşünüyorum" ifadeleri arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif korelasyonlar tespit edilmiştir (sırasıyla, $r=0,229^{**}$ ve $r=0,274^{**}$, $p<0,01$). Bu sonuçlar, İSG bilincinin dinlenme sürelerinin etkinliğini artırdığını göstermektedir.

"İSG önemli bir bilim dalıdır" ifadesine ilişkin, "iş yerinde dinlenme zamanlarının hata yapmamı engellediğini ve risklerin farkına varmamı sağladığını düşünüyorum" ifadesi arasında çok anlamlı pozitif korelasyon saptanmıştır ($r=0,353^{**}$, $p<0,01$). Bu durum, İSG'nin çalışanların dikkati ve güvenliği üzerindeki olumlu etkisini vurgulamaktadır.

"İSG eğitimlerine katılım sağlanmalıdır" önermesine ilişkin, "iş yerinde dinlenme zamanlarının hata yapmamı engellediğini ve risklerin farkına varmamı sağladığını düşünüyorum" önermesi arasında çok anlamlı pozitif korelasyon tespit edilmiştir ($r=0,347^{**}$, $p<0,01$). Eğitimlerin çalışanların dikkatini artırdığı ve riskleri daha iyi fark etmelerini sağladığı görülmektedir.

"İSG eğitimlerinin çalışma yaşamı boyunca tekrarlanmalıdır" önermesine ilişkin, "iş yerinde dinlenme zamanlarının hata yapmamı engellediğini ve risklerin farkına varmamı sağladığını düşünüyorum" önermesi arasında çok anlamlı pozitif korelasyon tespit edilmiştir ($r=0,272^{**}$, $p<0,01$). Eğitimlerin sürekliliği, iş güvenliği kültürünün pekişmesini desteklemektedir.

"İSG uygulamalarından haberdarım" ifadesine ilişkin, "iş yerindeki dinlenme sürelerini yeterli buluyorum" ve "dinlenme zamanlarının hata yapmamı engellediğini ve risklerin farkına varmamı sağladığını düşünüyorum" ifadeleri arasında çok anlamlı pozitif korelasyonlar tespit edilmiştir (sırasıyla, $r=0,177^{**}$ ve $r=0,352^{**}$, $p<0,01$). Bilgilendirme ve uygun dinlenme sürelerinin, çalışanların performansını ve güvenliğini olumlu yönde etkilediği anlaşılmaktadır.

"İSG uygulamaları gereksizdir" ifadesine ilişkin, "iş yerinde dinlenme zamanlarının hata yapmamı engellediğini ve risklerin farkına varmamı sağladığını düşünüyorum" ifadesi arasında çok anlamlı negatif korelasyon tespit edilmiştir ($r=-0,200^{**}$, $p<0,01$). Bu sonuç, İSG uygulamalarına karşı olumsuz tutumların, iş güvenliği farkındalığını azaltabileceğini göstermektedir.

"İSG uygulamalarına aktif bir şekilde katılmam gerekir" ifadesine ilişkin, "iş yerindeki dinlenme sürelerini yeterli buluyorum" ve "dinlenme zamanlarının hata yapmamı engellediğini ve risklerin farkına varmamı sağladığını düşünüyorum" ifadeleri arasında çok anlamlı pozitif korelasyonlar bulunmuştur (sırasıyla, $r=0,137^{*}$ ve $r=0,255^{**}$, $p<0,01$). Bu sonuç, aktif katılımın, çalışanların dinlenme sürelerini daha verimli kullandığını ve güvenlik farkındalıklarını artırdığını göstermektedir.

"İSG uygulamaları işin yapılmasına engel değildir" ifadesine ilişkin, "iş yerinde dinlenme zamanlarının hata yapmamı engellediğini ve risklerin farkına varmamı sağladığını düşünüyorum" ifadesi arasında çok anlamlı pozitif korelasyon tespit edilmiştir ($r=0,243^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgu, İSG uygulamalarının çalışanların verimliliğine katkı sağladığını ve güvenliğini artırdığını ortaya koymaktadır.

"İSG uygulamalarının maliyetleri önemsizdir" önermesine ilişkin, "iş yerinde dinlenme zamanlarının hata yapmamı engellediğini ve risklerin farkına varmamı sağladığını düşünüyorum" önermesi arasında çok anlamlı pozitif korelasyon bulunmuştur ($r=0,179^{**}$, $p<0,01$). Maliyetlerin önemsiz olması, İSG uygulamalarının çalışan güvenliği üzerindeki olumlu etkilerini vurgulamaktadır.

"Çalıştığım alandaki tehlike ve risklerden haberdarım" ifadesine ilişkin, "iş yerinde dinlenme zamanlarının hata yapmamı engellediğini ve risklerin farkına varmamı sağladığını düşünüyorum" ifadesi arasında çok anlamlı pozitif korelasyon tespit edilmiştir ($r=0,310^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgu, risk farkındalığının artmasının, güvenlik bilincinin güçlenmesine yardımcı olduğunu göstermektedir.

"İş kazalarını ciddiye alırım" ifadesine ilişkin, "iş yerinde dinlenme zamanlarının hata yapmamı engellediğini ve risklerin farkına varmamı sağladığını düşünüyorum" ifadesi arasında çok anlamlı pozitif korelasyon bulunmuştur ($r=0,340^{**}$, $p<0,01$). Bu sonuç, iş kazalarına karşı ciddiyetin, çalışanların güvenlik önlemleri alma konusunda daha dikkatli olmalarını sağladığını göstermektedir.

"Bir iş kazası ya da ramak kala olay geçirirsem yetkililere haber vermem gerekmez" ifadesine ilişkin, "iş yerinde dinlenme zamanlarının hata yapmamı engellediğini ve risklerin farkına varmamı sağladığını düşünüyorum" ifadesi arasında çok anlamlı negatif korelasyon saptanmıştır ($r=-0,290^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgu, iş kazası durumunda yetkililere haber vermeme düşüncesinin, güvenlik önlemleri alma konusunda eksiklikler yaratabileceğini göstermektedir.

"İş kazaları ve ramak kala olaylar alınacak önlemlerle azaltılabilir" önermesine ilişkin, "iş yerinde dinlenme zamanlarının hata yapmamı engellediğini ve risklerin farkına varmamı sağladığını düşünüyorum" ifadesi arasında çok anlamlı pozitif korelasyon tespit edilmiştir ($r=0,266^{**}$, $p<0,01$). Bu sonuç, iş kazalarını önlemek için alınan önlemlerin, dinlenme süreleriyle güçlendirildiğinde daha etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

"Acil durumların hangileri olduğu hakkında bilgi sahibiyim" ifadesine ilişkin, "iş yerinde dinlenme zamanlarının hata yapmamı engellediğini ve risklerin farkına varmamı sağladığını düşünüyorum" ifadesi arasında çok anlamlı pozitif korelasyon bulunmuştur ($r=0,350^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgu, acil durumlara dair bilgi sahibi olmanın, güvenlik bilincini artırarak dinlenme sürelerinin etkinliğini artırabileceğini göstermektedir.

"Acil durumları ciddiye alırım" ifadesine ilişkin, "iş yerinde dinlenme zamanlarının hata yapmamı engellediğini ve risklerin farkına varmamı sağladığını düşünüyorum" ifadesi arasında çok anlamlı pozitif korelasyon tespit edilmiştir ($r=0,315^{**}$, $p<0,01$). Acil durumları ciddiye alma davranışının, güvenlik önlemleri ile dinlenme zamanlarının önemini vurguladığını göstermektedir.

"Herhangi bir acil durumda ne yapmam gerektiğini biliyorum" ifadesine ilişkin, "iş yerindeki dinlenme sürelerini yeterli buluyorum" ve "dinlenme zamanlarının hata yapmamı engellediğini ve risklerin farkına varmamı sağladığını düşünüyorum" ifadeleri arasında çok anlamlı pozitif korelasyonlar saptanmıştır (sırasıyla, $r=0,213^{**}$ ve $r=0,291^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, acil durumlarla ilgili bilgi sahibi olmanın ve dinlenme sürelerinin yeterliliğinin, güvenlik davranışlarını güçlendirdiğini göstermektedir.

"Yetkili olmadığım alanlarda ve faaliyetlerde bulunmamam gerekir" ifadesine ilişkin, "iş yerindeki dinlenme sürelerini yeterli buluyorum" ve "dinlenme zamanlarının hata yapmamı engellediğini ve risklerin farkına varmamı sağladığını düşünüyorum" ifadeleri arasında çok anlamlı pozitif korelasyonlar tespit edilmiştir (sırasıyla, $r=0,137^{*}$ ve $r=0,266^{**}$, $p<0,01$). Bu sonuç, yetki dışı faaliyetlerde bulunmamak için dinlenme sürelerinin etkin kullanımının önemli bir faktör olduğunu göstermektedir.

"Meslek hastalığının ne olduğu hakkında bilgi sahibiyim" ifadesine ilişkin, "iş yerindeki dinlenme sürelerini yeterli buluyorum" ve "dinlenme zamanlarının hata yapmamı engellediğini ve risklerin farkına varmamı sağladığını düşünüyorum" ifadeleri arasında da çok anlamlı pozitif korelasyonlar saptanmıştır (sırasıyla, $r=0,138^{*}$ ve $r=0,403^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgu, meslek hastalıkları hakkında bilgi sahibi olmanın, dinlenme sürelerinin değerini arttırdığını ve risk algısını güçlendirdiğini ortaya koymaktadır.

"Meslek hastalıklarına karşı ciddi önlemler alınmalıdır" önermesine ilişkin, "iş yerindeki dinlenme zamanlarının hata yapmamı engellediğini ve risklerin farkına varmamı sağladığını düşünüyorum" ifadesi arasında çok anlamlı pozitif korelasyon tespit edilmiştir ($r=0,349^{*}$, $p<0,01$). Bu bulgu, meslek hastalıklarına karşı alınacak önlemlerin, dinlenme

sürelerinin etkinliği ile ilişkilendirildiğinde, iş güvenliğini artırmada önemli bir rol oynadığını göstermektedir.

➤ Sağlık Durum Bilgilerine Dair Bulgular

"İSG biliminin temel felsefesi hakkında bilgi sahibiyim" ifadesine ilişkin, "son bir yıl içinde bana kanser teşhisi konuldu" ve "yapılan iş ile ilgili yatarak tedavi gördüm" ifadeleri arasında anlamlı negatif korelasyonlar tespit edilmiştir (sırasıyla, $r=-0,167^*$ ve $r=-0,171^*$, $p<0,01$). Bu bulgu, İSG bilgisi ile sağlık sorunları arasında olumsuz bir ilişki olduğunu göstermektedir.

"İSG önemli bir bilim dalıdır" ifadesine ilişkin, "son bir yıl içinde bana kanser teşhisi konuldu" ve "yaptığım iş ile ilgili yatarak tedavi gördüm" ifadeleri arasında anlamlı negatif korelasyonlar bulunmuştur (sırasıyla, $r=-0,234^{**}$ ve $r=-0,214^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgu, İSG bilincinin sağlık sorunlarıyla ilişkili olumsuz bir etkisi olduğunu göstermektedir.

"İSG eğitimlerine katılım sağlanmalıdır" önermesine ilişkin, "son bir yıl içinde bana kanser teşhisi konuldu" ve "yapılan iş ile ilgili olarak yatarak tedavi gördüm" ifadeleri arasında anlamlı negatif korelasyonlar tespit edilmiştir (sırasıyla, $r=-0,270^{**}$ ve $r=-0,253^{**}$, $p<0,01$). Bu sonuç, eğitimlerin sağlık sorunları üzerindeki olumsuz etkilerle ters bir ilişki gösterebileceğini düşündürmektedir.

"İSG eğitimleri çalışma yaşamı boyunca tekrarlanmalıdır" ifadesine ilişkin, "son bir yıl içinde bana kanser teşhisi konuldu" ifadesi arasında anlamlı negatif korelasyon tespit edilmiştir ($r=-0,243^{**}$, $p<0,01$). Eğitimlerin sağlık sorunlarıyla ilişkili olumsuz etkileri azaltmaya yönelik bir potansiyel taşıyabileceği gözlemlenmiştir.

"İSG uygulamalarından haberdarım" ifadesine ilişkin, "son bir yıl içinde bana kanser teşhisi konuldu" ve "yapılan iş ile ilgili yatarak tedavi gördüm" ifadeleri arasında anlamlı negatif korelasyonlar bulunmuştur (sırasıyla, $r=-0,188^{**}$ ve $r=-0,156^*$, $p<0,01$). İş sağlığı ve güvenliği bilgisi ile sağlık sorunları arasında olumsuz bir ilişki bulunmuştur.

"İSG uygulamaları gereksizdir" ifadesine ilişkin, "son bir yıl içinde bana kanser teşhisi konuldu" arasında çok anlamlı pozitif korelasyon saptanmıştır ($r=0,237^{**}$, $p<0,01$). Ayrıca, "İSG uygulamaları gereksizdir" ifadesine ilişkin, "yapılan işten dolayı son bir yıl içinde ayakta ve yatarak tedavi gördüm" ve "yaptığım işten dolayı son bir yıl içinde sağlık harcaması yaptım" ifadeleri arasında da çok anlamlı pozitif korelasyon tespit edilmiştir.

(sırasıyla, $r=0,164^*$, $r=0,275^{**}$ ve $r=0,134^*$, $p<0,01$). Bu bulgular, İSG uygulamalarının gereksiz görülmesi ile sağlık sorunları arasında pozitif bir ilişki olduğunu göstermektedir.

"İSG uygulamalarına aktif bir şekilde katılmam gerekir" ifadesine ilişkin, "son bir yıl içinde bana kanser teşhisi konuldu" ve "yapılan iş ile ilgili yatarak tedavi gördüm" ifadeleri arasında anlamlı negatif korelasyonlar tespit edilmiştir (sırasıyla, $r=-0,196^{**}$ ve $r=-0,202^{**}$, $p<0,01$). Katılımın sağlık sorunları ile ters orantılı olduğu görülmektedir.

"İSG uygulamaları işin yapılmasına engel değildir" ifadesine ilişkin, "son bir yıl içinde bana kanser teşhisi konuldu" ve "yaptığım işten dolayı yatarak tedavi gördüm" ifadeleri arasında anlamlı negatif korelasyonlar tespit edilmiştir (sırasıyla, $r=-0,173^*$ ve $r=-0,150^*$, $p<0,01$). Bu bulgular, İSG uygulamalarının işin yapılmasına engel olmadığı düşüncesi ile sağlık sorunları arasında ters bir ilişki göstermektedir.

"İSG uygulamalarının maliyetlerinin önemsizmemelidir" önermesine ilişkin, "son bir yıl içinde bana kanser teşhisi konuldu" ve "yapılan iş ile ilgili yatarak tedavi gördüm" ifadeleri arasında çok anlamlı negatif korelasyonlar tespit edilmiştir (sırasıyla, $r=-0,205^{**}$ ve $r=-0,192^{**}$, $p<0,01$). Maliyetlerin önemsiz görülmesi ile sağlık sorunları arasında ters bir ilişki olduğu görülmektedir.

"Çalışılan alandaki tehlike ve risklerden haberdarım" ifadesine ilişkin, "yapılan iş ile ilgili son bir yıl içinde sağlık harcaması yaptım" ve "son bir yıl içinde bana kanser teşhisi konuldu" ifadeleri arasında çok anlamlı negatif korelasyonlar saptanmıştır (sırasıyla, $r=-0,168^*$ ve $r=-0,221^{**}$, $p<0,01$). Ayrıca, "çalışılan alandaki tehlike ve risklerden haberdarım" ifadesiyle, "yapılan iş ile ilgili son bir yıl içinde ayakta veya yatarak tedavi gördüm" ifadeleri arasında çok anlamlı negatif korelasyonlar bulunmuştur (sırasıyla, $r=-0,159^*$ ve $r=-0,229^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, riskleri bilmenin sağlık harcamaları ve tedavi ile ters bir ilişki taşıdığını göstermektedir.

"İş kazalarını ciddiye alırım" ifadesine ilişkin, "son bir yıl içinde bana kanser teşhisi konuldu" ve "yapılan iş ile ilgili olarak son bir yıl içinde ayakta veya yatarak tedavi gördüm" ifadeleri arasında çok anlamlı negatif korelasyonlar bulunmuştur (sırasıyla, $r=-0,307^{**}$, $r=-0,157^*$ ve $r=-0,282^{**}$, $p<0,01$). İş kazalarına karşı duyarlılıkla sağlık sorunları arasında ters bir ilişki gözlemlenmiştir.

"Bir iş kazası ya da ramak kala olay geçirme durumunda yetkililere haber vermem gerekmez" ifadesine ilişkin, "son bir yıl içinde bana kanser teşhisi konuldu" ifadesi arasında çok anlamlı pozitif korelasyon tespit edilmiştir ($r=0,229^{**}$, $p<0,01$). Ayrıca, "bir

iş kazası ya da ramak kala olay geçirme durumunda yetkililere haber vermem gerekmez" ifadesiyle, "yapılan iş ile ilgili olarak son bir yıl içinde ayakta ve yatarak tedavi gördüm" ifadeleri arasında da çok anlamlı pozitif korelasyonlar bulunmuştur (sırasıyla, $r=0,224^{**}$ ve $r=0,264^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, iş kazası veya ramak kala olayları ile sağlık durumu arasında anlamlı pozitif ilişkiler olduğunu göstermektedir.

"İş kazaları ve ramak kala olaylar alınacak önlemlerle azaltılabilir" önermesine ilişkin, "son bir yıl içinde bana kanser teşhisi konuldu" ifadesi arasında çok anlamlı negatif korelasyon saptanmıştır ($r=-0,185^{**}$, $p<0,01$). Bu durum, sağlık sorunlarının iş kazaları ve önlem alınması ile ters bir ilişki taşıdığını göstermektedir.

"Acil durumların hangileri olduğu hakkında bilgi sahibiyim" ifadesine ilişkin, "son bir yıl içinde bana kanser teşhisi konuldu" ifadesi arasında çok anlamlı negatif korelasyon bulunmuştur ($r=-0,170^{*}$, $p<0,01$). Kanser teşhisi ile acil durum bilgisi arasındaki ilişki ters yöndedir.

"Acil durumları ciddiye alırım" ifadesine ilişkin, "son bir yıl içinde bana kanser teşhisi konuldu" ve "yapılan iş ile ilgili olarak son bir yıl içinde yatarak tedavi gördüm" ifadeleri arasında çok anlamlı negatif korelasyonlar bulunmuştur (sırasıyla, $r=-0,228^{**}$ ve $r=-0,197^{**}$, $p<0,01$). Acil durumları ciddiye alma ile sağlık sorunları arasındaki ilişki negatif yöndedir.

"Herhangi bir acil durumda ne yapılması gerektiğini biliyorum" ifadesine ilişkin, "son bir yıl içinde bana kanser teşhisi konuldu" ve "yapılan iş ile ilgili olarak son bir yıl içinde yatarak tedavi gördüm" ifadeleri arasında da çok anlamlı negatif korelasyon bulunmuştur (sırasıyla, $r=-0,188^{**}$ ve $r=-0,175^{*}$, $p<0,01$). Bu bulgular, acil durum bilgisi ile sağlık durumu arasında ters bir ilişki olduğunu göstermektedir.

"Yetkili olmadığım alanlarda ve faaliyetlerde bulunmamam gerekir" ifadesine ilişkin, "son bir yıl içinde bana kanser teşhisi konuldu" ve "yapılan iş ile ilgili olarak son bir yıl içinde yatarak tedavi gördüm" ifadeleri arasında çok anlamlı negatif korelasyonlar saptanmıştır (sırasıyla, $r=-0,180^{**}$ ve $r=-0,137^{*}$, $p<0,01$). Sağlık durumu ve yetkili olunmayan alanlarda faaliyet gösterme arasındaki ilişki negatif yöndedir.

"Meslek hastalığının ne olduğu hakkında bilgi sahibiyim" ifadesine ilişkin, "son bir yıl içinde bana kanser teşhisi konuldu" ifadesi arasında çok anlamlı negatif korelasyon bulunmuştur ($r=-0,265^{**}$, $p<0,01$). Ayrıca, "meslek hastalığının ne olduğu hakkında bilgi sahibiyim" ifadesi ile, "yapılan iş ile ilgili olarak son bir yıl içinde ayakta ve yatarak tedavi

gördüm" ifadeleri arasında da çok anlamlı negatif korelasyonlar saptanmıştır (sırasıyla, $r=-0,146^*$ ve $r=-0,240^{**}$, $p<0,01$). Meslek hastalığı bilgisi ile sağlık sorunları arasında ters yönde bir ilişki gözlemlenmiştir.

"Meslek hastalıklarına karşı ciddi önlemler alınmalıdır" önermesine ilişkin, "son bir yıl içinde bana kanser teşhisi konuldu" ve "son bir yıl içinde yatarak tedavi gördüm" ifadeleri arasında çok anlamlı negatif korelasyonlar saptanmıştır (sırasıyla, $r=-0,258^{**}$ ve $r=-0,213^{**}$, $p<0,01$). Bu bulgular, meslek hastalıklarına karşı alınan önlemler ile sağlık sorunları arasında ters yönde bir ilişki olduğunu göstermektedir.

5.TARTIŞMA

➤ Sosyo-Demografik Özelliklerinin Değerlendirilmesi

Çalışmamıza katılan gönüllülerin demografik özellikleri cinsiyet, medeni durum, çocuk sahibi olma durumu, yaş dağılımı, eğitim düzeyleri ve çalışılan pozisyonlara göre incelendi. Katılımcıların %61,4'ü erkeklerden, %38,6'sı ise kadınlardan oluşmaktadır. Medeni durumlarına bakıldığında, gönüllülerin %78,6'sının evli, %21,4'ünün ise bekâr olduğu belirlendi. Çocuk sahibi olma durumu incelendiğinde, katılımcıların %73,5'inin çocuk sahibi olduğu, %26,5'inin ise çocuk sahibi olmadığı tespit edildi. Yapılan bir çalışmada ise katılımcıların %61,2'sinin kadın,%38,8'inin erkek, %63,1'inin evli, %36,9'unun bekâr olduğu tespit edilirken,%53,1'inin çocuk sahibi olduğu, %32,1'inin çocuk sahibi olmadığı ve %14,8' inin ise çocuk sahibi olmaya yönelik herhangi bir yanıt belirtmediği tespit edilmiştir(Karabiber vd., 2018).Yaş dağılımı açısından değerlendirildiğinde, katılımcıların %5,6'sı (18-25) yaş aralığında, %30,7'si (25-36) yaş aralığında %36,3'ü (36-45) yaş aralığında ve %27,4'ü ise 45 yaş ve üzerindedir. Katılımcıların eğitim durumları incelendiğinde, büyük bir kısmının %67,9 ile lisans veya ön lisans düzeyinde eğitim aldığı, %2,8'inin ortaokul mezunu olduğu, %14,0'ünün lise mezunu olduğu, %13,5'inin yüksek lisans mezunu ve %1,9'unun doktora veya üzeri eğitim seviyesine sahip olduğu görüldü. Ayrıca bir diğer çalışmada katılımcıların %31,5'i (18-30) yaş,%29,9'u (31-40) yaş ve %38,6'sı ise 41 yaş üstü katılımcılar olduğu görülmüştür, bununla birlikte katılımcıların %4,7' sinin lise, %9,4'ünün ön lisans, %82,7'sinin lisans ve %3,1'inin yüksek lisans düzeyinde öğrenime sahip olduğu tespit edilmiştir(Kaya ve Yapar, 2024).

Bu bulgular, çalışmamızdaki katılımcı profilinin diğer çalışmalarla cinsiyet, medeni durum, yaş dağılımı ve eğitim seviyesi açısından karşılaştırılabilir olduğu göstermektedir.

Katılımcıların %78,6'sının İSG eğitimi aldığı görülürken %21,4'ünün eğitim almadığı görüldü. Yapılan bir diğer çalışmada katılımcıların %68,3'ünün İSG eğitimi almış olduğu bulunurken, %31,7'sinin İSG eğitimi almadığı bulunmuştur(Kocaay ve Biçer, 2022). Gönüllülerin %5,1'inin iş kazası veya meslek hastalığı öyküsü bulunurken %94,9'unun herhangi bir iş kazası veya meslek hastalığı öyküsü bulunmadığı görüldü. Sağlık çalışanlarına yönelik bir başka çalışmada gönüllülerin %19,5'inin iş kazası geçirmiş olduğu görülürken, %80,5 'inin iş kazası geçirmediği görülmüştür(Gültaş vd., 2024).

Bununla birlikte %10,7'sinin iş kazası veya meslek hastalığı geçirmiş bir yakını bulunurken, %89,3'ünün iş kazası veya meslek hastalığı geçirmiş bir yakını bulunmadığı görüldü. Birimdeki çalışma pozisyonlarının dağılımına bakıldığında, en büyük grubu %36,7 oranında sağlık personelleri oluşturmaktadır. Bunu sırasıyla %20,9 ile idari memurlar, %17,7 ile işçiler, %9,8 ile idari amirler ve %9,8 ile tabipler izlemektedir. Teknik personeller ise %5,1 ile en küçük grubu temsil etmektedir.

➤ Literatür ve Bulguların Değerlendirilmesi

Sakarya ilinde sağlık çalışanları üzerinde Bayılmış ve Taş tarafından yapılan(2015) bir çalışmada katılımcıların çoğunluğunun İSG hakkında az da olsa bilgi sahibi olduğu, ancak %74,3'ünün 6331 sayılı İSGK hakkında bilgi sahibi olmadığı belirlenmiştir(Bayılmış ve Taş, 2015). İlk ve ortaokullarda görev yapan öğretmenler üzerinde yapılan bir çalışmada, öğretmenlerin %70,9'unun İSG konusunda bilgilendirildiği, %25,8'inin 6331 sayılı İSGK hakkında bilgi sahibi olduğu saptanmıştır(Köse ve Gündoğdu, 2023).

Çalışmamızda bununla ilgili daha detaylı çalışma yapılmış olup, katılımcıların İSG biliminin temel felsefesini bilmesi, İSGni önemli bir bilim dalı olarak kabul etmesi, bu alandaki eğitime katılımın ve yaşam boyu tekrarlanması gerektiğini düşünmeleri ile iş güvenliğinde risk, tehlike tanımlarına ve 6331 sayılı kanununa dair bilgi sahibi olmaları arasında anlamlı bir pozitif ilişki bulundu; ayrıca katılımcıların İSG uygulamalarına aktif katılımın gerektiği, bu uygulamaların işin yürütülmesine engel teşkil etmediği ve maliyetin önemsenmemesi gerektiği, çalışılan alandaki tehlike ve risklere dair farkındalıkları, iş kazalarını ciddiye almaları, bu kazaların alınacak önlemlerle azaltılabileceğine inanmaları, acil durumların önemini bilmeleri ile de risk, tehlike tanımlarına ve 6331 sayılı kanununa dair bilgi sahibi olmaları arasında anlamlı bir pozitif ilişki bulundu, yetkisiz alan ve faaliyetlerden kaçınma gerekliliğine dair farkındalıkları, meslek hastalığı tanımı ve önleyici tedbirlerin gerekliliğine dair düşünceleri arasında da anlamlı pozitif ilişkiler gözlemlendi; ancak, İSG uygulamalarını gereksiz gören ve kazalar veya ramak kala olaylarda yetkililere bildirim yapmayı önemsemeyen katılımcıların iş güvenliğine dair risk, tehlike tanımları ve 6331 sayılı kanun hakkında bilgi düzeyleriyle anlamlı bir negatif ilişki tespit edildi; bu durum, bu bireylerin İSG bilincinin yetersizliğine ve gerekli önlemlerin alınmadığı durumlarda potansiyel tehlikelerin artabileceğine işaret etmektedir.

Yağcı ve arkadaşları tarafından Bayburt, Rize ve Gümüşhane illerinde öğrenim gören sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencileri üzerinde yapılan (2022) bir araştırmada,

İSG eğitimi alıp almama durumlarına göre farklılıklar saptanmıştır. İSG eğitimi alan öğrencilerin, İSG yeterlilik algılarının, eğitim almayanlara kıyasla anlamlı derecede daha yüksek olduğu görülmüştür.(Yağcı vd., 2022).Köse ve Gündoğdu yaptıkları bir çalışmada (2023)öğretmenlerin %37,7'si İSG uzmanlarının bilgilendirme toplantılarına katıldıklarını, %49,8'i ise temel İSG eğitimi aldıklarını belirtmiştir. Ayrıca, %57'si kurumlarında tehlikelere karşı yeterli önlemlerin alındığını, %55'i ise risk değerlendirmesi yapıldığını ifade etmişlerdir(Köse ve Gündoğdu, 2023).

Çalışmamızda katılımcıların bilinç düzeyleri ile İSG eğitimlerine ilişkin verdikleri yanıtlar arasındaki ilişki daha detaylı bir şekilde değerlendirildiğinde, İSGnin temel felsefesi ile önemi hakkında bilgi sahibi olmanın, bu alanı önemli bir bilim dalı olarak görmenin, eğitimlere katılım sağlamanın ve bu eğitimlerin çalışma yaşamı boyunca tekrarlanması gerektiği bilincinin; iş yerinde iş güvenliği eğitimi alarak riskleri daha iyi görebilme, kazaların azalmasını sağlama ve düzenli eğitimlerin güvenlik bilincini pekiştirdiği düşüncesiyle anlamlı pozitif bir ilişki içerisinde olduğu görüldü. Ayrıca, İSG uygulamalarının farkında olmanın, bu uygulamalara aktif katılım sağlamanın, bu uygulamaların işin yapılmasına engel oluşturmadığı ve maliyetlerinin göz ardı edilmesi gerektiğine inanmanın, iş güvenliği eğitimlerinin etkisine ilişkin tutumlarla anlamlı bir düzeyde ilişkili olduğu tespit edildi. Çalışılan alanlardaki tehlike ve riskleri tanımanın, iş kazalarını ciddiye almanın, iş kazaları ile ramak kala olayların önlenebileceğine inanmanın, acil durum bilgisi ve acil durumlarda nasıl hareket edilmesi gerektiği farkındalığı ile iş güvenliği eğitimlerine dair tutumlar arasında anlamlı ilişkiler saptanmış olup, bu eğitimlerin risk algısını iyileştirme, iş kazalarını azaltma ve düzenli eğitimlerle iş yerinde güvenlik bilincini artırmada pozitif bir etki yarattığı belirlendi. Aynı şekilde, yetkisiz alanlarda faaliyetlerde bulunmama bilinci, meslek hastalıkları hakkında bilgi sahibi olma ve bu hastalıklara karşı ciddi önlemler alınması gerektiğine inanma durumu da iş güvenliği eğitimlerinin etkilerine yönelik tutumlarla anlamlı bir ilişki içerisinde bulundu ve düzenli iş güvenliği eğitimlerinin risk algısını geliştirmede, iş kazalarını azaltmada ve iş yerinde güvenlik bilincini artırmada önemli bir katkı sağladığı gözlemlendi.

Ayrıca yine milli eğitim müdürlüğüne bağlı eğitim kuruluşlarında görev yapan idareci ve çalışanlara meslek hastalıkları hakkında bilgi sahibi olup olmadıkları sorulduğunda , %80'i meslek hastalıkları hakkında bilgi sahibi olmadığını, %20'si ise bilgi sahibi olduğunu ifade etmiştir(Van ve Koç, 2020).Sağlık çalışanlarının güvenlik farkındalıklarına yönelik yapılan bir çalışmada katılımcıların güvenlik farkındalığı ve güvenlik davranışları yüksek düzeyde

bulunmuştur. Çoklu doğrusal regresyon analizine göre, güvenlik farkındalığı ile güvenlik davranışları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir(Uzuntarla vd., 2020).

Çalışmamızda katılımcıların bilinç düzeyleri ile risk ve tehlike farkındalıkları arasındaki ilişki değerlendirildiğinde, katılımcıların İSG biliminin temel felsefesi ile bu alanın önemine dair bilgi sahibi olmaları, İSG eğitimlerine katılımın gerekliliğini ve bu eğitimlerin çalışma yaşamı boyunca tekrarlanması gerektiğini kabul etmeleri; İSG uygulamaları, yapılan işin içerdiği tehlike ve risklerin farkında olma, iş kazalarının bilincinde olma ve ekipmanların kullanılmadığında ortaya çıkabilecek tehlikelerle ilgili farkındalıkla anlamlı pozitif bir ilişki gösterdi. İş sağlığı ve güvenliği uygulamalarına aktif katılımın gerekliliği, bu uygulamaların işin yapılmasına engel teşkil etmediğini ve maliyetin göz ardı edilmesi gerektiğini kabul etmenin; çalışılan alandaki tehlike ve risklerin farkında olma, iş kazalarını ciddiye alma, yapılan işin içerdiği risk ve tehlikeleri anlama, iş kazalarının farkında olma ve ekipman kullanılmadığında oluşabilecek tehlikeleri kavrama ile çok anlamlı pozitif bir ilişkisi saptandı. Benzer şekilde, iş kazaları ve ramak kala olayların alınacak önlemlerle azaltılabileceğine inanma, acil durumlar hakkında bilgi sahibi olma, bu durumları ciddiye alma ve acil durumda nasıl davranılması gerektiğini bilmenin; yapılan işin içerdiği tehlike ve risklerin farkında olma, iş kazalarının farkında olma ve ekipmanların kullanılmadığında ortaya çıkabilecek tehlikeleri kavrama ile çok anlamlı pozitif bir ilişkisi olduğu belirlendi. Yetkisiz alan ve faaliyetlerden kaçınmanın gerekliliğini benimseme, meslek hastalıkları hakkında bilgi sahibi olma ve bu hastalıklara karşı ciddi önlemler alınması gerektiğine inanmanın; yapılan işin içerdiği tehlike ve risklerin farkında olma, iş kazalarının bilincinde olma ve ekipmanların kullanılmadığında oluşabilecek tehlikeleri anlama ile anlamlı pozitif bir ilişki gösterdiği saptandı. Öte yandan, İSG uygulamalarını gereksiz görme ve bir iş kazası ya da ramak kala olay durumunda yetkililere bildirim yapmama tutumunun; yapılan işin içerdiği tehlike ve risklerin farkında olma, iş kazalarının bilincinde olma ve ekipman kullanılmadığında ortaya çıkabilecek tehlikeleri anlama ile çok anlamlı negatif bir ilişki gösterdiği belirlendi.

Yavuz ve arkadaşlarının yaptığı bir çalışmada (2022) sağlık çalışanlarının demografik özellikleri, İSG algıları ve sağlık çalışanları güvenliği ölçeği arasındaki ilişkiye göre, sağlık çalışanlarının eğitim düzeyi arttıkça İSG algılarının azaldığı, yani ön lisans mezunlarının algı düzeyinin lisans mezunlarına göre daha yüksek olduğu belirlenirken, sağlık çalışanlarının yaşı, mesleki deneyim yılı, kurumda çalışma süresi, mesleği, görevlendirildiği birim, İSG kurullarının varlığı, kurumda meslek hastalığı görülme sıklığı,

kurumda iş kazası görülme sıklığı ile ilgili anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Sağlık çalışanlarının İSG açısından yeterli hizmeti alamaması nedeniyle İSG algı düzeylerinin düşük olduğu görülmüştür(Yavuz vd., 2022).

Katılımcıların bilinç düzeyleri ile risk ve tehlike algıları arasındaki ilişki incelendiğinde, İSG biliminin temel felsefesine dair bilgi sahibi olma, İSGni önemli bir bilim dalı olarak kabul etme, İSG eğitimlerine katılımın gerekliliğini savunma ve bu eğitimlerin çalışma yaşamı boyunca tekrarlanması gerektiğini düşünme gibi faktörlerin; iş yerindeki risk algı seviyesini yeterli bulma, çalışma arkadaşlarının risk algı seviyelerini yeterli görme, risk durumlarında çalışma arkadaşlarını uyarma ve durumu yetkililere bildirme davranışları ile çok anlamlı pozitif bir ilişki gösterdiği saptandı. İş sağlığı ve güvenliği uygulamalarına aktif katılım gerekliliğini benimsemek, bu uygulamaların işin yapılmasına engel teşkil etmediğini kabul etmek ve maliyetlerin göz ardı edilmesi gerektiğine inanmak da; tehlike ve risk farkındalığı, iş kazalarını ciddiye alma, iş yerindeki risk algı seviyesini yeterli bulma ve karşılaşılan risk durumlarında çalışma arkadaşlarını uyarma ve yetkililere bildirme tutumları ile anlamlı düzeyde pozitif bir ilişki göstermektedir. Benzer şekilde, iş kazaları ve ramak kala olayların önlemlerle azaltılabileceğine inanma, acil durumlar hakkında bilgi sahibi olma ve bu durumları ciddiye alma durumları da; iş yerindeki risk algı seviyesini yeterli görme, çalışma arkadaşlarının risk algı seviyelerini değerlendirme, karşılaşılan risk durumlarında uyarma ve yetkililere bildirme davranışları ile çok anlamlı pozitif bir ilişki içerisinde. Diğer taraftan, İSG uygulamalarını gereksiz görme ve iş kazaları ya da ramak kala olay durumunda yetkililere bildirim yapmama tutumunun; iş yerindeki risk algı seviyesinin yeterli olduğunu düşünme, çalışma arkadaşlarının risk algı seviyelerini yeterli bulma, risk durumlarında çalışma arkadaşlarını uyarma ve yetkililere bildirme davranışları ile çok anlamlı negatif bir ilişki gösterdiği belirlendi.

Samur ve İntepeler tarafından(2017) hemşirelerin iş güvenliği ve çalışma ortamlarına ilişkin algılarını belirlemek amacıyla yapılan çalışmada katılımcılar çalışma ortamlarının kalitesinin ortalama düzeyde ve iş güvenliği uygulamalarının yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Etkisiz önlemler ve yetersiz denetim, meslek hastalıklarının önlenememesi ve iş güvenliği algısının zayıflamasına neden olmaktadır(Samur ve İntepeler, 2017).

Sağlık idaresi kapsamında yaptığımız çalışmamızda katılımcıların bilinç düzeyleri ile İSG önlemlerine dair farkındalıkları arasındaki ilişki incelendiğinde; İSG biliminin temel felsefesi hakkında bilgi sahibi olmaları, bu alanı önemli bir bilim dalı olarak görmeleri ve İSG eğitimlerine katılımın gerekliliğine dair görüşlerinin, iş güvenliği önlemlerini yeterli

bulmaları ve iş yerinde kendilerini güvende hissetmeleri ile anlamlı pozitif bir ilişki gösterdiği saptandı. İş sağlığı ve güvenliği uygulamalarından haberdar olmaları, bu uygulamalara aktif katılımın önemi, acil durumları ciddiye alma ve bu durumlar hakkında bilgi sahibi olmaları da iş güvenliği önlemlerini yeterli bulma ve iş yerinde güven hissini arttırma ile pozitif yönde ilişkili bulundu. İş kazalarının ve ramak kala olayların alınacak önlemlerle azaltılabilir olduğuna inanmaları, iş kazalarını ciddiye alma durumu ve İSG uygulamalarının işin yapılmasına engel teşkil etmediği görüşlerinin; iş güvenliği önlemlerini yeterli bulma ve güvenlik algısı ile anlamlı pozitif ilişki göstermektedir. Yetkili olunmayan alanlarda ve faaliyetlerde bulunmama gerekliliği, meslek hastalıklarına dair bilgi sahibi olma ve bu hastalıklara karşı ciddi önlemler alınmasının önemine dair tutumları da; iş yerinde makine ve araç-gereçlere düzenli bakım yapılması, bakım çalışmalarının gerekliliğine inanma ve bu çalışmaları yeterli bulma ile anlamlı pozitif bir ilişki içerisinde bulunmaktadır.

Yükseköğretim kurumlarında görev yapan öğretim elemanları üzerinde gerçekleştirilen bir çalışmada, katılımcıların %11,6'sının görev yaptıkları üniversitede iş kazası veya ramak kala olaya maruz kaldığı, %88,4'ünün ise böyle bir durum yaşamadığı saptanmıştır. Ankete katılan öğretim elemanlarının %33,3'ü maruz kaldığı veya tanık olduğu ramak kala olayını yetkililere yazılı veya sözlü olarak bildirdiğini belirtirken, %66,7'si herhangi bir bildirimde bulunmadığını ifade etmiştir(Çabuk ve Ongulu, 2021).

İş sağlığı ve güvenliği algısına yönelik başka bir çalışmada ise yaşanan iş kazalarına ve olaylara bakış açısı incelendiğinde kadın katılımcılar ve bekâr katılımcıların kaderci bakış açılarının diğerlerine göre daha yüksek seviyede olduğu görülürken, 18 yaş altı katılımcı grup yaşanan ya da yaşanacak olay ve kazaların kader ve şansla ilgili olmadığını belirttiği görülmüştür. Bununla birlikte dört ve daha fazla iş kazası geçiren çalışanlar yaşanan kaza ve olayları büyük ölçüde kader ve şans olarak gördüğü tespit edilmiştir(Yıldırım vd., 2018).

Çalışmamızda katılımcıların bilinç düzeyleri ile iş kazası geçirip geçirmeme durumları arasındaki ilişki incelendiğinde; İSG biliminin temel felsefesi hakkında bilgi sahibi olma, bu alanı önemli bir bilim dalı olarak kabul etme, İSG uygulamalarından haberdar olma ve İSG eğitimlerine katılımın sağlanmasının gerekliliğine dair düşüncelerin, iş yerinde herhangi bir iş kazası geçirme durumu ile çok anlamlı negatif bir ilişki gösterdiği tespit edildi. Benzer şekilde, İSG uygulamalarına aktif katılım gerekliliği, bu uygulamaların işin yürütülmesine engel teşkil etmemesi, maliyetinin önemsenmemesi ve çalışılan alandaki

tehlikeler ile risklerden haberdar olma durumları da iş kazası geçirme durumu ile anlamlı negatif ilişki göstermektedir.

Katılımcıların iş kazalarını ciddiye alma, bu tür kazaların ve ramak kala olayların alınacak önlemlerle azaltılabileceğine dair düşünceleri, acil durumların farkında olma ve bu durumları ciddiye alma ile herhangi bir iş kazası geçirme durumu arasında da anlamlı negatif bir ilişki saptandı. Meslek hastalıklarının tanımı hakkında bilgi sahibi olma ve bu hastalıklara karşı etkili önlemler alınması gerekliliğine dair tutumlar da iş kazası geçirme durumu ile çok anlamlı negatif ilişki göstermektedir.

Öte yandan, İSG uygulamalarını gereksiz bulan ve bir iş kazası ya da ramak kala olay meydana geldiğinde yetkililere haber verme gerekliliğini önemsemeyen katılımcıların iş kazası geçirme durumları arasında çok anlamlı pozitif bir ilişki tespit edildi. Ayrıca, İSGni önemli bir bilim dalı olarak görme, İSG eğitimlerine katılımın gerekliliğine inanma, çalışılan alandaki tehlikelerden haberdar olma ve iş kazalarını ciddiye alma ile iş yerinde herhangi bir iş kazasına tanıklık etme durumu arasında çok anlamlı negatif bir ilişki olduğu görülmektedir.

Çalışanların iş ile ilgili sağlık ve güvenliğe yönelik algılarını, güvenlik ve sağlık standartlarına uyumlarını ve davranışlarını, genel çalışan sağlık ve güvenlik farkındalığını belirlemek amacı ile yapılan çalışmada korelasyon analizi, sağlık ve güvenlik algıları, çalışanların sağlık ve güvenliğe uyumu, çalışan davranışları ve çalışanların sağlık ve güvenlik farkındalığı arasında pozitif ilişkiler olduğu görülmüştür. Regresyon analizi, sağlık ve güvenlik algıları, çalışanların sağlık ve güvenliğe uyumu ve çalışan davranışlarının genel çalışan sağlık ve güvenlik farkındalığını öngördüğünü ortaya koymuştur(Mojapelo vd., 2016).

Katılımcıların bilinç düzeyleri ve sağlık durum bilgileri arasındaki ilişki değerlendirildiğinde; İSG biliminin temel felsefesi hakkında bilgi sahibi olmaları, İSGni önemli bir bilim dalı olarak kabul etmeleri, İSG eğitimlerine katılım sağlamaları ve bu eğitimlerin çalışma yaşamı boyunca tekrarlanması gerekliliğine dair düşünceleri ile İSG uygulamalarından haberdar olma durumları, son bir yıl içinde kanser teşhisi konulması ve yapılan işle ilgili yatarak tedavi görme durumları arasında çok anlamlı negatif bir ilişki göstermektedir. Ayrıca, İSG uygulamalarına aktif katılım gerekliliği, bu uygulamaların işin yapılmasına engel olmaması, maliyetlerinin önemsenmemesi gerektiği düşüncesi, iş kazaları ve ramak kala olayların alınacak önlemlerle azaltılabileceği inancı, acil durumların

ciddiye alınması, herhangi bir acil durumda ne yapılması gerektiğinin bilinmesi, yetkili olunmayan alanlarda faaliyetlerde bulunulmaması ve meslek hastalıklarına karşı ciddi önlemler alınması gerekliliği düşüncesine sahip olan katılımcıların da son bir yıl içinde kanser teşhisi konulması ve yapılan iş ile ilgili yatarak tedavi görme durumları arasında anlamlı negatif bir ilişki tespit edildi.

Diğer taraftan, çalışılan alandaki tehlike ve risklerden haberdar olma, iş kazalarını ciddiye alma ve meslek hastalıkları hakkında bilgi sahibi olma gibi unsurların; son bir yıl içinde kanser teşhisi konulması, yapılan işten dolayı son bir yıl içinde ayakta veya yatarak tedavi görme durumları ile çok anlamlı negatif ilişkili olduğu görülmüştür. Bunun aksine, İSG uygulamalarını gereksiz bulan ve iş kazası ya da ramak kala olay meydana geldiğinde yetkililere haber verme gerekliliğini önemsemeyen katılımcıların, son bir yıl içinde kanser teşhisi konulması, yapılan işten dolayı son bir yıl içinde ayakta ve yatarak tedavi görme ve bu durumlara ilişkin sağlık harcaması yapma durumları arasında çok anlamlı pozitif bir ilişki tespit edilmiştir. Bu bulgular, katılımcıların İSG konusundaki bilgi ve tutumlarının, sağlık durumları ve tedavi süreçleriyle etkileşim içinde olduğunu göstermekte; dolayısıyla iş yerinde sağlıklı bir çalışma ortamı oluşturmanın, hem bireysel sağlık hem de genel iş güvenliği açısından hayati önem taşıdığını ortaya koymaktadır.

Bayer ve Günal(2018) tarafından hemşirelere yönelik İSG algılarının incelendiği bir araştırmada düzenli mesai şeklinde çalışan hemşirelerin İSG algılarının, vardiya usulü çalışan hemşirelerin İSG algılarından yüksek olduğu görülmüştür(Bayer ve Günal, 2018). Bu durum, çalışma saatlerinin düzensizliğinin hemşirelerin İSG konusundaki bilinç ve farkındalığını olumsuz etkileyebileceğini göstermektedir. Vardiya usulü çalışan hemşirelerin, düzensiz çalışma saatleri nedeniyle İSG uygulamalarına ilişkin algı ve katılımlarının azaldığı düşünülmektedir. Aynı şekilde dinlenme sürelerinin de bilinç ve farkındalığı etkileyeceği göz önünde bulundurulmalıdır.

Katılımcıların bilinç düzeyleri ile dinlenme sürelerine ilişkin cevapları arasındaki ilişki incelendiğinde, İSG biliminin temel felsefesi hakkında bilgi sahibi olmalarının, İSG uygulamalarından haberdar olmalarının ve bu uygulamalara aktif bir şekilde katılmaları gerektiğini kabul etmelerinin; herhangi bir acil durumda ne yapmaları gerektiğini bilmelerinin, yetkili olmadıkları alanlarda ve faaliyetlerde bulunmamaları gerektiğine inanmanın, meslek hastalığının ne olduğunu bilmenin iş yerindeki dinlenme sürelerini yeterli bulmaları ile dinlenme zamanlarının hata yapmalarını engellediği ve risklerin farkına varmalarını sağladığına dair düşüncelerinin arasında çok anlamlı pozitif bir ilişki

gösterdiği görüldü. Ayrıca, katılımcıların İSGnin önemli bir bilim dalı olduğuna inanmaları, İSG eğitimlerine katılım sağlamanın gerekliliğini kabul etmeleri ve bu eğitimlerin çalışma yaşamı boyunca tekrarlanması gerektiğine dair düşüncelerinin, İSG uygulamalarının işin yapılmasına engel olmadığı ve bu uygulamaların maliyetlerinin önemsenmemesi gerektiğine dair tutumlarıyla da iş yerindeki dinlenme zamanlarının hata yapmalarını engellediği ve risklerin farkına varmalarını sağladığına dair düşünceleri arasında çok anlamlı pozitif bir ilişki tespit edildi. Bununla birlikte, çalışanların çalıştıkları alandaki tehlike ve risklerden haberdar olmalarının, iş kazalarını ciddiye almalarının, iş kazaları ve ramak kala olayların alınacak önlemlerle azaltılabileceğine inanmalarının, acil durumların neler olduğunu bilmenin, acil durumları ciddiye almanın ve meslek hastalıklarına karşı ciddi önlemler alınması gerektiğine dair tutumlarının, iş yerindeki dinlenme zamanlarının hata yapmalarını engellediği ve risklerin farkına varmalarını sağladığına dair düşünceleri arasında da çok anlamlı pozitif bir ilişki göstermektedir. Öte yandan, İSG uygulamalarının gereksiz olduğu ve bir iş kazası ya da ramak kala olay geçirildiğinde yetkililere haber vermenin gereksiz olduğu düşüncesine sahip olan katılımcıların, iş yerinde dinlenme zamanlarının hata yapmalarını engellediğini ve risklerin farkına varmalarını sağladığını düşünme durumları arasında çok anlamlı negatif bir ilişki saptandı.

6. SONUÇ ve ÖNERİLER

Çalışmamızda, sağlık idaresi çalışanlarının bilinç düzeyleri ile risk algıları arasındaki ilişki incelendi;

➤ Katılımcıların İSG biliminin temel felsefesini bilmesi, önemli bir bilim dalı olarak kabul etmeleri ve bu alanda eğitimlere katılımın önemini vurgulamaları ile iş güvenliği kavramlarına (risk, tehlike tanımları) ve 6331 sayılı kanuna dair bilgi sahibi olmaları arasında anlamlı pozitif yönlü bir ilişki tespit edildi. Ayrıca, katılımcıların İSG uygulamalarına aktif katılımın gerekliliğini kabul etmeleri ve maliyet faktörünü göz ardı etmeleri ile risk ve tehlike tanımlarına dair bilgi düzeyleri arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki olduğu görüldü.

➤ Yetkisiz alanlarda çalışmadan kaçınma bilinci ile meslek hastalıklarının önlenmesine yönelik düşünceleri arasında da anlamlı pozitif bir ilişki bulundu. Ancak, İSG uygulamalarını gereksiz gören ve kazaları yetkililere bildirmeyi önemsemeyen katılımcıların, risk ve tehlike tanımları ile 6331 sayılı kanun hakkında bilgi düzeyleri arasında anlamlı bir negatif yönlü bir ilişki saptandı. Bu durum, İSG bilinci eksik olan bireylerin potansiyel tehlikelerle karşılaşma olasılığını artırabileceğini göstermektedir.

➤ Çalışmamızda, katılımcıların İSG bilinci ile İSG eğitimlerine dair tutumları arasında anlamlı pozitif yönlü ilişkiler saptandı. İş sağlığı ve güvenliğinin temel felsefesi ve önemi hakkında bilgi sahibi olan, bu alanı önemli bir bilim dalı olarak gören ve eğitimlerin sürekli tekrarlanması gerektiğine inanan katılımcıların, iş yerinde iş güvenliği eğitimleri sayesinde riskleri daha iyi görebildiği ve iş kazalarının azalabileceğine dair inançları arasında anlamlı pozitif bir ilişki görüldü.

➤ İş sağlığı ve güvenliği uygulamalarına aktif katılım sağlayan, bu uygulamaların iş süreçlerine engel oluşturmadığını düşünen ve maliyetleri göz ardı edebileceğini ifade eden katılımcıların iş güvenliği eğitimlerinin etkisine yönelik tutumları arasında anlamlı pozitif yönlü korelasyon görüldü. Tehlike ve risklerin farkında olma, iş kazalarını ciddiye alma ve acil durum bilgisine sahip olma ile iş güvenliği eğitime dair tutumlar arasında da anlamlı pozitif ilişkiler saptandı; bu eğitimlerin güvenlik bilincini artırmada ve iş kazalarını azaltmada etkili olduğu görüldü. Yetkisiz alanlardan faaliyetlerden kaçınma, meslek hastalıklarına karşı önlem alma bilinci ile iş güvenliği eğitimlerinin faydalarına yönelik olumlu tutumlar arasında anlamlı pozitif ilişkiler bulunmuş olup, düzenli eğitimlerin risk algısını güçlendirdiği ve iş yerinde güvenliği artırdığı belirlendi.

- Katılımcıların İSG bilinci ile risk ve tehlike farkındalıkları arasında anlamlı pozitif yönlü ilişkiler saptandı. İş sağlığı ve güvenliği biliminin temel felsefesi ve önemi hakkında bilgi sahibi olan, eğitimlerin gerekliliğine ve sürekliliğine inanan katılımcıların, İSG uygulamaları, işin içerdiği tehlike ve risklerin farkında olma, iş kazalarının bilincinde olma ve güvenlik ekipmanlarının önemine dair farkındalık düzeylerinin yüksek olduğu belirlendi. İş sağlığı ve güvenliği uygulamalarına aktif katılımın gerekliliğine inanan ve bu uygulamaların iş süreçlerine engel oluşturmadığını düşünen katılımcıların, işin içerdiği risk ve tehlikeleri anlama, iş kazalarını ciddiye alma ve ekipman kullanılmadığında ortaya çıkabilecek tehlikeleri kavrama düzeyleri arasında çok anlamlı pozitif ilişki görüldü.
- İş kazalarının önlenabilir olduğuna inanan, acil durum bilgisine sahip olan katılımcıların da risk ve tehlike farkındalığının yüksek olduğu tespit edildi. Benzer şekilde, yetkisiz alanlardan kaçınma ve meslek hastalıklarına karşı önlem alma bilinci ile işin içerdiği tehlike ve riskleri anlama düzeyleri arasında anlamlı pozitif yönlü ilişki görüldü.
- İş sağlığı ve güvenliği uygulamalarını gereksiz gören ve kaza durumunda bildirim yapmayı önemsemeyen katılımcıların ise işin içerdiği tehlikelerin farkında olma düzeyleri arasında anlamlı negatif yönlü ilişki saptandı.
- İş sağlığı ve güvenliği biliminin temel ilkelerine dair bilgi sahibi olan, bu alanı önemli bir bilim dalı olarak kabul eden ve eğitimlerin sürekliliğini savunan katılımcılar, iş yerindeki risk algı seviyelerini yeterli bulmakta, risk durumlarında çalışma arkadaşlarını uyarma ve durumu yetkililere bildirme davranışlarını sergilemektedir. Bu tutum, İSG uygulamalarına aktif katılım, uygulamaların iş süreçlerine engel oluşturmadığını kabul etme ve maliyetleri göz ardı etme gibi faktörlerle daha da desteklenmektedir. İş kazalarını ciddiye alma, acil durum bilgisi sahibi olma ve meslek hastalıklarına karşı önlem alma bilinci de iş yerindeki tehlikelerin farkında olma durumu ile anlamlı pozitif yönlü ilişki göstermektedir.
- Katılımcıların iş yerindeki levha, ikaz işaretleri ve güvenlik talimatlarına yönelik farkındalıkları ile İSG eğitimi, acil durum bilgisi ve meslek hastalıkları hakkında bilgi sahibi olma düzeyleri arasında da anlamlı pozitif ilişkiler saptandı. Güvenlik işaretlerinin anlamlarını ve makine talimatlarını bilme, bu işaretlerin yeterliliğini değerlendirme gibi tutumlar, güvenlik bilinci yüksek katılımcılar tarafından daha fazla benimsendiği görüldü.
- İş sağlığı ve güvenliği uygulamalarını gereksiz gören katılımcıların ise bu güvenlik işaretlerinin anlamlarını bilme düzeylerinin düşük olduğu gözlemlendi.

- İş güvenliği uygulamalarına aktif katılım ve bu uygulamaların maliyetlerine önem vermeme gibi faktörlerin, iş güvenliği ekipmanlarının işlevlerini bilme ve bunları yeterli görme ile anlamlı pozitif ilişkili olduğu bulundu. Buna karşılık, İSGni gereksiz gören ve kaza durumunda bildirim yapmayan çalışanların güvenlik ekipmanları bilgisi düşük seviyede olduğu görüldü.
- Katılımcıların İSG bilinci ile güvenlik önlemlerine yönelik farkındalıkları arasında anlamlı pozitif yönlü ilişkiler gözlemlendi. İş sağlığı ve güvenliği biliminin temel felsefesine dair bilgi sahibi olma, bu alanı önemli bir bilim dalı olarak görme ve eğitimlerin gerekliliğine inanma; iş güvenliği önlemlerini yeterli bulma ve iş yerinde kendilerini güvende hissetme ile pozitif yönde anlamlı bir ilişkili gösterdi. İş sağlığı ve güvenliği uygulamalarından haberdar olma, bu uygulamalara aktif katılım, acil durumları ciddiye alma ve bilgi sahibi olma durumu, güvenlik önlemlerinin yeterli bulunması ve güven hissi ile aynı pozitif yönlü ilişkiyi göstermektedir.
- İş kazalarının ve ramak kala olayların önlenabilir olduğuna inanç, kazaları ciddiye alma ve iş güvenliği uygulamalarının iş süreçlerine engel teşkil etmediğine yönelik görüşler; iş güvenliği önlemlerini yeterli bulma ve güvenlik algısı ile anlamlı pozitif bir ilişki göstermektedir. Ayrıca, İSG uygulamalarından haberdar olma, maliyetleri göz ardı etme, tehlike ve risklere dair bilgi düzeyi, acil durum bilgisi ve acil durumlarda yapılması gerekenler hakkında bilinç düzeyi de iş yerinde makine ve araç-gereçlerin düzenli bakımının yapılması, bakım gerekliliğine inanma ve bu çalışmaları yeterli bulma durumları ile de anlamlı pozitif ilişki görüldü.
- Yetkili olunmayan alan ve faaliyetlerden kaçınma, meslek hastalıkları hakkında bilgi sahibi olma ve bu hastalıklara karşı önlem almanın önemini kabul etme gibi tutumlar; iş yerindeki makine ve araç-gereçlere düzenli bakım yapılması ve bu bakım çalışmalarının yeterli bulunması ile anlamlı pozitif yönlü bir ilişki göstermektedir.
- İş sağlığı ve güvenliği biliminin temel felsefesine dair bilgi sahibi olma, bu alanı önemli bir bilim dalı olarak kabul etme, İSG uygulamalarından haberdar olma ve eğitimlere katılmanın gerekliliğine inanma ile iş kazası geçirme durumu arasında çok anlamlı negatif bir ilişki görüldü.
- İş sağlığı ve güvenliği uygulamalarına aktif katılım gerekliliği, uygulamaların iş süreçlerine engel teşkil etmemesi, maliyetinin önemsenmemesi ve çalışılan alanın tehlike ve risklerinden haberdar olma durumu ile iş kazası geçirme durumu arasında anlamlı negatif yönlü ilişki bulundu.

- Katılımcıların iş kazalarını ciddiye alma, kazaların ve ramak kala olayların alınacak önlemlerle önlenebileceğine dair inancı, acil durumların farkında olma ve bu durumları ciddiye alma da iş kazası geçirme ile anlamlı negatif bir ilişki göstermektedir. Ayrıca, meslek hastalıkları hakkında bilgi sahibi olma ve bu hastalıklara karşı önlem almanın önemini kabul etme gibi tutumlar ile iş kazası geçirme durumu arasında anlamlı negatif yönlü bir ilişki tespit edildi.
- İş sağlığı ve güvenliği uygulamalarını gereksiz bulan ve bir iş kazası veya ramak kala olay meydana geldiğinde yetkililere bildirme gerekliliğini önemsemeyen katılımcılar, iş kazası geçirme durumları arasında çok anlamlı pozitif bir ilişki görüldü. İSGni önemli bir bilim dalı olarak kabul etme, eğitimlere katılmanın gerekliliğine inanma, çalışılan alandaki tehlikelerden haberdar olma ve iş kazalarını ciddiye alma ile iş yerinde herhangi bir iş kazasına tanıklık etme arasında anlamlı negatif bir ilişki olduğu tespit edildi.
- Katılımcıların İSG bilincinin, sağlık durumları üzerindeki etkisi değerlendirildiğinde, bilinç düzeyleri ile sağlık durumları arasında anlamlı pozitif yönlü ilişkiler gözlemlendi. İş sağlığı ve güvenliği biliminin temel felsefesine dair bilgi sahibi olma, İSGni önemli bir bilim dalı olarak kabul etme, bu alandaki eğitimlere katılım sağlama ve bu eğitimlerin çalışma yaşamı boyunca tekrarlanmasının gerekliliğine inanma gibi unsurlar; son bir yıl içinde kanser teşhisi konulması ve yapılan işle ilgili yatarak tedavi görme durumları ile çok anlamlı negatif bir ilişki gösterdi. İş sağlığı ve güvenliği uygulamalarına aktif katılım gerekliliği, uygulamaların iş sürecine engel olmaması, maliyetlerin önemszenmemesi gerektiğine dair görüş, iş kazalarının ve ramak kala olayların önlemlerle azaltılabileceği inancı ve acil durumlar karşısında bilgi sahibi olma gibi unsurlar da benzer şekilde kanser teşhisi ve işle ilgili yatarak tedavi görme durumları ile anlamlı negatif yönlü ilişkili gösterdi.
- Çalışılan alandaki tehlike ve risklerden haberdar olma, iş kazalarını ciddiye alma ve meslek hastalıkları hakkında bilgi sahibi olma gibi faktörlerin; son bir yıl içinde kanser teşhisi konulması veya işle ilgili tedavi görme durumları ile çok anlamlı negatif bir ilişki gösterdiği tespit edildi. Buna karşın sağlığı ve güvenliği uygulamalarını gereksiz bulan ve iş kazası ya da ramak kala olay meydana geldiğinde yetkililere bildirme gerekliliğini önemsemeyen katılımcılar arasında; kanser teşhisi, işle ilgili ayakta veya yatarak tedavi görme ve bu durumlara bağlı sağlık harcamaları yapma durumları arasında anlamlı pozitif yönlü bir ilişki bulundu.

➤ Katılımcıların bilinç düzeyleri ile dinlenme sürelerine ilişkin cevapları arasındaki ilişki incelendiğinde, İSG biliminin temel felsefesine dair bilgi sahibi olmanın, İSG uygulamalarından haberdar olmanın ve bu uygulamalara aktif bir şekilde katılma gerekliliğini kabul etmenin; acil durumlarda ne yapılması gerektiğini bilmenin, yetkili olunmayan alanlarda ve faaliyetlerde bulunulmaması gerektiğine dair inancın, meslek hastalığının tanımını bilmenin ve iş yerindeki dinlenme sürelerini yeterli bulmanın; dinlenme zamanlarının hata yapmalarını engellediği ve risklerin farkına varmalarını sağladığına dair düşüncelerle arasında çok anlamlı pozitif bir ilişki olduğu tespit edildi.

➤ Ayrıca, katılımcıların İSGni önemli bir bilim dalı olarak görmeleri, İSG eğitimlerine katılımın gerekliliğini kabul etmeleri ve bu eğitimlerin çalışma yaşamı boyunca tekrarlanması gerektiğine dair düşüncelerinin; İSG uygulamalarının işin yürütülmesine engel olmadığına ve bu uygulamaların maliyetlerinin önemsenmemesi gerektiğine dair tutumlarıyla da iş yerindeki dinlenme sürelerinin hata yapmalarını engellediği ve risklerin farkına varmalarını sağladığına dair düşünceleri arasında çok anlamlı pozitif bir ilişki bulundu.

➤ Diğer taraftan, çalışanların çalıştıkları alandaki tehlike ve risklerden haberdar olmalarının, iş kazalarını ciddiye alma tutumlarının, iş kazaları ve ramak kala olayların alınacak önlemlerle azaltılabileceğine inanmalarının, acil durumları bilmenin ve ciddiye almanın, meslek hastalıklarına karşı ciddi önlemler alınması gerektiğine dair tutumlarının; iş yerindeki dinlenme sürelerinin hata yapmalarını engellediği ve risklerin farkına varmalarını sağladığına dair düşünceleri arasında da çok anlamlı pozitif bir ilişki olduğu belirlendi.

➤ Öte yandan, İSG uygulamalarının gereksiz olduğu ve iş kazası ya da ramak kala olaylar durumunda yetkililere haber vermenin gereksiz olduğunu düşünen katılımcıların; iş yerinde dinlenme sürelerinin hata yapmalarını engellediğini ve risklerin farkına varmalarını sağladığını düşünme durumları arasında çok anlamlı negatif bir ilişki saptandı.

Sonuçlar, İSG bilincinin artırılmasının ve düzenli eğitimlerin, risk ve tehlike algısının güçlenmesine katkı sağladığını göstermektedir. Bu bulgular, İSG bilincinin geliştirilmesinin, güvenlik önlemlerine olan güveni ve farkındalığı artırdığını ortaya koymaktadır.

Ayrıca, iş yerinde sağlıklı bir çalışma ortamı oluşturmanın bireysel sağlık açısından önemli olduğu kadar, genel iş güvenliğini sağlama açısından da kritik bir rol oynadığı görülmektedir. İş sağlığı ve güvenliği farkındalığının, iş kazalarını önlemede önemli bir

etken olduğu ve iş sağlığı bilincinin artmasının iş kazası riskini azalttığı da belirlendi. Çalışmamızda sağlık idaresi çalışanlarının İSG konusundaki bilgi ve tutumlarının eksik olması durumunda, sağlık durumlarının olumsuz yönde etkilendiği tespit edildi.

7. KAYNAKLAR

- Ağuş, M. ve Akbel, E. (2020). Sağlık çalışanlarında fiziksel risk etmenlerinin değerlendirilmesi, *İş Sağlığı ve Güvenliği Akademi Dergisi*, 3(3), 230–237.
- Akpınar, T. ve Çakmakkaya, B. Y. (2014). İş sağlığı ve güvenliği açısından işverenlerin risk değerlendirme yükümlülüğü, *Çalışma ve Toplum*, 1(40), 273–304.
- Akpınar, T., Çakmakkaya, B. Y. ve Batur, N. (2018). Ofis çalışanlarının sağlığının korunmasında çözüm önerisi olarak ergonomi bilimi, *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(2), 76–98.
- Akpınar, B. (2011). Biliş ve üstbiliş(metabiliş) kavramlarının zihin felsefesi açısından analizi, *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 6(4), 353–365.
- Aksoy, S., Çevik, B. ve Çakıcıer, N. (2013). Gümüşova Meslek Yüksekokulu'nda iş güvenliği bilincinin belirlenmesi, *Düzce Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 1(1), 69–76.
- Aksüt, G., Eren, T. ve Tüfekçi, M. (2020). Ergonomik risk faktörlerinin sınıflandırılması: Bir literatür taraması, *Ergonomi*, 3(3), 169–192.
- Aven, T. (2012). The risk concept-historical and recent development trends, *Reliability Engineering and System Safety*, 99(0951), 33–44.
- Aytaç, S., Özok, A. F., Yamankaradeniz, N., Akalp, G., Çankaya, O., Gökçe, A., Tüfekçi, U., Parçalı, A. ve Snaet, C. (2015). Metal endüstrisinde çalışan kadın işçiler arasında algılanan risk faktörleri, *Süleyman Demirel Üniversitesi Mühendislik Bilimleri*, 3(3), 141–148.
- Azuma, K., Ikeda, K., Kagi, N., Yanagi, U. and Osawa, H. (2018). Physicochemical risk factors for building-related symptoms in air-conditioned office buildings: Ambient particles and combined exposure to indoor air pollutants, *Science of the Total Environment*, 616–617(March), 1649–1655.
- Bağcı, A., Uluçay, H., Azimli, P. and Keskin, A. (2017). Journal of social and humanities sciences research, *Sciences*, 7(50), 241–256.
- Başak, S. S. ve Başak, S. (2018). Diş hekimlerini etkileyebilecek fiziksel risk etmenleri, *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 7(1), 184–192.

- Bayer, E. and Günel, D. (2018). Hemşirelerin iş sağlığı ve güvenliği algılarının incelenmesi - Investigation of occupational health and safety perceptions of nurses, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(25), 503–519.
- Bayılmış, O. and Taş, Y. (2015). Sağlık çalışanlarının İSG ne yönelik yaklaşımlarının değerlendirmesi: Sakarya örneği, *ISGUC, The Journal of Industrial Relations and Human Resources*, 17(1), 86–117.
- Botterill, L. and Mazur, N. (2004). Risk and risk perception, *Report for the rural industries research and development corporation, Canberra*, (04).
- Çabuk, A. ve Onğulu, D. (2021). Yükseköğretim kurumlarında İSG ne yaklaşım, İstanbul örneği, *OHS Academy*, 4(1), 74–82.
- Canbaş, H., Kasap, S. ve Cam, E. (2018). Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin İSG farkındalıkları üzerine bir alan araştırması, *Sosyal Güvenlik Dergisi*, 8(1), 235–266.
- Canoğlu, H., Kaçar, E., Abdan, Ş., Aba, E. ve Dağ, H. (2023). Okullarda İSG uygulamaları ile bir ilkokula yönelik örnek risk analiz çalışmasının incelenmesi, *Asya Studies*, 7(25), 307–316.
- Chirico, F. (2017). The forgotten realm of the new and emerging psychosocial risk factors, *Journal of Occupational Health*, 59(5), 433–435.
- Çokluk, E., Çokluk, S., Şekeroğlu, R. ve Huyut, Z. (2016). Sağlık hizmetleri sektöründe risk algısı: Hastane laboratuvar ön çalışması, *Türk Klinik Biyokimya Dergisi*, 14(2), 125–130.
- Cui, F., Liu, Y., Chang, Y., Duan, J. and Li, J. (2016). An overview of tourism risk perception, *Natural Hazards*, 82(1), 643–658.
- Cumhur, A. ve Ahıskalı, H. (2018). İş sağlığı ve güvenliği uygulamaları: Hitit Üniversitesi örneği, *Mesleki Bilimler Dergisi (MBD)*, 7(2), 310–319.
- Dinar, A., Susilowati, I. H., Azwar, A., Indriyani, K. and Wirawan, M. (2018). Analysis of ergonomic risk factors in relation to musculoskeletal disorder symptoms in office workers, *KnE Life Sciences*, 4(5), 16–29.
- Dinçer, Ö. ve Utlu, Z. (2017). Restoran sektöründe yaşanan iş kazalarını önlemede İSG nin önemi, *Aydın Gastronomy*, 1(2), 41–50.

- Dollard, M., Skinner, N., Tuckey, M. R. and Bailey, T. (2007). National surveillance of psychosocial risk factors in the workplace: An international overview, *Work and Stress*, 21(1), 1–29.
- Durmuş, A. ve Durmuş, M. N. (2019). Sağlık Bakanlığı teşkilat yapısı, *Uluslararası Sağlık Yönetimi ve Stratejileri Araştırma Dergisi*, 5(2), 216–229.
- Efe, Ö. F. ve Efe, B. (2015). Tekstil sektöründe iş kazalarının oluşumuna ait ergonomik risklerin değerlendirilmesi, *Mühendislik Bilimleri ve Tasarım Dergisi*, 3(3), 623–629.
- Egan, M., Tannahill, C., Petticrew, M. and Thomas, S. (2008). Psychosocial risk factors in home and community settings and their associations with population health and health inequalities: A systematic meta-review, *BMC Public Health*, 8, 1–13.
- Ennouri W. (2013). Risks management: New literature review, *Polish Journal of Management Studies*, 8(1), 288–297.
- Erbaş, S. (2023). Türkiye’de kamu sağlık çalışanlarının sağlığı ve güvenliğinin sağlıkta kalitenin sağlanmasındaki önemi, *Sağlıkta Performans ve Kalite Dergisi*, 53–95.
- Ercan Kalkan, M. ve Deniz, V. (2013). Risk kavramı üzerine, *Türkiye İş Sağlığı ve Güvenliği Dergisi*, 13(48), 43–48.
- Eroğlu, A. (2012). Henri Bergson’da bilinç-sezgi ilişkisi, *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 27, 81–102.
- Felekoğlu, B. ve Özmehmet Taşan, S. (2017). İş ile ilgili kas iskelet sistemi rahatsızlıklarına yönelik ergonomik risk değerlendirme: Reaktif/proaktif bütünlük bir sistematik yaklaşım, *Gazi Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 32(3), 777–793.
- Fernandes, C. and Pereira, A. (2016). Exposure to psychosocial risk factors in the context of work: a systematic review, *Revista de Saude Publica*, 50.
- Gençer, Ç. C., Er, F., Barut, B. ve Kara, Y. (2021). Koruyucu sağlık hizmetlerinin sunumunda sosyal hizmet mesleğinin önemi, *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 32(3), 1125–1142.
- Güler, İ. ve Karaçor, E. K. (2018). Yer bağlılığı ve risk algısı kavramları arasındaki ilişki, *Düzce Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 6(4), 1377–1390.

- Güler, M., Derin, K. H. ve Şahin, L. (2018). İş sağlığı ve güvenliği kültürü ve eğitimi ilişkisi, *İş ve Hayat Dergisi*, 4(8), 311–348.
- Gültaç, A. S., Ömür, N. G. ve Ağar, A. (2024). Laboratuvar çalışanlarının İSG kapsamında biyolojik riskler hakkında algı düzeylerinin belirlenmesi, *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 13(2), 850–859.
- Gürer, A. (2018). Sağlık hizmetlerinde çalışan güvenliği, *Journal of Health Services and Education*, 2(1), 9–14.
- Hasanhanoglu, C. (2018). Journal of advance research in social science and humanities ISSN: 2208-2387, *Journal of Advance Research in Social Science and Humanities*, (1), 10–21.
- Hulshof, C. T. J., Pega, F., Neupane, S., van der Molen, H. F., Colosio, C., Daams, J. G., Descatha, A., Kc, P., Kuijer, P. P. F. M., Mandic-Rajcevic, S., Masci, F., Morgan, R. L., Nygård, C. H., Oakman, J., Proper, K. I., Solovieva, S. and Frings-Dresen, M. H. W. (2021). The prevalence of occupational exposure to ergonomic risk factors: A systematic review and meta-analysis from the WHO/ILO Joint Estimates of the Work-related Burden of Disease and Injury, *Environment International*, 146, 106157.
- İğdeli, A. ve Sever, E. (2018). Belirsizlik ve risk kavramlarının felsefi ve matematiksel açıdan incelenmesi, *Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(1), 1–12.
- İmancı, F. (2022). *Az tehlikeli işlerde çalışanlarda İSG bilincinin değerlendirilmesi: Bir kamu kurumu çalışanları uygulaması* (Yayın No: 751206) [Yüksek Lisans Tezi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi], Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- İşler, M. C. (2013). İş sağlığı ve güvenliği eğitimleri ile güvenlik kültürünün iş kazası ve meslek hastalıklarının önlenmesindeki etkisi, *İş Müfettişi Yardımcılığı Etüdü. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı*.
- Kadim, F. ve Gülçubuk, B. (2016). Gıda güvenilirliğinin sağlanmasında üretici risk algısının önemi: Domates üreticileri özelinde temel bulgular, *XII. Tarım Ekonomisi Kongresi*, (May), 1–10.
- Kara, F. (2020). İyonize radyasyonla çalışan sağlık personelinin mesleki radyasyon risk algısı ve iş güvenliği yönünden incelenmesi, *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*,

7(1), 1–10.

Karabiber, C., Sarb, G., Kerman, B. ve Savaş, N. (2018). Bir tıp fakültesi hastanesi sağlık çalışanlarında iş sağlığı-güvenliği durumu ve risk faktörleri, *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 5(3), 367–375.

Karahan, B. (2014). *Sağlık kurumlarında İSG* (Yayın No:385837) [Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

Kaya, B. ve Yapar, K. (2024). Hemşirelerin İSG yeterlilik algısının çalışma ortamı kaynaklı risklere karşı tutumuna etkisi, *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 13(1), 253–262.

Kaya, Ö. ve Özok, A. F. (2018). Hazır giyim işletmelerinin ergonomik risk etmenleri yönünden değerlendirilmesi, *Mühendislik Bilimleri ve Tasarım Dergisi*, 6(0), 263–270.

Kaygusuz, H. E. A. (2022). Türkiye’de kamu sağlık sisteminde sözleşmeli yöneticilik uygulaması, *Eurasian Journal of Health Technology Assessment*, 6(1), 46–59.

Kelleci, S. Ç., Akalp, H. G., Saklangıç, U. ve Taşçı, H. (2022). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin temel İSG eğitimlerinin İSG algısı oluşturulmasına etkisi: Bir üniversite örneği, *Ergonomi*, 5(3), 178–185.

Keskin, R. ve Çavuş, Ö. H. (2020). İş sağlığı ve güvenliği eğitimlerinin sağlık sektöründe güvenlik kültürü üzerindeki etkilerinin analizi, *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 27(3), 627–644.

Kirilmaz, H., Yorgun, S. ve Atasoy, A. (2016). Sağlık çalışanlarında psikososyal risk faktörlerini belirlemeye yönelik bir araştırma, *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(Special Issue 1), 66–82.

Kılıkış, İ. ve Demir, S. (2012). İşverenin İSG eğitimi verme yükümlülüğü üzerine bir inceleme, *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 3(1), 23–47.

Kocaay, F. ve Biçer, B. K. (2022). Sağlık çalışanlarında İSG yeterlilik algısının değerlendirilmesi, *Sağlık Bilimlerinde Değer*, 12(2), 274–279.

Kocabaş, F., Aydın, U., Canbey Özgüler, V., İlhan, M. N., Demirkaya, S., Ak, N. ve Özbaş, C. (2018). Çalışma ortamında psikososyal risk etmenlerinin iş kazası, meslek hastalıkları ve işle ilgili hastalıklarla ilişkisi, *Sosyal Güvençe Dergisi*, 7(14),

- Köse, A. ve Gündoğdu, Ö. (2023). İlk ve ortaokullarda çalışan öğretmenlerin İSG algısı: Erzurum ili örneği, *International Journal of Medicine and Occupational Health and Safety Sciences*, 1, 40–52.
- Loney, T., Cooling, R. F. and Aw, T. C. (2012). Lost in translation? Challenges and opportunities for raising health and safety awareness among a multinational workforce in the United Arab Emirates, *Safety and Health At Work*, 3(4), 298–304.
- Mañez, M., Carmona, M., Haro, D. and Hanger, S. (2013). Risk perception, *Risk Analysis*, 33(1), 51–67.
- Mızrak, S. (2021). Afet yönetimi sürecinde risk algısı çalışmalarının katkısı, *Afet ve Risk Dergisi*, 4(2), 291–299.
- Morin, A. (2006). Levels of consciousness and self-awareness: A comparison and integration of various neurocognitive views, *Consciousness and Cognition*, 15(2), 358–371.
- Motamedzadeh, M., Jalali, M., Golmohammadi, R., Faradmal, J., Zakeri, H. R. and Nasiri, I. (2021). Ergonomic risk factors and musculoskeletal disorders in bank staff: an interventional follow-up study in Iran, *Journal of the Egyptian Public Health Association*, 96(1).
- Muthukrishnan, R. and Ahmad, J. M. (2021). Ergonomic risk factors and risk exposure level of nursing tasks : association with work-related musculoskeletal disorders in nurses, *European Journal of Physiotherapy*, 23(4), 248–253.
- Nasrull Abdol Rahman, M., Farahanim Awalludin, N., Masood, I. and Fahrul Hassan, M. (2017). Ergonomic Risk Factors associated with Musculoskeletal Disorders in Computer Workstation, *International Journal of Applied Engineering Research*, 12(7), 1355–1359.
- Ocak, G. (2019). *Sağlık kuruluşlarında İSG uygulamaları: Sivas örneği* (Yayın No:549954) [Yüksek Lisans Tezi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Öcal, A. (2010). *Sağlık çalışanlarında İSG* (Yayın No:304026) [Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

- Oral, T. ve Bekman, F. B. (2021). İnsan sağlığı hizmetleri çalışanlarının maruz kaldığı meslek hastalığı etkenlerinin İSG kapsamında incelenmesi, *Genel Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3(2), 160–178.
- Osaretin Owie, H. and Apanga, P. A. (2016). Occupational health hazards prevailing among healthcare workers in developing countries, *Journal of AIDS & Clinical Research*, 7(8).
- Othman, M., Talib, M., Zin, C., Khalida, L., Azhari, A., Diana, N., Halim, A., Alias, A., Sofwan, N., Hafizal, H., Hamid, A. and Matsumi, Y. (2020). Ecotoxicology and Environmental Safety PM 2 . 5 and ozone in office environments and their potential impact on human health, *Ecotoxicology and Environmental Safety*, 194(November 2019), 110432.
- Özbilgin, İ. G. (2012). Risk ve risk eşitleri, *Bilişim Dergisi*, 7, 87–93.
- Özçelik Kaynak, K. ve Uluğtekin, N. M. (2018). Çalışma ortamındaki fiziksel faktörlerin ergonomi analizi: Dokuz Eylül Üniversitesi Hastanesi örneği, *Mühendislik Bilimleri ve Tasarım Dergisi*, 6(0), 319–325.
- Özkılıç, Ö. (2008). Tehlike ve risk kavramları-terminoloji [Konferans bildirisi], 5. *Uluslararası İş Sağlığı ve Güvenliği Konferansı*, (1972).
- Roland G ve MM., M. (2016). Health Care Administration : A Systematic Literature Review, *International Journal for Innovative Research in Multidisciplinary Field*, 2(10), 366–374.
- şahin, N. H. ve Yeniçeri, Z. (2015). Farkındalık üzerine üç araç: psikolojik farkındalık, bütönlöyici kendilik farkındalığı ve toronto bilgece farkındalık ölçekleri, *Türk Psikoloji Dergisi*, 30(76), 48–64.
- Manavgat, S. S. ve Mandıracıoğlu, A. (2012). Ege Üniversitesi Tıp Fakóltesi Hastanesi’nde kişisel dozimetre taşıyan çalışanların mesleksel iyonlaştırıcı radyasyon risk algısı, *Türk Tabipleri Birliği Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi*, 12(43), 34–43.
- Samur, M. and Intepeler, S. S. (2017). Factors influencing nurses’ perceptions of occupational safety, *Archives of Environmental and Occupational Health*, 72(1), 45–52.
- Sayın, S., Güney, C. O. ve Sarı, A. (2014). Orman yangınlarında İSG Occupational health

- and safety in forest fires, *SDÜ Orman Fakültesi Dergisi*, 168–175.
- Schipper, B. C. (2014). Awareness, *Mathematical Social Sciences*, 70(1), 1–9.
- Serpil, A., Özok, A. F., Yamankaradeniz, N., Gökçe, A., Akalp, G., Çankaya, O. ve Tüfekçi, U. (2018). Metal sanayiinde çalışan kadınların ergonomik risk algısı, *Ergonomi*, 1(1), 29–38.
- Shattell, M. (2004). Risk: a concept analysis., *Nursing forum*, 39(2), 11–17.
- Sjöberg, L. (2007). Emotions and risk perception, *Risk Management*, 9(4), 223–237.
- Sofie, J. K. (2000). Creating a successful occupational health and safety program: Using workers' perceptions, *AAOHN Journal*, 48(3), 125–130.
- Solmaz, M. ve Solmaz, T. (2017). Hastanelerde İSG, *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(3), 147–156.
- Söyler, A. (2019). *Akademik personelde görülen psikososyal risk etmenleri ve iş sağlığı güvenliği eğitiminin önemi* (Yayın No:585396) [Yüksek Lisans Tezi, Tarsus Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Starfield, B., Shi, L. and Macinko, J. (2005). Contribution of primary care to health systems and health, *Milbank Quarterly*, 83(3), 457–502.
- Stergiou-Kita, M., Mansfield, E., Bezo, R., Colantonio, A., Garritano, E., Lafrance, M., Lewko, J., Mantis, S., Moody, J., Power, N., Theberge, N., Westwood, E. and Travers, K. (2015). Danger zone: Men, masculinity and occupational health and safety in high risk occupations, *Safety Science*, 80(December), 213–220.
- Sünter, M. (2022). The importance of human resources, *International Scientific Research Journal*, 3(12), 50–58.
- Syifaa Mohamad, N., Mohamed, N., Mohd Sam, S., Ahmad, N. and Mad Kaidi, H. (2022). Chemical health risk assessment of cleaning activities in an office building, *Journal of Occupational Safety and Health*, 19(1), 15–26.
- Taşdemir, D. Ç. ve Paksoy, S. (2022). İş sağlığı ve güvenliği perspektifinden psikososyal risk etmenleri, *Uluslararası İnsan ve Toplum Bilimleri Kongresi*, 45(3), 45–59.
- Tataroğlu, S., Birkök, M. C. and Pardo, İ. (2022). Investigation of conscious awareness and problem solving skills in terms of demographic and psychological variables, *Journal of Human Sciences*, 19(4), 0–1.

- Tozkoparan, G. ve Taşoğlu, J. (2008). İş sağlığı ve güvenliği uygulamaları ile ilgili işgörenlerin tutumlarını belirlemeye yönelik bir araştırma, *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(1), 181–209.
- Tüfekçi, U. ve Gökçe, A. (2015). Metal sanayinde çalışan kadınlar arasında algılanan bir risk faktörü olarak psiko-sosyal riskler, *Mühendislik Bilimleri ve Tasarım Dergisi*, 3(3), 301–307.
- Turhan, N. B. (2017). *Sağlık kurumlarında yöneticilik, liderlik ve motivasyon Bursa İl Sağlık Müdürlüğü ve bağlı birimler çalışanları örneği* (Yayın No: 468355) [Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Tüzüner, V. L. ve Özaslan, B. Ö. (2011). Hastanelerde İSG uygulamalarının değerlendirilmesine yönelik bir araştırma, *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 40(2), 138–154.
- Üngüren, E. ve Koç, T. S. (2015). İş sağlığı ve güvenliği uygulamaları performans değerlendirme ölçeği: geçerlik ve güvenirlik çalışması, *Sosyal Güvenlik Dergisi*, 5(2), 124–144.
- Uzuntarla, F., Kucukali, S. and Uzuntarla, Y. (2020). An analysis on the relationship between safety awareness and safety behaviors of healthcare professionals, Ankara/Turkey, *Journal of Occupational Health*, 62(1), 1–7.
- Van, M. H. ve Koç, N. (2020). Kamu yönetiminde temel İSG bilgisi (Van Milli Eğitim Müdürlüğü örneği), *Akademik İzdüşüm Dergisi*, 5(2), 1–20.
- Vasvári, T. (2015). Risk, risk perception, risk management—a review of the literature, *Public Finance Quarterly*, 60(1), 29–48.
- Wolkoff, P., Azuma, K. and Carrer, P. (2021). Health, work performance, and risk of infection in office-like environments: The role of indoor temperature, air humidity, and ventilation, *International Journal of Hygiene and Environmental Health*, 233(April).
- Yalçın, E. (2020). Sürdürülebilirlik ve işletmelerin sürdürülebilirlik raporlarında İSG uygulamaları, *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 30, 30–45.
- Yanık, A. ve Kurul, N. (2020). Sağlık çalışanlarının risk yönetimi algısı: hastanelerde bir uygulama, *Uluslararası Sağlık Yönetimi ve Stratejileri Araştırma Dergisi*, 6(2),

- Yavuz, Ş. ve Gür, B. (2019). Ön lisans ve lisans öğrencilerinde İSG bilinci düzeylerinin incelenmesi, *International Journal of Labour Life and Social Policy*, 2(1), 19–29.
- Yavuz, Ş., Gür, B. and Altıntaş, Ö. (2021). Investigation of risk factors perception levels in public and private sector institutions for workers in the office environment, *Euroasia Journal of Social Sciences & Humanities*, 8(3), 85–100.
- Yavuz, Ş., Özbek, H. E. and Tatar, D. (2022). Examination of occupational health and safety perception levels of employees in the health sector, *International Journal of Social Humanities Sciences Research*, 9(84), 1256–1265.
- Yazıcı, E. (2021). Sağlık kurumlarında memnuniyet düzeyini etkileyen faktör olarak İSG: bir hastane uygulaması, *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 12(2), 214–239.
- Yıldırım, İ., Akyüz, K. C., Akyüz, İ. ve Ersen, N. (2018). Orman ürünleri sanayi sektöründe İSG ne yönelik çalışan algısının incelenmesi, *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 19(2), 154–166.
- Yılmaz, B. G. (2020). İş sağlığı ve güvenliğine etki eden fiziksel riskler: Karo üretimi örneği, *Atlas Journal*, 6(27), 317–330.
- Yöndem, M. T. ve Çakmak, A. F. (2022). Doktor ve hemşirelerin iş kazası riskleri ile İSG eğitimlerinin incelenmesi, *Batı Karadeniz Tıp Dergisi*, 6(2), 194–202.

EKLER

Ek-1 Etik Kurul İzni Kurum İzni

T.C.
YOZGAT BOZOK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURULU
BAŞVURU DEĞERLENDİRME FORMU

ARAŞTIRMANIN ADI	Sağlık İdarelerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Bilinci ve Risk Algısı
ARAŞTIRMANIN TÜRÜ	☒ Anket/Ölçek/Skala Çalışması ☐ Gözlemsel Çalışma ☐ Niteliksel Çalışma ☐ Diğer
GELEN EVRAK SAYISI ve TARİHİ	08.11.2024 tarihli ve 267067 sayılı yazınız.
YÜRÜTÜCÜ/DANIŞMAN (Unvan, Ad-Soyad, Kurum, Bölüm)	Doç. Dr. Vugar Ali TÜRKSOY Yozgat Bozok Üniversitesi – İş Sağlığı ve Güvenliği ABD
ARAŞTIRMACILAR (Unvan, Ad-Soyad, Kurum, Bölüm)	Alper Yıkılmaz / Öğrenci, Yozgat Bozok Üniversitesi

KARAR BİLGİLERİ	KARAR NO: 19/06	TARİH: 21.11.2024
	Yukarıda bilgileri verilen Etik Kurulu başvuru dosyası ile ilgili belgeler araştırmının gerekçe, amaç, yaklaşım ve yöntemleri dikkate alınarak incelenmiş çalışmanın başvuru dosyasında belirtilen merkezlerde gerçekleştirilmesinde etik sakınca <u>bulunmadığına</u> oybirliği ile karar verildi.	
	Değerlendirme Sonucu	
	☒	Uygundur
	☐	Düzeltilme gereklidir (Açıklayınız)
☐	☐ Düzeltmeleri görmek istiyoruz ☐ Düzeltmeleri görmemize gerek yok	
☐	Uygun değildir (Açıklayınız)	
☐	Açıklama	

ÇALIŞMA ESASI Yozgat Bozok Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu Yönergesi

SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURULU ÜYELERİ

KYT-FRM-160/00

T.C.
YOZGAT VALİLİĞİ
İl Sağlık Müdürlüğü

YOZGAT İL SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ - YOZGAT İL SAĞLIK
MÜDÜRLÜĞÜ
30/09/2022 17:20 - E-92198657 - 772.02 - 8894

00174769232

Sayı : E-92198657-772.02
Konu : Bilimsel Araştırma Talepleri
Değerlendirme Formu

MÜDÜRLÜK MAKAMINA

İlgi : 27.09.2022 tarihli ve E-92198657-000-7037 sayılı dilekçe yazısı.

İlgi tarih ve sayılı dilekçe yazısı doğrultusunda; Yozgat İl Sağlık Müdürlüğü'nde Hemşire olarak görev yapan Alper YIKILMAZ'ın 2022- 2023 Eğitim ve Öğretim Yılı tarihleri arasında Yozgat İl Sağlık Müdürlüğü'nde yapmayı planladığı "Sağlık İdarelerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Bilinci ve Risk Algısı" konulu anket şeklinde yapılacak olan bilimsel çalışmasını gerçekleştirmek için (Bilimsel Araştırma Talepleri Değerlendirme Formu) Müdürlüğümüz izin isteği bildirilmiş olup, gerekli iznin verilmesi hususunun;

Gereğini ve olurlarınızı arz ederim.

Dr. Mustafa ŞAHİN
Sağlık Hizmetleri Başkanı

e-imzalıdır.

03.10/2022

OLUR

Dr. Fatih ŞAHİN
İl Sağlık Müdürü

EKLER:

- Makam Oluru
- Komisyon Kararı
- Başvuru Formları

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu: 1d34909f-dd28-45e8-a962-604252ff80a1 Belge Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/saglik-bakanligi-ebys>

Telefon: 3542175075/112/120 Faks No:

e-Posta: pinar.durgut@saglik.gov.tr İnternet Adresi:

Bilgi için: Pınar DURGUT

SÜREKLİ İŞÇİ

Telefon No: (0 354) 217 50 70

Ek-2 Risk Algısına İlişkin Sorular

BÖLÜM – II / RİSK ALGISINA İLİŞKİN SORULAR		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Hiçbir fikrim yok
Sayın katılımcı, lütfen aşağıdaki ifadelerde en uygun olanını (X) işaretleyiniz. İfadeler “ <i>Kesinlikle katılmıyorum</i> ” ile “ <i>Kesinlikle katılıyorum</i> ” arası derecelendirme ile belirtilmektedir. Eğer herhangi bir bilginiz yoksa “ <i>Hiçbir fikrim yok</i> ” işaretleyiniz.							
İş Güvenliği ve Risk ile İlgili Kavramlar							
1. İş güvenliğinde “RİSK” tanımını biliyorum.							
2. İş güvenliğinde “TEHLİKE” tanımını biliyorum.							
3. 6331 İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu hakkında bilgim var.							
4. İş yerindeki levha ve ikaz işaretlerini yeterli buluyorum.							
5. İş yerindeki levha ve ikaz işaretlerinin ne anlama geldiğini biliyorum.							
6. İş yerinde makine ve araç-gereçlerin güvenlik talimatlarını biliyorum ve uyguluyorum.							
7. İş güvenliği ekipmanlarının ne işe yaradığını biliyorum.							
8. İş yerinde herhangi bir iş kazası geçirdim.							
9. İş yerinde herhangi bir iş kazasına tanıklık ettim.							
10. İş yerindeki iş güvenliği önlemlerini yeterli buluyorum.							
11. İş yerinde kendimi güvende hissediyorum.							
İş Yeri İş Güvenliği, Risk Çalışmaları ve Risk Algısı							
12. İş yerinde baret kullanıyorum.							
13. İş yerinde gözlük kullanıyorum.							
14. İş yerinde eldiven kullanıyorum.							
15. İş yerindeki dinlenme sürelerini yeterli buluyorum.							
16. İş yerinde makine ve araç-gereçlerine düzenli olarak bakım yapılmaktadır.							
17. İş yerinde makine ve araç-gereçlere yapılan bakım çalışmalarını yeterli buluyorum.							
18. İş yerindeki iş güvenliği ekipmanlarını yeterli buluyorum.							
19. İş yerindeki çalışma alanlarında, levha ve ikaz işaretleri mevcuttur.							
20. İş yerindeki tehlikeli bölgelerin farkındayım.							
21. İş yerinde iş güvenliği eğitimi aldım.							
22. İş yerinde aldığım eğitim sonucunda riskleri daha iyi görebildiğimi düşünüyorum.							
23. İş güvenliği ile ilgili eğitimlerden sonra kazalarda azalma yaşandığını düşünüyorum.							
24. İş yerinde risklere karşı düzenli olarak eğitim almaktayım.							
25. İş yerinde iş güvenliği kapsamında risk analizi yapılmaktadır.							
26. İş yerinde iş güvenliği kapsamında risk değerlendirilmesi yapılmaktadır.							
27. İş yerinde iş güvenliği kapsamında risk yönetimi yapılmaktadır.							
28. İş yerinde yapılan bakımların gerekli olduğunu düşünüyorum.							

Ek-3 Risk Algısına İlişkin Sorular

BÖLÜM – II / RİSK ALGISINA İLİŞKİN SORULAR	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Hiçbir fikrim yok
Sayın katılımcı, lütfen aşağıdaki ifadelerde en uygun olanını (X) işaretleyiniz. İfadeler “ <i>Kesinlikle katılmıyorum</i> ” ile “ <i>Kesinlikle katılıyorum</i> ” arası derecelendirme ile belirtilmektedir. Eğer herhangi bir bilginiz yoksa “ <i>Hiçbir fikrim yok</i> ” işaretleyiniz.						
Risk Farkındalığı						
29. Yaptığım işin ne gibi tehlikeler barındırdığının farkındayım.						
30. Yaptığım işin ne gibi riskler içerdiğinin farkındayım.						
31. İş yerinde meydana gelen iş kazalarının farkındayım.						
32. Ekipmanlarımı kullanmadığımda meydana gelebilecek tehlikelerin farkındayım.						
33. İş yerinde meydana gelen riski algı seviyemin yeterli olduğunu düşünüyorum.						
34. Çalışma arkadaşlarımdan risk algı seviyelerinin yeterli olduğunu düşünüyorum.						
35. İş yerinde herhangi bir risk ile karşılaştığımda çalışma arkadaşımı uyarırım.						
36. İş yerinde herhangi bir risk ile karşılaştığımda bunu yetkili kişilere bildiririm.						
37. İş yerinde dinlenme zamanlarının hata yapmamı engellediğini ve risklerin farkına varmamı sağladığını düşünüyorum.						
Sağlık Risk Durumu ve Algısı						
38. Son <i>bir yıl</i> içinde üst solunum yolu enfeksiyonu (Tonsilit, orta kulak iltihabı, farenjit vb.) geçirdim.						
39. Son <i>beş yıl</i> içinde üst solunum yolu enfeksiyonu (Tonsilit, orta kulak iltihabı, farenjit vb.) geçirdim.						
40. Son <i>bir yıl</i> içinde cilt, ishal, bulaşıcı hastalık geçirdim.						
41. Son <i>beş yıl</i> içinde cilt, ishal, bulaşıcı hastalık geçirdim.						
42. Son <i>bir yıl</i> içinde bana kanser teşhisi konuldu.						
43. Yaptığım iş ile ilgili olarak <i>son bir yıl</i> içinde ayakta tedavi gördüm.						
44. Yaptığım iş ile ilgili olarak <i>son bir yıl</i> içinde yatarak tedavi gördüm.						
45. Yaptığım iş ile ilgili olarak <i>son bir yıl</i> içinde sağlık harcaması yaptım.						

Katılımınız için teşekkür ederiz.

Ek-4 Sosyo-Demografik Sorular

SOSYO-DEMOGRAFIK SORULAR						
1	Cinsiyetiniz?	Erkek	Kadın			
2	Medeni haliniz?	☐ Evli	☐ Bekâr			
3	Çocuğunuz var mı?	☐ Var	☐ Yok			
4	Yaşınız?	☐ 18-25	☐ 25-36	☐ 36-45	45 ve üzeri	
5	Eğitim durumunuz?	☐ Ortaokul	☐ Lise	☐ Lisans/ Ön Lisans	Yüksek Lisans	Doktora ve Üzeri
6	İş sağlığı ve güvenliği eğitimi aldınız mı?	☐ Evet	☐ Hayır			
7	Herhangi bir iş kazası ya da meslek hastalığı geçirdiniz mi?	☐ Evet	☐ Hayır			
8	Herhangi bir iş kazası ya da meslek hastalığı geçiren bir yakınınız var mı?	☐ Evet	☐ Hayır			
9	Çalıştığınız birimdeki pozisyonunuz?	☐ İdari Memur	☐ İdari Amir	☐ İşçi	Teknik Personel	Öğretim Üyesi

Ek-5 İSG Bilinç Düzeyi Ölçeği

İSG BİLİNÇ DÜZEYİ ÖLÇEĞİ						
		Kesin Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılıyorum	Kesin katılıyorum
1	İş sağlığı ve güvenliği biliminin temel felsefesi hakkında bilgi sahibiyim.					
2	İş sağlığı ve güvenliği önemli bir bilim dalıdır.					
3	İş sağlığı ve güvenliği eğitimlerine katılım sağlanmalıdır.					
4	İş sağlığı ve güvenliği eğitimleri çalışma yaşamı boyunca tekrarlanmalıdır.					
5	İş sağlığı ve güvenliği uygulamalarından haberdarım.					
6	İş sağlığı ve güvenliği uygulamaları gereksizdir.					
7	İş sağlığı ve güvenliği uygulamalarına aktif bir şekilde katılmam gerekir.					
8	İş sağlığı ve güvenliği uygulamaları işin yapılmasına engel değildir.					
9	İş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının maliyetleri önemsenmemeli.					
10	Çalıştığım alandaki tehlike ve risklerden haberdarım.					
11	Risk analizinin ne olduğu hakkında bilgi sahibi değilim.					
12	İş kazalarını ciddiye alırım.					
13	Bir iş kazası ya da ramak kala olay geçirirsem yetkililere haber vermem gerekmez.					
14	İş kazaları ve ramak kala olaylar alınacak önlemlerle azaltılabilir.					
15	Acil durumların hangileri olduğu hakkında bilgi sahibiyim.					
16	Acil durumları ciddiye alırım.					
17	Herhangi bir acil durumda ne yapmam gerektiğini biliyorum.					
18	Yetkili olmadığım alanlarda ve faaliyetlerde bulunmamam gerekir.					
19	Meslek hastalığının ne olduğu hakkında bilgi sahibiyim.					
20	Meslek hastalıklarına karşı ciddi önlemler alınmalıdır.					